

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

RAPORT O SYTUACJI BANKÓW W 2017 R.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 2018

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

SPIS TREŚCI

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI	4
1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	12
2. STRUKTURA SEKTORA BANKOWEGO, ROLA BANKÓW W GOSPODARCE...	19
3. POZYCJA KAPITAŁOWA.....	23
4. POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA	28
5. WYNIKI FINANSOWE	31
6. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU AKTYWÓW	40
7. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO	52
8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	59
9. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINOWA BILANSU	64
SPIS TABEL	66
SPIS WYKRESÓW	67
Wycena rynkowa największych banków i ich inwestorów strategicznych.....	70
Banki i oddziały instytucji kredytowych według udziału kapitału polskiego.....	77
stan na 31/12/2017	77
Podział portfela kredytowego – metodologia UKNF.....	79
Podział sektorowy gospodarki	82

NAJWAŻNIEJSZE SPOSTRZEŻENIA I WNIOSKI¹

W 2017 r. sytuacja sektora bankowego pozostawała stabilna, czemu sprzyjało m.in. znaczne przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki, dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów oraz środowisko niskich stóp procentowych.

Wzmocnienie bazy kapitałowej

Ograniczona liczba banków niespełniających wymagań regulacyjnych

W 2017 r. odnotowano dalsze wzmocnienie bazy kapitałowej (fundusze własne wzrosły z 175,5 mld zł na koniec 2016 r. do 198,1 mld zł na koniec 2017 r., tj. o 12,9%; współczynnik kapitału Tier I wzrósł z 16,1% do 17,3%, a łączny współczynnik kapitałowy z 17,7% do 19,0%).

Na koniec 2017 r. wszystkie banki komercyjne i prawie wszystkie spółdzielcze spełniały wymagania regulacyjne (tylko 4 banki spółdzielcze ich nie spełniały, ale ich łączny udział w aktywach sektora bankowego był marginalny - 0,3%).

Pomimo zadowalającej sytuacji bieżącej rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie.

Wzmocnieniu bazy kapitałowej służą zalecenia w sprawie polityki dywidendowej; aktualizacja zaleceń w sprawie dodatkowego wymogu kapitałowego na pokrycie ryzyka związanego z portfelem walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie; podwyższenie od grudnia 2017 r. do 150% wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiąganych przez dłużnika; podwyższenie od stycznia 2018 r. bufora zabezpieczającego do 1,875% oraz nałożenie bufora ryzyka systemowego w wysokości 3,0% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Dobra sytuacja w zakresie bieżącej płynności

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostaje dobra. Podstawowe miary płynności pozostawały względnie stabilne i utrzymywały się na zadowalających poziomach (dodatnia luka płynności krótkoterminowej uległa nieznacznemu zwiększeniu z 198,9 mld zł na koniec 2016 r. do 206,6 mld zł na koniec 2017 r., współczynnik płynności krótkoterminowej marginalnie się obniżył z 1,62 do 1,60, ale znacznie przekraczał wymagane minimum określone na poziomie 1,00). Jednocześnie wszystkie banki spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80% (w

¹ Uwaga: wszystkie dane UKNF prezentowane w „Raporcie” pochodzą z bazy danych z dnia 5 lutego 2018 r. (w przypadku danych dotyczących adekwatności kapitałowej z dnia 1 marca 2018 r.) w związku z czym nie uwzględniają późniejszych korekt sprawozdań finansowych.

przypadku banków spółdzielczych część z nich nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była przestrzegana).

Nadal utrzymywała się nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec 2017 r. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 93,9% wobec 94,7% na koniec 2016 r.).

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania.

Wynik finansowy na poziomie zbliżonym do 2016 **Rekordowy wynik odsetkowy**

Zrealizowany przez sektor bankowy w 2017 r. wynik finansowy netto był nieznacznie niższy od osiągniętego w 2016 r., ale zarazem znacznie lepszy od pierwotnych prognoz (wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 13 600 mln zł i był o 341 mln zł, tj. o 2,1% niższy niż w 2016 r.; pogorszenie wyników odnotowano w 177 podmiotach skupiających 66,8% aktywów sektora; 18 podmiotów skupiających 4,0% aktywów wykazało stratę w łącznej wysokości 839 mln zł).

Obniżenie wyników było konsekwencją zawyżenia bazy statystycznej 2016 r. na skutek transakcji sprzedaży udziałów w VISA Europe oraz krótszego o jeden miesiąc okresu objętego podatkiem od aktywów (zwiększyło to dochody banków w stosunku do 2017 r. odpowiednio o 2,5 mld zł i 0,3 mld zł). Gdyby nie te dwa czynniki to zrealizowany w 2017 r. wynik finansowy netto byłby znacznie wyższy niż zrealizowany w 2016 r. (o blisko 20%).

W 2017 r. odnotowano poprawę wyniku działalności bankowej sektora bankowego (o 2 448 mln zł; 4,1%), co nastąpiło dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego (o 4 604 mln zł; 12,1%) oraz wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 1 151 mln zł; 9,1%), przy jednoczesnym obniżeniu wyniku z pozostałej działalności bankowej (-3 307 mln zł; -38,0%). Poprawa wyniku odsetkowego, który osiągnął rekordowy poziom w historii, nastąpiła dzięki dokonany w minionych okresach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów, przy jednoczesnym podniesieniu oprocentowania części kredytów. W rezultacie odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 4 266 mln zł; 7,9%), przy jednoczesnym zmniejszeniu kosztów odsetkowych (-338 mln zł; -2,1%). Zwiększeniu przychodów sprzyjał też wzrost wolumenów biznesowych w niektórych obszarach. Z kolei wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji wynikał ze wzrostu w niektórych bankach przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, obsługi funduszy inwestycyjnych, działalności maklerskiej i organizacji emisji, etc., jak też zmiany w jednym z banków sposobów ujmowania niektórych transakcji. Natomiast silne obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej to przede

wszystkim efekt wysokiej bazy statystycznej 2016 r. wynikającej z transakcji sprzedaży udziałów w VISA Europe.

W 2017 r. odnotowano umiarkowany wzrost kosztów działania (o 1 356 mln zł; 4,3%), który wynikał głównie ze wzrostu kosztów pracowniczych (o 906 mln zł; 5,8%) oraz dodatkowego miesiąca naliczania podatku od niektórych instytucji finansowych (w 2017 r. 21 podmiotów zapłaciło z tego tytułu podatek w łącznej wysokości 3 631 mln zł, podczas gdy w 2016 r. w kwocie 3 198 mln zł). Dodatkowo odnotowano wzrost wydatków na informatykę (o 187 mln zł; 10,5%) oraz nieznaczny wzrost innych kosztów w tym z tytułu marketingu. Z drugiej strony odnotowano znaczące obniżenie wpłat na rzecz BFG (-311 mln zł, -13,0%), jak też obniżenie opłat z tytułu czynszów (-27 mln zł; -1,0%).

W 2017 r. odnotowano wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw (o 414 mln zł; 4,5%), co wynikało ze wzrostu ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów dla przedsiębiorstw, kredytów konsumpcyjnych, pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych oraz pogorszenia wyniku z tytułu IBNR. Z drugiej strony odnotowano zmniejszenie ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów mieszkaniowych oraz zmniejszenie poziomu salda tworzonych rezerw.

Obserwowane zmiany przełożyły się na poprawę marży odsetkowej (z 2,29 w 2016 r. do 2,44 w 2017 r.), ale pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy nieznacznemu pogorszeniu. W szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 55,97 do 56,36), obniżenie ROA (z 0,84 do 0,78) oraz ROE (z 7,76 do 7,07). W przypadku ROE trzeba jednak mieć na uwadze, że obserwowany w ostatnich okresach spadek, jest też konsekwencją znacznego wzrostu funduszy banków, co w sytuacji stabilizacji wyników prowadzi do obniżenia tego wskaźnika.

Pomimo generalnie korzystnej sytuacji, obserwowany w ostatnich okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi jednak istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności.

Wzrost skali działania sektora bankowego

Wzrost udziału inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego powyżej 50%

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Odnutowany w 2017 r. nominalny przyrost sumy bilansowej (o 70,4 mld zł, tj. o 4,1%) był niższy niż w 2016 r., ale wynikało to z umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego² przyrost (107,2 mld zł, tj.

² Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca 2017 r., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako przybliżone szacunki.

o 6,4%) okazał się wyższy niż w 2016 r. Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów były kredyty dla sektora niefinansowego i instrumenty dłużne, a po stronie zobowiązań depozyty sektora niefinansowego oraz emisje własne.

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie w 2017 r. doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 4,4 tys. osób) oraz sieci sprzedaży (o 1 083 placówek). Mając na uwadze globalne trendy należy liczyć się z tym, że proces ten będzie kontynuowany.

Poziom koncentracji nie uległ istotnej zmianie (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora, kredytach dla sektora niefinansowego oraz depozytach sektora niefinansowego marginalnie się obniżył i na koniec 2017 r. wynosił odpowiednio 70,1%; 69,8% i 74,6%).

Kluczową zmianą jaka nastąpiła w 2017 r. w strukturze sektora bankowego było zwiększenie udziału inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego powyżej 50%, co nastąpiło na skutek przejęcia kontroli nad Bankiem Pekao SA przez PZU SA i PFR SA. W rezultacie po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora bankowego był wyższy od udziału inwestorów zagranicznych (na koniec 2017 r. wynosił 54,5%).

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów

W 2017 r. obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej, a odnotowany przyrost stanu kredytów (wartość kredytów ogółem zwiększyła się o 41,9 mld zł, tj. o 3,6%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 73,3 mld zł, tj. o 6,4%) był wyższy niż 2016 r. Wynikało to głównie ze wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a w mniejszym stopniu ze wzrostu kredytów dla sektora finansowego.

W 2017 r. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych w ujęciu nominalnym uległa jedynie ograniczonemu zwiększeniu (o 11,3 mld zł, tj. o 1,7%), co wynikało z umocnienia złotego, skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut odnotowany przyrost był istotnie wyższy (o 32,9 mld zł, tj. o 5,2%), a zarazem wyższy niż w 2016 r.

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje relatywnie stabilne. Wprawdzie w ujęciu nominalnym w 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu portfela tych kredytów (-6,0 mld zł, -1,5%), ale wynikało to z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów mieszkaniowych wzrósł (o 14,2 mld zł, tj. o 3,7%), a odnotowany przyrost był wyższy niż w 2016 r. (również dane AMRON-SARFiN i BIK wskazują na wzrost akcji kredytowej). W strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec 2016 r. do 34,3% na koniec 2017 r.), jak też obniżenie stanu

zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 32,6 mld CHF na koniec 2016 r. do 30,0 mld CHF na koniec 2017 r.).

Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych. Odnotowany w 2017 r. przyrost stanu portfela kredytów konsumpcyjnych (o 12,1 mld zł, tj. o 8,0%; skorygowany o 13,0 mld zł, tj. o 8,7%) był znacząco wyższy niż w 2016 r. Zwiększeniu akcji kredytowej w tym obszarze sprzyja dodatkowo modyfikacja strategii działania części banków w kierunku większego udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych.

Tempo wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych uległo przyspieszeniu, a odnotowany w 2017 r. przyrost stanu tych kredytów (o 5,2 mld zł, tj. o 4,7%; skorygowany 5,7 mld zł, tj. 5,2%) był wyższy od zrealizowanego w 2016 r.

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw, których przyrost w 2017 r. (o 21,1 mld zł, tj. o 6,1%; skorygowany o 28,6 mld zł, tj. o 8,5%) był znacząco wyższy od odnotowanego w 2016 r. Przyrost obserwowany był zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność inwestycyjną, a w mniejszym stopniu na działalność bieżącą. W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze stały rozwój alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki z grupy macierzystej.

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna

Jakość portfela kredytowego ogółem pozostaje stabilna. W 2017 r. odnotowano nieznaczny spadek stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości (o 0,8 mld zł, tj. o -1,2%), co w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia ich udziału w całym portfelu (z 6,2% na koniec 2016 r. do 5,9% na koniec 2017 r.). Jednak ten korzystny obraz po części wynikał ze zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego, umocnienia złotego względem CHF oraz sprzedaży części portfela „złych kredytów” (gdyby nie te zdarzenia, to stan kredytów zagrożonych byłby wyższy niż na koniec 2016 r.) oraz z przyspieszenia tempa wzrostu kredytów.

Jakość kredytów dla gospodarstw domowych pozostawała stabilna, choć w 2017 r. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 1,0 mld zł, tj. o 2,5%) oraz marginalny wzrost ich udziału w portfelu (z 6,0% na koniec 2016 r. do 6,1% na koniec 2017 r.).

Jakość kredytów mieszkaniowych pozostaje stabilna. W 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu kredytów zagrożonych (o 0,6 mld zł, tj. o -5,6%) oraz nieznaczne obniżenie ich udziału w portfelu (z 2,9% na koniec 2016 r. do 2,8% na koniec 2017 r.). Odnotowano też spadek stanu

kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,8 mld zł) i ich udziału w portfelu (z 2,8% do 2,6%). Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych (jak i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni) wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych (o 1,1 mld zł), podczas gdy stan zagrożonych kredytów złotych nieznacznie wzrósł (o 0,4 mld zł). Poprawie jakości sprzyjał też proces sprzedaży części portfela „złych kredytów”. Pomimo wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości (w szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego, wysoki udział kredytów walutowych, wysokie LTV części portfela kredytowego, jak też kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń).

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. Jednak w 2017 r. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 4,5%), choć ze względu na wyższą dynamikę wzrostu całego portfela, udział kredytów zagrożonych w portfelu tych kredytów uległ obniżeniu (z 11,5% na koniec 2016 r. do 11,1% na koniec 2017 r.). W okresie tym odnotowano też zwiększenie stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,7 mld zł, tj. o 3,9%), choć ich udział w portfelu kredytowym uległ obniżeniu (z 11,9% do 11,5%).

Jakość portfela pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych uległa pogorszeniu, wyrażającym się wzrostem stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 7,6%) oraz ich udziału w portfelu (z 10,0% na koniec 2016 r. do 10,3% na koniec 2017 r.).

Jakość portfela kredytów dla przedsiębiorstw uległa znaczącej poprawie, wyrażającej się zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych (o 1,9 mld zł, tj. o -3,7%) oraz ich udziału w portfelu (z 9,2% na koniec 2016 r. do 8,2% na koniec 2017 r.). Z punktu widzenia skali działania przedsiębiorstw poprawę jakości odnotowano zarówno w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 0,8 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył się z 11,1% do 10,0%), jak i kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 0,8 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,8% do 5,8%). Należy jednak mieć na uwadze, że ten korzystny obraz po części wynikał ze wskazanej już zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytów dla MSP.

Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów zagrożonych w tych portfelach był marginalny).

Wzrost najpłynniejszych aktywów

W 2017 r. odnotowano wzrost stanu najpłynniejszych aktywów (o 27,0 mld zł, tj. o 5,3%), który wynikał głównie ze zwiększenia portfela bonów pieniężnych NBP (o 11,8 mld zł) oraz papierów skarbowych (o 8,0 mld zł), przy czym większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w

podmiotach, które od 2016 r. podlegają ustawie o podatku od niektórych instytucji finansowych (choć skala tego przyrostu była znacznie niższa niż w 2016 r. kiedy wyniosła 65,6 mld zł).

Udział aktywów płynnych w sumie bilansowej pozostał stabilny (marginalny wzrost do 30,2% na koniec 2017 r.).

Wzrost zobowiązań i kapitałów

Znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego

W 2017 r. odnotowano wzrost zobowiązań sektora bankowego (o 49,9 mld zł, tj. o 3,3%; skorygowany o 79,5 mld zł, tj. o 5,3%). Wynikający głównie z przyrostu depozytów sektora niefinansowego, a w mniejszym stopniu z przyrostu emisji własnych. W okresie tym odnotowano również znaczny wzrost kapitałów (o 22,1 mld zł; tj. o 12,7%).

W 2017 r. odnotowano znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego, a odnotowany przyrost ich stanu (o 42,3 mld zł, tj. o 4,1%, a skorygowany o zmiany kursów walut o 54,3 mld zł, tj. o 5,3%) był najniższy w okresie ostatnich lat. Obniżenie tempa wzrostu dotyczyło zarówno depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 30,6 mld zł, tj. o 4,2%;), jak i depozytów sektora przedsiębiorstw (wzrost o 10,0 mld zł, tj. o 3,6%). Jednocześnie w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących kosztem depozytów terminowych (w przypadku depozytów gospodarstw domowych udział ten wzrósł z 56,0% na koniec 2016 r. do 60,6% na koniec 2017 r.). Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obserwowane w ostatnich okresach obniżenie tempa wzrostu bazy depozytowej jest zjawiskiem trwałym. W szczególności przyspieszenie wzrostu gospodarki mogło skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, w tym ulokowane dotychczas w bankach. Jednak niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje pod presją środowiska niskich stóp procentowych, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach. Dodatkową presję wywiera powrót zjawisk inflacyjnych, który powoduje że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co skłania część deponentów do poszukiwania alternatywnych form oszczędzania i inwestycji.

W 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu depozytów i kredytów sektora finansowego, co w znacznym stopniu wynikało z umocnienia złotego (nominalny spadek wyniósł 18,4 mld zł, tj. -7,3%; skorygowany około 5,8 mld zł, tj. -2,4%). W długim okresie stan tych środków pozostaje jednak względnie stabilny, co w połączeniu ze wzrostem innych pozycji prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec 2017 r. stanowiły one 14,7% ogółu zobowiązań oraz 13,1% sumy bilansowej).

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które w końcu roku zostały wycofane (na koniec 2017 r. stan tych środków był o 5,8 mld zł, tj. o 8,6% wyższy niż na koniec 2016 r.). Należy też mieć na uwadze, że środki te są bardzo silnie skoncentrowane, w rezultacie czego ich rola w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

W 2017 r. odnotowano silny wzrost stanu emisji własnych (o 17,3 mld zł, tj. o 25,8%), co w znacznym stopniu wynikało z emisji listów zastawnych przeprowadzonych przez jeden z banków hipotecznych. Pomimo wzrostu stanu tych środków, ich rola w finansowaniu działania sektora pozostaje ograniczona, a do tego źródło to charakteryzuje silna koncentracja (na poziomie jednostkowych banków źródło to może jednak mieć istotne lub dominujące znaczenie).

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

W 2017 r. odnotowano znaczny wzrost kapitałów (o 22,1 mld zł; tj. 12,7%). Wynikało to ze zwiększenia funduszu podstawowego na skutek nowych emisji instrumentów kapitałowych, jak też funduszu zapasowego i rezerwowego, dzięki zatrzymaniu w bankach większości zysków wypracowanych w 2016 r. Dodatkowo odnotowano wzrost kapitału z aktualizacji wyceny.

Otoczenie makroekonomiczne tworzy sprzyjające warunki dla działania banków

Obserwowane w 2017 r. znaczne przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki oraz utrzymujące się ożywienie u głównych partnerów handlowych Polski sprzyja rozwojowi sektora bankowego (według wstępnych szacunków GUS tempo wzrostu PKB wyniosło 4,6% wobec 2,9% w 2016 r., a bieżąca projekcja NBP wskazuje, że tempo wzrostu PKB w latach 2018-2020 wyniesie odpowiednio: 4,6%, 4,2% i 3,8%).

Należy jednak mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg źródeł niepewności i potencjalnego ryzyka, a realizacja niekorzystnych scenariuszy może prowadzić do wzrostu awersji do ryzyka, osłabienia złotego, zwiększenia premii za ryzyko dla polskich aktywów, a w przypadku kumulacji negatywnych zjawisk może też prowadzić do pogorszenia koniunktury w Polsce (w ocenie NBP głównym źródłem niepewności i ryzyka są ewentualne osłabienie koniunktury w USA lub w strefie euro, ceny ropy naftowej na światowych rynkach, ewentualne wyhamowanie procesów integracyjnych w gospodarce światowej oraz zmiany podaży na krajowym rynku pracy).

1. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE³

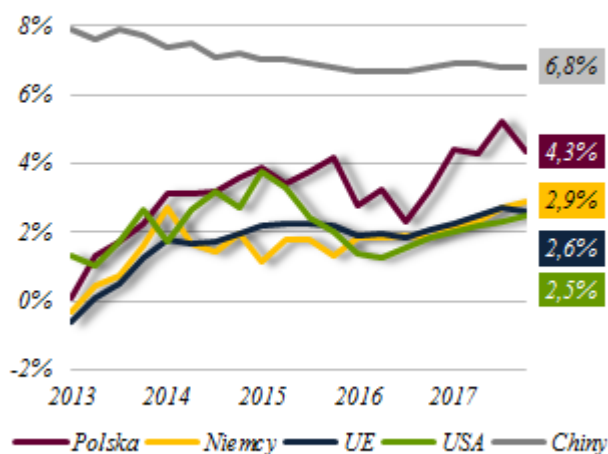
Znaczne przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki

Po obserwowanym w 2016 r. obniżeniu tempa wzrostu gospodarki, w 2017 r. doszło do jego ponownego przyspieszenia (według wstępnych szacunków GUS tempo wzrostu PKB wyniosło 4,6% wobec 2,9% w 2016 r.). Głównym czynnikiem wzrostu pozostawał silny popyt konsumpcyjny (wzrost o 4,8%), który był wspierany przez dalszą poprawę sytuacji na rynku pracy, wypłaty świadczeń społecznych w ramach Programu „Rodzina 500+” oraz wysoki optymizm przedsiębiorstw i konsumentów. Dodatkowo w drugiej połowie roku nastąpiło wyraźne ożywienie inwestycji (wzrost o 5,4%), głównie w sektorze publicznym. Wzrost gospodarczy był wspomagany przez dobrą koniunkturę u głównych partnerów handlowych Polski.

Wykres 1.

Tempo wzrostu PKB

Tempo wzrostu PKB (Q/Q-4)

Źródło: OECD

Korzystne prognozy wzrostu w nadchodzących okresach

Bieżąca prognoza NBP (z marca br.) wskazuje na utrzymanie się ożywienia w polskiej gospodarce w nadchodzących okresach, co więcej jest ona korzystniejsza od formułowanej poprzednio (według bieżącej projekcji NBP tempo wzrostu PKB w latach 2018-2020 wyniesie odpowiednio: 4,6%, 4,2% i 3,8%). Sprzyjać temu ma wysoki popyt krajowy będący pochodną utrzymania się wysokiego popytu konsumpcyjnego wspieranego dodatkowo przez wzrost inwestycji i korzystną koniunkturę w otoczeniu polskiej gospodarki. W ocenie NBP głównym źródłem niepewności i ryzyka są ewentualne osłabienie koniunktury w USA, w strefie euro (kwestia Brexitu oraz ewentualnej korekty cen na rynku mieszkaniowym), ceny ropy naftowej na światowych rynkach, jak też ewentualne wyhamowanie procesów integracyjnych w gospodarce światowej. Dodatkowe źródło niepewności stanowią zmiany podaży na krajowym rynku pracy. Realizacja niekorzystnych scenariuszy mogłaby wywrzeć negatywną presję na polską gospodarkę.

³ Szerzej zob. m.in.: „Informacja o sytuacji społeczno-gospodarczej kraju”, GUS; „Raport o inflacji”, NBP; „Program konwergencji”, MF; „Raport o stabilności systemu finansowego”, NBP; „Produkt krajowy brutto. Szacunek wstępny”, GUS; „Obroty handlu zagranicznego ogółem i według krajów”, GUS; „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych”, GUS; „Komunikat z posiedzenia Rady Polityki Pieniężnej”, NBP; „Budownictwo mieszkaniowe”, GUS; „Informacja o cenach mieszkań i sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych w Polsce”, NBP; „Monthly Bulletin”, ECB.

Sytuacja sektora przedsiębiorstw pozostaje stabilna

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki znalazło odzwierciedlenie we wzroście produkcji przemysłowej (o 6,6%), produkcji budowlano-montażowej (o 7,0%) oraz sprzedaży detalicznej (o 4,9%).

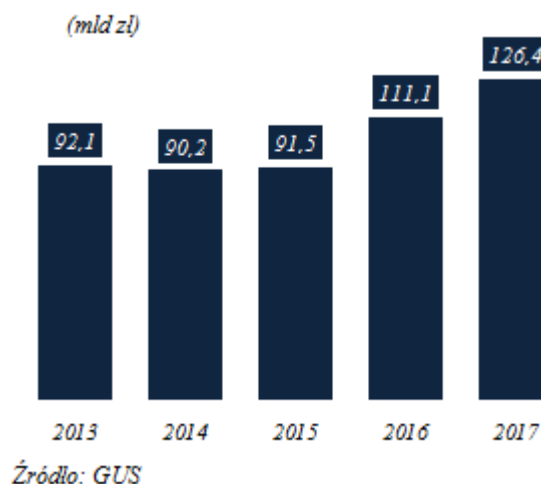
Sytuacja finansowa sektora przedsiębiorstw pozostawała stabilna (zysk netto wzrósł o 13,8% do 126,4 mld zł; zysk netto wykazało 80,9% ogółu przedsiębiorstw; wskaźniki płynności I i II stopnia pozostały na poziomach zbliżonych do 2016 r.).

Dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy

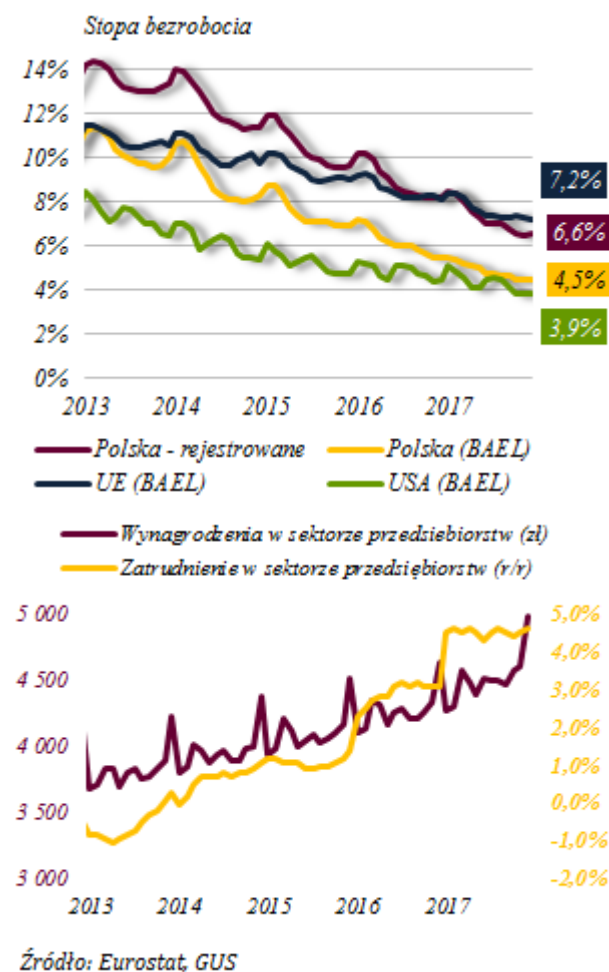
Na rynku pracy obserwowano dalszą poprawę, co przejawiało się we wzroście zatrudnienia (przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wzrosło o 4,5%), spadkiem bezrobocia do poziomu najniższego od 25 lat (w grudniu 2017 r. stopa rejestrowanego bezrobocia wynosiła 6,6%, a wg BAEL 4,5%) oraz wzrostem wynagrodzeń (przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 4 530 zł i było o 5,9% wyższe niż w 2016 r.) oraz ich siły nabywczej (o 3,9%).

W 2017 r. odnotowano też wzrost przeciętnych emerytur i rent w pozarolniczym systemie ubezpieczeń społecznych (przeciętna emerytura i renta brutto wynosiła 2 138 zł i była o 2,5% wyższa niż w 2016 r.), choć ich siła nabywcza nie uległa zmianie (wzrost o 0,2%). W przypadku emerytur i rent rolników indywidualnych odnotowano nieznaczny nominalny wzrost (o 1,5% do 1 200 zł), ale ich siła nabywcza uległa obniżeniu (-0,4%).

Wykres 2.
Wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw

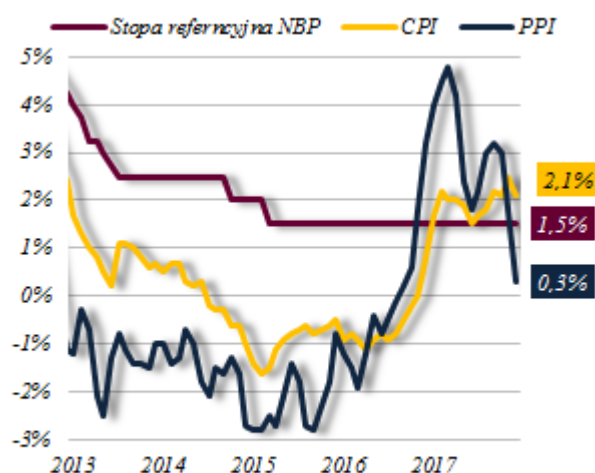
Wykres 3.
Sytuacja na rynku pracy

Powrót zjawisk inflacyjnych

Po ustąpieniu w końcu 2016 r. presji deflacyjnej, przez cały rok 2017 obserwowano zjawiska inflacyjne (w grudniu roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych wynosiła 2,1%, a cen produkcji sprzedanej przemysłu 0,3%).

Wykres 4.
Inflacja, stopa referencyjna NBP

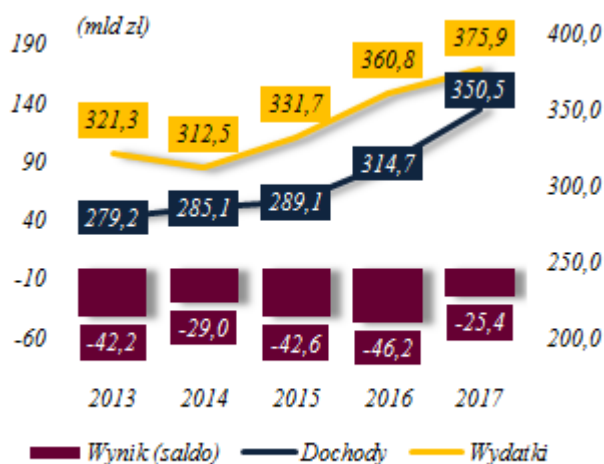
Źródło: NBP, GUS

Sytuacja sektora finansów publicznych pozostaje stabilna

W 2017 r. sytuacja sektora finansów publicznych pozostawała stabilna.

Według wstępnego wykonania budżetu państwa dochody budżetu (350,5 mld zł) były znacząco wyższe od zapisanych w ustawie budżetowej (o 7,7%), a wydatki (375,9 mld zł) okazały się niższe (o 2,3%) od zakładanych. W rezultacie zrealizowany deficyt budżetowy (25,4 mld zł) okazał się zdecydowanie niższy (o 57,3%) od planowanego. Ten korzystny obraz sytuacji wynikał głównie z relatywnie wysokiej dynamiki dochodów z tytułu podatków pośrednich (głównie z tytułu VAT) oraz dochodów niepodatkowych (wpłata z tytułu zysku NBP).

Wykres 5.
Sytuacja budżetu państwa

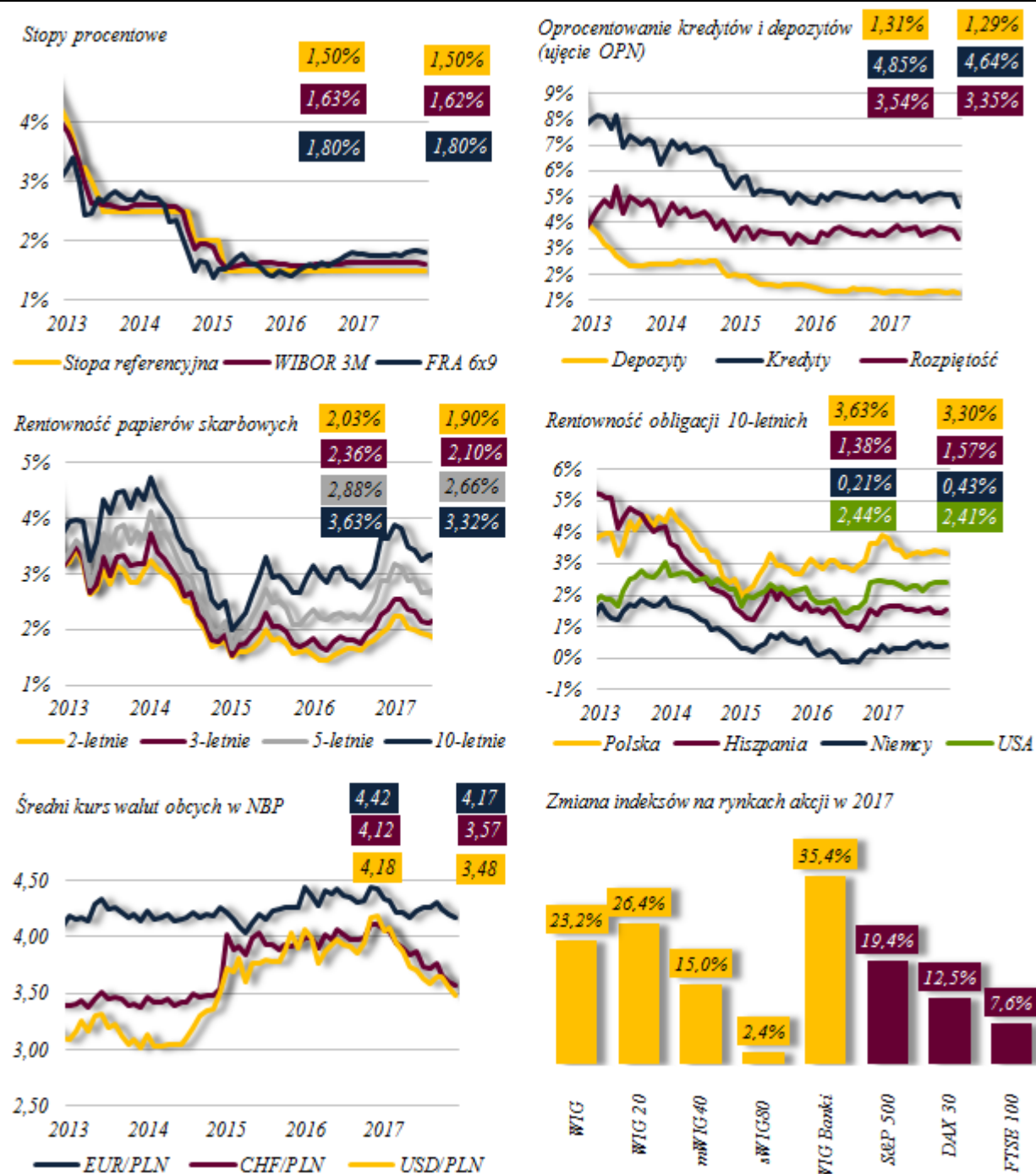
Źródło: GUS

Jednocześnie, wstępne szacunki wskazują, że dzięki przyspieszeniu tempa wzrostu i umocnieniu złotego odnotowano obniżenie deficytu sektora finansów publicznych oraz relacji zadłużenia sektora instytucji rządowych i samorządowych do PKB, jak też obniżenie nominalnej wartości tego zadłużenia.

Sytuacja na rynkach finansowych pozostaje względnie stabilna

Wykres 6.

Sytuacja na rynkach finansowych

W 2017 r. sytuacja na globalnych rynkach finansowych pozostawała względnie stabilna. Za stabilną należy również uznać sytuację, jaka panowała na rynku krajowym, przy czym należy odnotować:

- utrzymanie przez RPP parametrów polityki pieniężnej na niezmiennym poziomie;

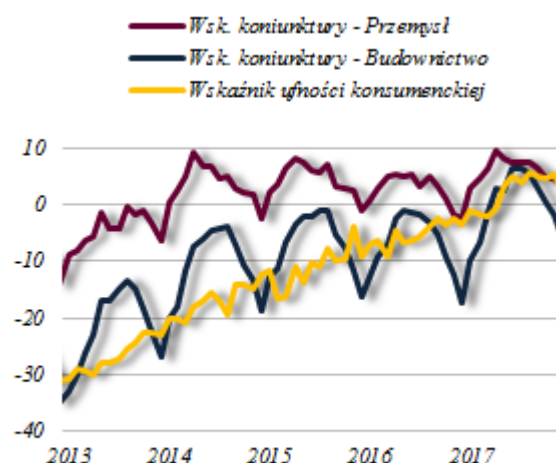
- stabilizację stóp na rynku międzybankowym (średnia stawka WIBOR 3M w grudniu 2017 r. wynosiła 1,6% czyli podobnie, jak w grudniu 2016 r.);
- obniżenie rentowności papierów skarbowych (w grudniu 2017 r. średnia rentowność 2-; 3-; 5- i 10-letnich obligacji skarbowych na rynku wtórnym wynosiła odpowiednio 1,7%; 2,0%; 2,7%; 3,3% wobec 2,0%; 2,3%; 2,8%; 3,6% w grudniu 2016 r.);
- umocnienie złotego względem walut głównych (na koniec 2017 r. średni kurs EUR w NBP był o 5,7% niższy niż na koniec 2016 r., CHF o 13,4%, a USD o 16,7%);
- na warszawskiej giełdzie odnotowano wzrost głównych indeksów (WIG Banki wzrósł aż o 35,4%);
- ograniczone zmiany w oprocentowaniu depozytów i kredytów⁴.

Rekordowy optymizm konsumentów

W 2017 r. obserwowano dalszą poprawę nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów. W szczególności wskaźnik ufności konsumentów osiągnął rekordowy poziom, co należy łączyć m.in. z dalszą poprawą sytuacji na rynku pracy, jak też Programem „Rodzina 500+”.

Wykres 7.

Nastroje przedsiębiorstw i konsumentów

Źródło: GUS

⁴ W grudniu 2017 r. oprocentowanie nowo przyjmowanych (tzw. ujęcie OPN) depozytów ogółem kształtowało się na poziomie zbliżonym do grudnia 2016 r. i wynosiło 1,3% (gospodarstw domowych 1,5%, przedsiębiorstw 1,2%). Oprocentowanie kredytów ogółem wynosiło 4,6% i było o 0,2% niższe niż w grudniu 2016 r. (kredytów konsumpcyjnych zmniejszyło się z 7,5% do 7,3% a rzeczywista stopa z 14,9% do 13,4%; kredytów mieszkaniowych pozostało na poziomie 4,4%, a rzeczywista stopa na poziomie 4,6%; kredytów dla przedsiębiorstw uległo zwiększeniu z 3,6% do 3,7%), ale poza grudniem i czerwcem w pozostałych miesiącach średnie oprocentowanie przekraczało 5,0%.

Wzrost inwestycji i cen na rynku mieszkaniowym

W 2016 r. odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania (o 9,2% do 178,3 tys.), wzrost liczby mieszkań których budowę rozpoczęto (o 18,5% do 206,0 tys.) oraz liczby pozwoleń wydanych na budowę (o 18,2% do 250,2 tys.). Ponadto szacuje się, że w końcu 2017 r. w budowie znajdowało się więcej mieszkań niż na koniec 2016 r. (około 758,9 tys., tj. o 3,8% więcej).

Na rynku pierwotnym utrzymywał się silny popyt skutkujący rekordowo wysokim poziomem sprzedaży mieszkań (według danych REAS⁵ w 2017 r. na rynku pierwotnym na głównych rynkach sprzedano 72,7 tys. mieszkań, tj. o 18,0% więcej niż w 2016 r.).

Według danych NBP w IV kwartale 2017 r. średnie ceny transakcyjne na rynku pierwotnym w Warszawie, 6-ciu kolejnych największych miastach (bez Warszawy) oraz 10 pozostałych z analizowanych przez NBP miastach były odpowiednio o: 0,8%; 2,4% i 4,5% wyższe niż w IV kwartale 2016 r., a na rynku wtórnym o 0,3%; 8,4% i 4,7% wyższe.

W kontekście wzrostu cen należy mieć na uwadze, że w IV kwartale 2017 r. obserwowano znaczny wzrost cen ofertowych, sięgający na niektórych rynkach kilkunastu procent, co najprawdopodobniej przełoży się na znaczny wzrost cen transakcyjnych w kolejnych okresach. W tym kontekście, warto też zauważyć, że na niektórych rynkach skumulowany wzrost cen od

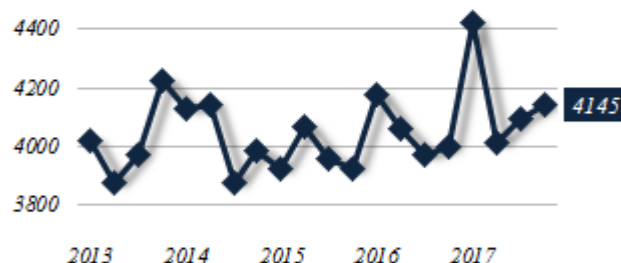
Wykres 8.
Sytuacja na rynku mieszkaniowym

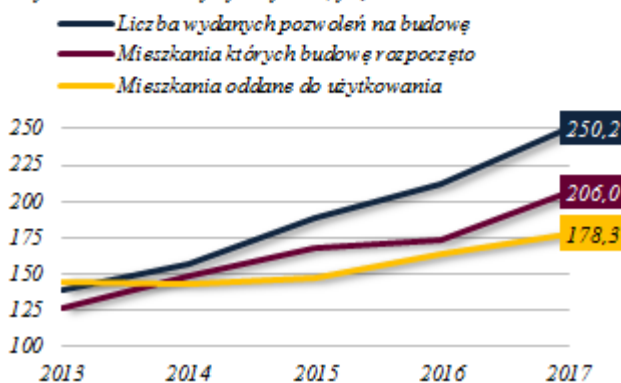
Zmiana cen transakcyjnych (%) na rynku pierwotnym IV kw. 2017 vs. IV kw. 2016

Przeciętne koszty budowy 1 m kw powierzchni mieszkalnej (cała Polska)

Wybrane charakterystyki rynku (tys.)

Źródło: REAS, NBP, GUS

⁵ Szerzej zob. „Rynek mieszkaniowy w Polsce”, REAS.

lokalnego minimum z lat 2012-2013 sięga już 20%.

Silny popyt na rynku nieruchomości należy wiązać, z poprawą sytuacji makroekonomicznej, jak też niskimi stopami procentowymi, które z jednej strony prowadzą do silnego wzrostu zdolności kredytowej, a z drugiej powodują przenoszenie części oszczędności na rynek nieruchomości. W przypadku dalszych znacznych wzrostów cen może to skutkować ograniczeniem dostępności do rynku mieszkaniowego dla przeciętnych gospodarstw domowych mierzonym poziomem ich dochodów.

Otoczenie makroekonomiczne tworzy sprzyjające warunki dla działania banków, ale w otoczeniu zewnętrznym utrzymuje się szereg źródeł ryzyka i niepewności

Obserwowane w 2017 r. znaczne przyspieszenie tempa wzrostu polskiej gospodarki oraz utrzymujące się ożywienie u głównych partnerów handlowych Polski sprzyja rozwojowi sektora bankowego.

Należy jednak mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki znajduje się szereg źródeł niepewności i potencjalnego ryzyka, a realizacja niekorzystnych scenariuszy może prowadzić do wzrostu awersji do ryzyka, osłabienia złotego, zwiększenia premii za ryzyko dla polskich aktywów, a w przypadku kumulacji negatywnych zjawisk może też prowadzić do pogorszenia koniunktury w Polsce.

2. STRUKTURA SEKTORA BANKOWEGO, ROLA BANKÓW W GOSPODARCE

**Wzrost udziału banków z dominującą rolą kapitału polskiego powyżej 50%,
pozostałe wskaźniki struktury względnie stabilne**

Kluczową zmianą jaka nastąpiła w 2017 r. w strukturze sektora bankowego było zwiększenie udziału banków z dominującą rolą kapitału krajowego w aktywach sektora bankowego powyżej 50%. Podczas gdy pozostałe charakterystyki określające strukturę sektora pozostały względnie stabilne.

Tabela 1. Wybrane wskaźniki struktury sektora

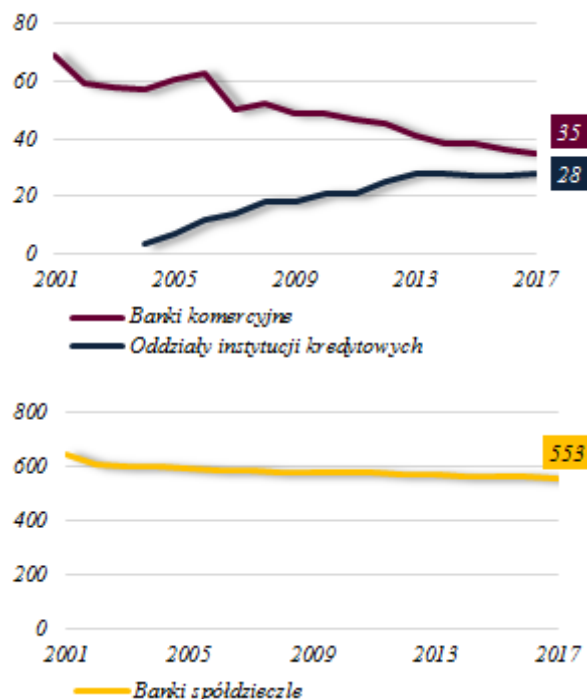
	2013	2014	2015	2016	2017
Liczba podmiotów prowadzących działalność bankową	640	631	626	621	616
- banki komercyjne	41	38	38	36	35
- oddziały instytucji kredytowych	28	28	27	27	28
- banki spółdzielcze	571	565	561	558	553
Zatrudnienie	174 321	172 659	170 908	168 821	164 385
Liczba placówek	15 305	15 062	14 505	14 506	13 423
Udział w aktywach sektora					
- banki kontrolowane przez inwestorów krajowych	36,8%	38,5%	41,0%	43,4%	54,5%
- banki kontrolowane przez inwestorów zagranicznych	63,2%	61,5%	59,0%	56,6%	45,5%
Udział w aktywach sektora					
- 5-ciu największych banków	46,1%	48,5%	48,8%	48,3%	47,8%
- 10-ciu największych banków	67,3%	70,0%	70,5%	70,6%	70,1%

**Zmniejszenie liczby podmiotów
prowadzących działalność bankową**

W 2017 r. doszło do przekształcenia jednego banku komercyjnego w oddział instytucji kredytowej, połączenia kilku banków spółdzielczych, zakończenia działalności przez dwa oddziały instytucji kredytowych oraz rozpoczęcia działalności przez dwa nowe oddziały instytucji kredytowych. W rezultacie liczba podmiotów prowadzących działalność bankową zmniejszyła się z 621 na koniec 2016 r. do 616 na koniec 2017 r., przy czym liczba banków komercyjnych zmniejszyła się do 35, banków spółdzielczych do 553, a liczba oddziałów instytucji kredytowych zwiększyła do 28.

Wykres 9.

Liczba banków i oddziałów instytucji kredytowych

Zmniejszenie zatrudnienia i sieci sprzedaży

W 2017 r. banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania m.in. w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje oraz stały rozwój bankowości elektronicznej. W rezultacie doszło do zmniejszenia liczby zatrudnionych w sektorze bankowym (o 4,4 tys. osób) oraz sieci sprzedaży (o 1083 placówek). Należy liczyć się z tym, że rozwój elektronicznych kanałów dostępu, jak też presja na ograniczenie kosztów będą oddziaływały w kierunku dalszego ograniczania zatrudnienia i sieci sprzedaży.

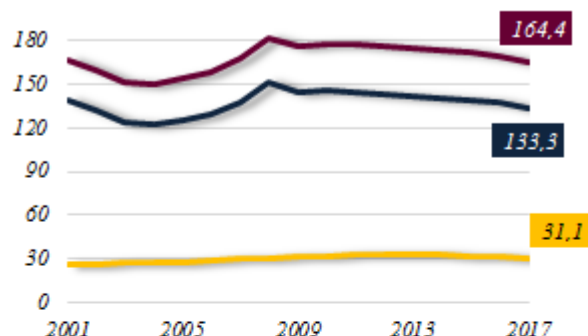
Wzrost udziału banków z dominującą rolą kapitału polskiego powyżej 50%

W związku z przejęciem w czerwcu 2017 r. kontroli nad Bankiem Pekao SA przez kapitał polski (PZU SA i PFR SA) doszło do zmiany struktury własnościowej sektora i po raz pierwszy od 1999 r. udział inwestorów krajowych w aktywach sektora stał się wyższy od udziału inwestorów zagranicznych i na koniec 2017 r. wynosił 54,5% (wobec 43,4% na koniec 2016 r.).

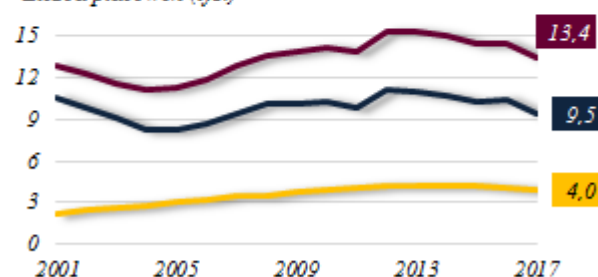
Na koniec 2017 r. inwestorzy krajowi kontrolowali 14 banków komercyjnych oraz wszystkie banki spółdzielcze (Skarb Państwa kontrolował 8 banków komercyjnych), a inwestorzy zagraniczni 21 banków komercyjnych oraz wszystkie oddziały instytucji kredytowych (kontrolne pakiety akcji posiadali inwestorzy z 19 krajów, przy czym dominującą rolę odgrywali inwestorzy z Niemiec i Hiszpanii).

Wykres 10.
Zatrudnienie i sieć sprzedaży

Zatrudnienie (tys. osób)

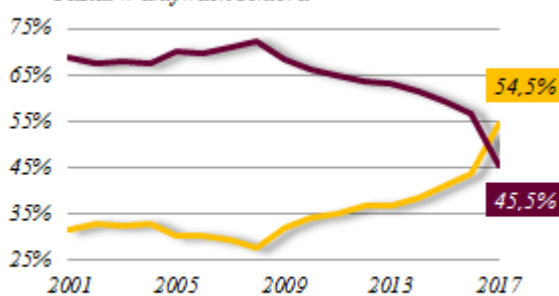
Liczba placówek (tys.)

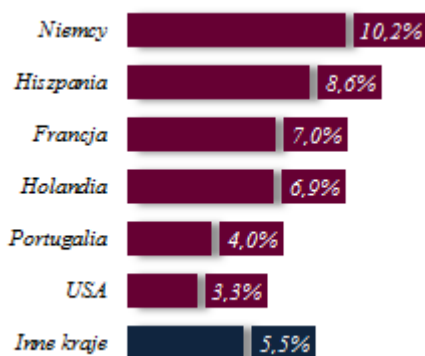
— Sektor ogółem
— Banki komercyjne i oddz. inst. kred.
— Banki spółdzielcze

Wykres 11.
Struktura własnościowa (udział w aktywach sektora)

Udział w aktywach sektora

— Inwestorzy krajowi — Inwestorzy zagraniczni

Poziom koncentracji bez większych zmian

W 2017 r. nie odnotowano istotnych zmian w poziomie koncentracji sektora bankowego, choć zarówno udział 5-ciu, jak i 10-ciu największych banków w aktywach, kredytach i depozytach dla sektora niefinansowego uległ marginalnemu obniżeniu.

Wykres 12.
Koncentracja sektora

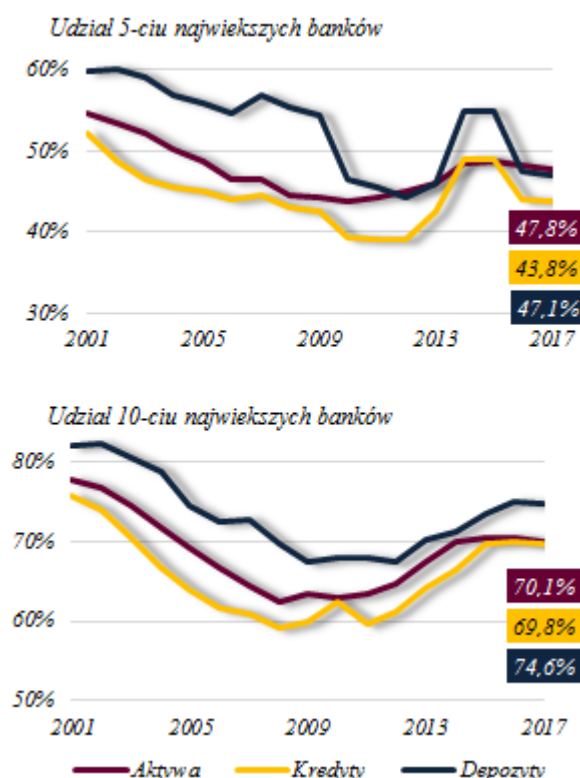

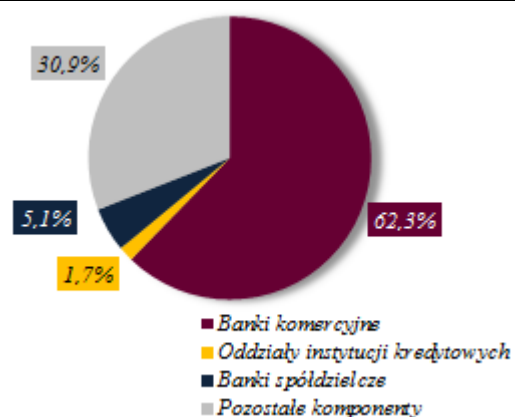
Tabela 2. Aktywa głównych podmiotów systemu finansowego w latach 2016-2017 (bez NBP)

	Wartość (mld zł)		Zmiana w 2017		Struktura	
	12/2016	12/2017	mld zł	%	2016	2017
Ogółem, w tym:	2 439,8	2 580,3	140,4	5,8%	100,0%	100,0%
Banki komercyjne	1 553,9	1 606,7	52,7	3,4%	63,7%	62,3%
Oddziały instytucji kredytowych	36,6	44,7	8,1	22,1%	1,5%	1,7%
Banki spółdzielcze	120,8	130,3	9,6	7,9%	4,9%	5,1%
Razem sektor bankowy	1 711,3	1 781,7	70,4	4,1%	70,1%	69,1%
Spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe	11,3	10,2	-1,1	-10,1%	0,5%	0,4%
Fundusze emerytalne (OFE, PFE, DFE)	155,3	181,7	26,4	17,0%	6,4%	7,0%
Zakłady ubezpieczeń	185,4	196,5	11,2	6,0%	7,6%	7,6%
Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	293,6	318,2	24,6	8,4%	12,0%	12,3%
Aktywa klientów domów maklerskich	82,9	91,9	9,0	10,9%	3,4%	3,6%

Kluczowa rola banków dla stabilności systemu finansowego

Na koniec 2017 r. wartość aktywów systemu finansowego (bez NBP) sięgała 2,6 bln zł, z czego 69,1% przypadało na sektor bankowy, a aktywa największych banków były wyższe lub porównywalne do aktywów pozostałych segmentów. Oznacza to, że stabilność sektora bankowego ma kluczowe znaczenie dla stabilności całego systemu finansowego.

Wykres 13.
Struktura systemu finansowego na koniec 2017

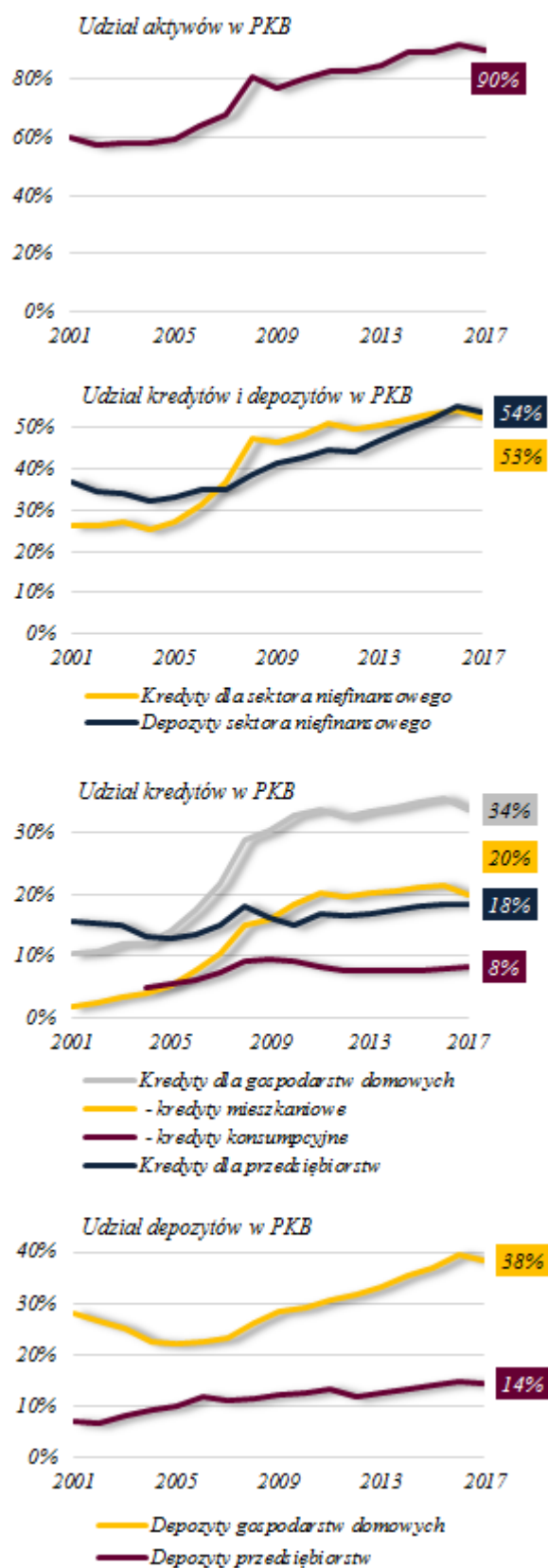
Nieznaczne obniżenie udziału aktywów, kredytów i depozytów w PKB

Obserwowany w 2017 r. wzrost skali działania banków mierzony nominalnym tempem wzrostu aktywów (4,1%), był niższy niż tempo wzrostu nominalnej wartości PKB (6,7%). W rezultacie odnotowano obniżenie relacji sumy bilansowej do PKB (z 92% do 90%). Również nominalne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego (3,6%) oraz depozytów (4,1%) było niższe od tempa wzrostu PKB, co doprowadziło do obniżenia relacji opisujących ich udział w PKB (kredytów dla sektora niefinansowego z 54% do 53%, depozytów sektora niefinansowego z 55% do 54%).

Należy jednak mieć na uwadze, że niższe tempo wzrostu sumy bilansowej i kredytów w znacznym stopniu było spowodowane, przez umocnienie złotego względem walut obcych, co skutkowało obniżeniem nominalnego tempa wzrostu tych pozycji, a w konsekwencji ich udziału w PKB.

Wykres 14.

Rola sektora bankowego w gospodarce

3. POZYCJA KAPITAŁOWA

Tabela 3. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko

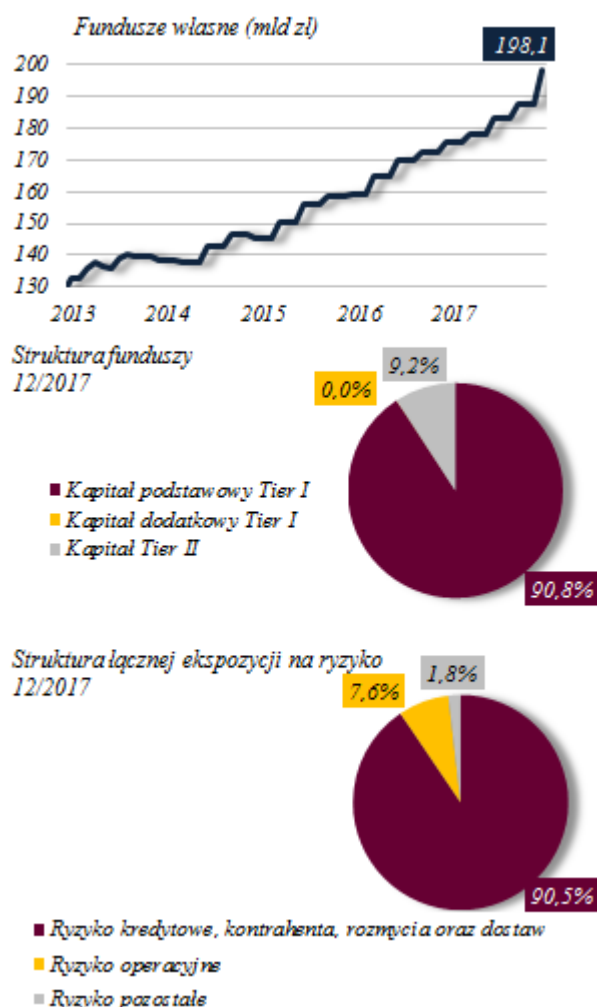
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%
Fundusze własne	159,1	175,5	187,3	198,1	22,6	12,9%
- kapitał Tier I	146,2	159,8	172,9	179,9	20,1	12,6%
kapitał podstawowy Tier I	146,2	159,8	172,9	179,9	20,1	12,6%
kapitał dodatkowy Tier I	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-15,8%
- kapitał Tier II	12,9	15,6	14,4	18,2	2,5	16,2%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	975,8	990,3	1004,3	1042,4	52,1	5,3%
- kredytowe, kontrahenta, rozmycia oraz dostaw	865,8	879,5	905,5	943,9	64,4	7,3%
- operacyjne	80,2	80,0	79,2	79,3	-0,7	-0,8%
- pozostałe ⁶	29,8	30,8	19,5	19,2	-11,6	-37,7%

Znaczący wzrost funduszy

Na koniec 2017 r. fundusze własne sektora bankowego wynosiły 198,1 mld zł i były o 22,6 mld zł, tj. o 12,9% wyższe od funduszy na koniec 2016 r. Znaczący wzrost wynikał z zatrzymania w bankach ponad trzech czwartych zysków wypracowanych w 2016 r., jak też ze zwiększenia wartości instrumentów kapitałowych zaliczonych do kapitału podstawowego Tier I w drodze ich nowych emisji.

Wykres 15.

Fundusze własne i struktura ekspozycji na ryzyko

⁶ Kategoria ta obejmuje łączną kwotę ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka pozycji, ryzyka walutowego i ryzyka cen towarów, stałych kosztów pośrednich, dużych ekspozycji w portfelu handlowym, rozliczenia/dostawy oraz innych ekspozycji na ryzyko.

Wzrost łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko uległa zwiększeniu o 52,1 mld zł, tj. o 5,3%, głównie na skutek wzrostu ekspozycji na ryzyko kredytowe, przy jednoczesnym znacznym zmniejszeniu na pozostałe ryzyko. Wzrost wartości ekspozycji na ryzyko kredytowe, po części wynikał ze zmian regulacyjnych, tj. podwyższenia od grudnia 2017 r. wagi ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika do 150%.

Poprawa miar adekwatności kapitałowej

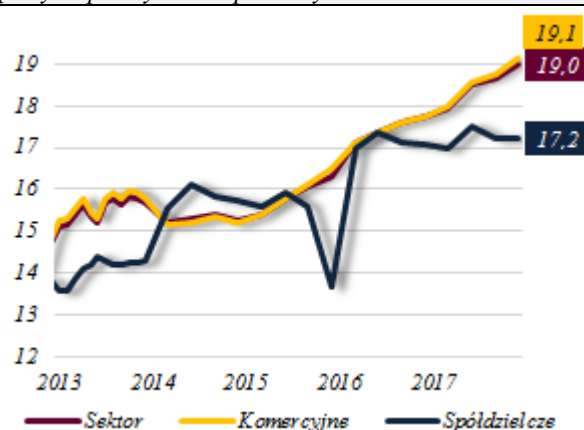
Tabela 4. Współczynniki kapitałowe

	Wartość współczynnika				Udział w aktywach sektora (%)			
	12/15	12/16	09/17	12/17	12/15	12/16	09/17	12/17
Współczynnik kapitału Tier I (T1)								
Sektor	15,0	16,1	17,2	17,3				
Banki komercyjne	15,2	16,1	17,3	17,3				
Banki spółdzielcze	12,5	16,0	16,3	16,3				
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)								
Sektor	16,3	17,7	18,6	19,0				
Banki komercyjne	16,5	17,8	18,8	19,1				
Banki spółdzielcze	13,7	17,1	17,2	17,2				
Rozkład banków względem wysokości łącznego współczynnika kapitałowego (liczba banków)								
poniżej 8%	2	3	1	1	0,1%	0,1%	0,0%	0,0%
8-12%	29	14	13	13	1,8%	1,7%	1,8%	1,9%
12% i więcej	568	577	575	574	96,1%	96,1%	95,8%	95,6%
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych⁷								
	6	5	7	4	1,4%	1,4%	0,3%	0,3%

Wyższa dynamika wzrostu funduszy własnych niż łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko spowodowała istotny wzrost współczynników kapitałowych. W konsekwencji według stanu na koniec 2017 r. współczynnik kapitału podstawowego Tier I (CET1) sektora bankowego traktowanego jako jeden bank wynosił 17,3%, współczynnik kapitału Tier I (T1) również 17,3%, a łączny współczynnik kapitałowy (TCR) 19,0%, co oznacza że sektor bankowy jako całość spełniał wymagania regulacyjne określone w pakiecie CRD IV/CRR⁸.

Wykres 16.

Łączny współczynnik kapitałowy

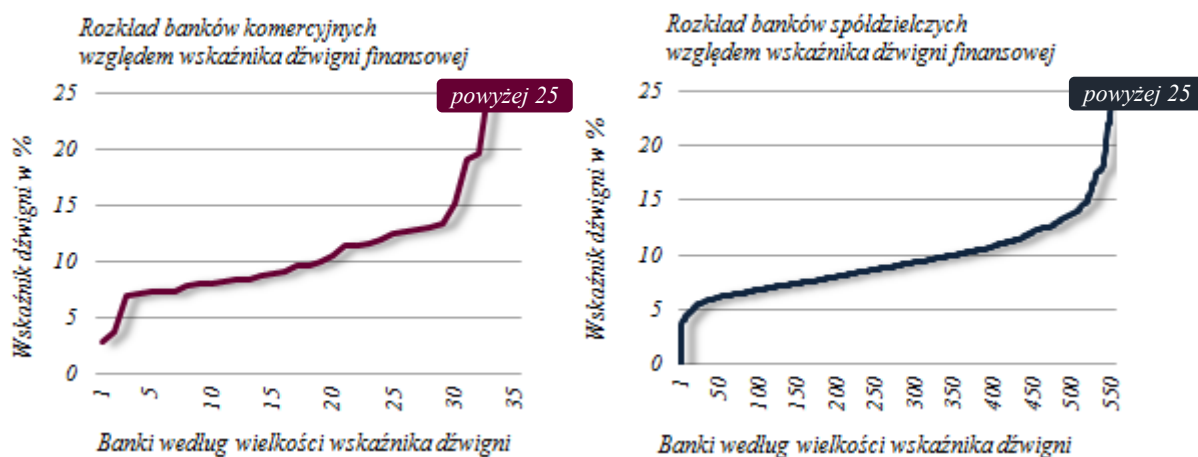
⁷ W zakresie minimalnego poziomu funduszy własnych lub minimalnych współczynników kapitałowych.

⁸ Zgodnie z art. 92 CRR banki zobowiązane są utrzymywać współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy na poziomie nie niższym niż odpowiednio 4,5%; 6,0% i 8,0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko.

Wskaźniki dźwigni finansowej na zadowalających poziomach

Wykres 17.

Wskaźnik dźwigni finansowej

Zgodnie z zaleceniami KNF w sprawie polityki dywidendowej, KNF oczekuje, że wskaźnik dźwigni finansowej w bankach dokonujących wypłaty dywidendy powinien być wyższy od 5% (na koniec 2017 r. tylko 2 banki komercyjne oraz 17 spółdzielczych nie spełniało oczekiwań w tym zakresie, ale ich łączny udział w aktywach sektora bankowego wynosił jedynie 3,0%).

Rekomendowane utrzymanie mocnej bazy kapitałowej

Pomimo zadowalającej sytuacji bieżącej, KNF stale rekomenduje utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków jej dalsze wzmocnienie, co wynika z poziomu ryzyka już zakumulowanego w bilansach banków, jak też źródeł potencjalnego ryzyka znajdujących się w otoczeniu banków i polskiej gospodarki.

Temu celowi, ma służyć m.in. odpowiednia polityka dywidendowa banków. W związku z tym, podobnie jak w latach ubiegłych, KNF przyjęła stanowisko w sprawie polityki dywidendowej banków⁹.

W przypadku banków komercyjnych dywidendę do 50% wypracowanego w 2017 r. zysku będą mogły wypłacić jedynie te, które nie realizują programu naprawczego, posiadają ocenę końcową BION nie gorszą niż 2,5, poziom dźwigni finansowej (LR) wyższy niż 5%, współczynnik kapitału Tier I (T1) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p. oraz łączny współczynnik kapitałowy (TCR) nie niższy niż wymagane minimum podwyższone o 1,5 p.p. Dywidendę do 75% wypracowanego w 2017 r. zysku będą mogły wypłacić banki spełniające wszystkie wskazane wyżej warunki, jak też dodatkowo spełniające wymóg w zakresie bufora

⁹ Zob. Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków komercyjnych oraz Stanowisko KNF w sprawie polityki dywidendowej banków spółdzielczych i zrzeszających, zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, powszechnych towarzystw emerytalnych, domów maklerskich i towarzystw funduszy inwestycyjnych w 2018 r.

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stowowisko_KNF_ws_polityki_dywidendowej_60209.pdf

https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stowowisko_KNF_ws%20polityki_dywidendowej_60348.pdf

zabezpieczającego na poziomie docelowym, tj. 2,5% całkowitej ekspozycji na ryzyko. Natomiast dywidendę do 100% wypracowanego w 2017 r. zysku będą mogły wypłacić banki spełniające dodatkowo warunek odpowiedniej odporności na niekorzystny scenariusz makroekonomiczny. Trzeba jednak dodać, że banki zaangażowane w kredyty walutowe będą musiały dokonać korekty stopy dywidendy (w zależności od udziału walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych w całym portfelu należności od sektora niefinansowego oraz udziału kredytów udzielonych w latach 2007 i 2008).

Kryteria wypłaty dywidendy dla banków spółdzielczych są nieco łagodniejsze, co wynika z ich specyfiki prawno-organizacyjnej. W opinii KNF wypłata ograniczonej dywidendy pozwoli ograniczyć, obserwowany w ostatnich latach, odpływ udziałowców oraz stworzy możliwość pozyskania nowych członków, jak też pozwoli budować odpowiedni wizerunek rynkowy i realizować określone w statutach cele społeczne.

Wzmocnieniu bazy kapitałowej służyć ma też podniesienie bufora zabezpieczającego do wysokości 1,875% (z 1,25%), jak też nałożenie od stycznia 2018 r. bufora ryzyka systemowego w wysokości 3,0% z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	Współczynnik kapitału Tier I	Łączny współczynnik kapitałowy
4,5%	6,0%	8,0%
56% add-on	75% add-on	100% add-on
Bufor zabezpieczający	Bufor zabezpieczający	Bufor zabezpieczający
Bufor antycykliczny	Bufor antycykliczny	Bufor antycykliczny
Bufor OSII	Bufor OSII	Bufor OSII
Bufor ryzyka systemowego	Bufor ryzyka systemowego	Bufor ryzyka systemowego
Add-on w zależności od banku od 0,5% do 5,8% Bufor zabezpieczający 1,875% Bufor antycykliczny 0,0% Bufor OSII w zależności od banku od 0,0% do 0,75% Bufor ryzyka systemowego 3,0%		
RAZEM		
Min 9,38%	Min 10,88%	Min 12,88%
Max 12,73%	Max 15,28%	Max 18,69%

W konsekwencji do stycznia 2018 r. banki będą zobowiązane do utrzymywania¹⁰:

- łącznego współczynnika kapitałowego (TCR) na poziomie 8% + add-on + wymóg połączonego bufora;
- współczynnika kapitału Tier I (T1) na poziomie 6% + 75%*add-on + wymóg połączonego bufora;
- współczynnika kapitału podstawowego Tier I (CET1) na poziomie 4,5% + 56%*add-on + wymóg połączonego bufora;

przy czym wymóg połączonego bufora stanowi sumę bufora zabezpieczającego w wysokości, bufora antycyklicznego, bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym oraz bufora ryzyka systemowego w wysokości 3,0%.

¹⁰ Zob. Stanowisko KNF w sprawie minimalnych poziomów współczynników kapitałowych.
https://www.knf.gov.pl/knf/pl/komponenty/img/Stalowisko_KNF_ws_wspolczynnikow_kapitalowych_60207.pdf

4. POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA

Zadowalająca sytuacja w zakresie bieżącej płynności

Tabela 5. Wybrane miary płynności

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%
Podstawowa rezerwa płynności	273,9	342,8	338,4	364,9	22,1	6,4%
Uzupełniająca rezerwa płynności	199,4	177,9	202,8	184,4	6,5	3,6%
Środki obce niestabilne	315,6	321,8	364,8	342,7	20,8	6,5%
Luka płynności krótkoterminowej	157,6	198,9	176,5	206,6	7,7	3,9%
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,50	1,62	1,48	1,60	x	x
Kredyty dla sektora niefinansowego	921,9	973,8	1 008,1	1 005,2	31,4	3,2%
Depozyty sektora niefinansowego	938,8	1 028,1	1 027,0	1 070,4	42,3	4,1%
Nadwyżka/niedobór depozytów	16,9	54,2	18,8	65,2	x	x
Relacja kredyty/depozyty	98,2%	94,7%	98,2%	93,9%	x	x

Podstawowe miary płynności pozostają względnie stabilne i utrzymują się na zadowalających poziomach.

W 2017 r. odnotowano wzrost podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, któremu towarzyszył nieco niższy przyrost środków obcych niestabilnych. W rezultacie nastąpił nieznaczny wzrost dodatniej luki płynności (do 206,6 mld zł), choć współczynnik płynności krótkoterminowej uległ marginalnemu obniżeniu (1,60), przy czym nadal kształtował się na poziomie znacznie przekraczającym wymagane minimum.

Wykres 18.

Wybrane miary płynności

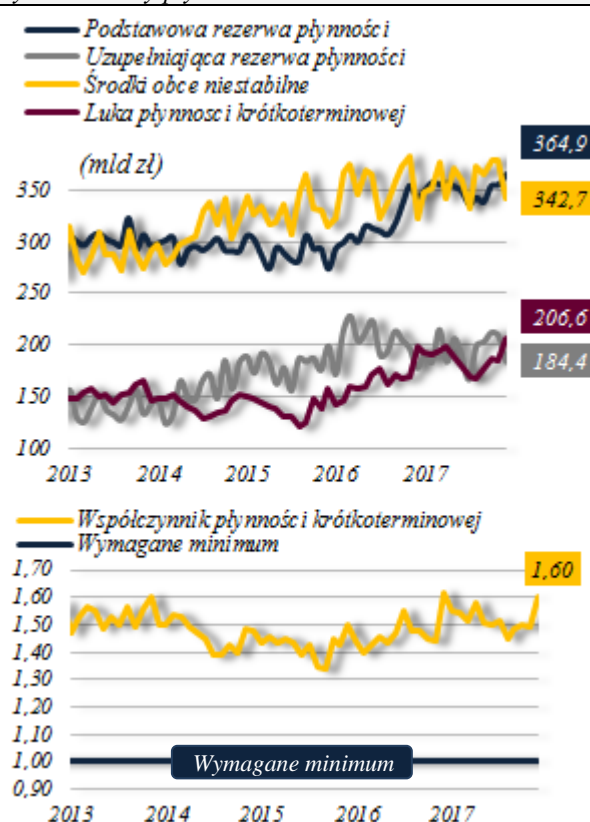

Tabela 6. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF nr 386/2008 na koniec okresu

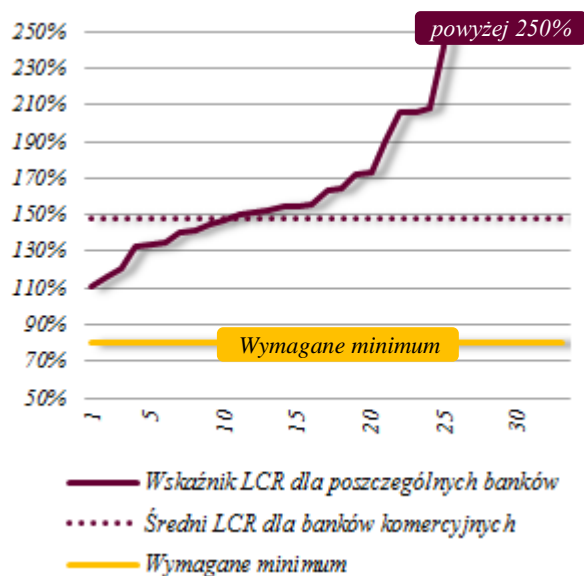
	Liczba podmiotów niespełniających Uchwały KNF 386/2008					Udział w aktywach sektora				
	2013	2014	2015	2016	2017	2013	2014	2015	2016	2017
styczeń	1	1	3	3	5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
luty	2	3	5	2	3	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
marzec	1	2	2	2	4	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
kwiecień	1	3	3	3	5	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
maj	2	3	3	3	4	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%
czerwiec	1	4	2	4	2	0,0%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%
lipiec	1	2	2	3	3	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
sierpień	1	2	2	5	4	0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,1%
wrzesień	4	3	3	6	4	0,1%	0,0%	0,2%	0,1%	0,1%
październik	1	4	6	5	3	0,0%	0,0%	0,2%	0,1%	0,0%
listopad	3	4	3	5	2	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%
grudzień	2	6	2	5	4	0,0%	0,2%	0,0%	0,1%	0,1%

Przestrzeganie postanowień uchwały KNF nr 386/2008 było zadowalające. Liczba naruszeń uchwały pozostaje niewielka i dotyczy podmiotów mających marginalne znaczenie w skali systemu.

Na koniec 2017 r. wszystkie banki komercyjne spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 80%, przy czym w przypadku większości podmiotów, wskaźnik przekraczał określony w CRR docelowy minimalny poziom (LCR = 100%), który będzie obowiązywać od 2018 r.

W przypadku banków spółdzielczych część z nich nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była przestrzegana.

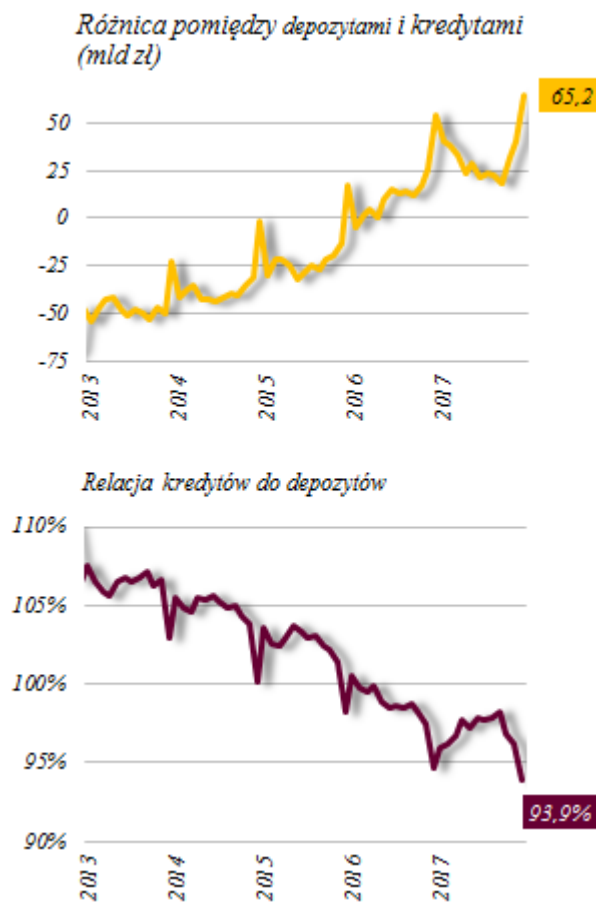
Wykres 19.
Rozkład banków komercyjnych względem LCR

Utrzymuje się stan nadwyżki depozytów nad kredytami

Pomimo obserwowanego osłabienia tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego, przy jednoczesnym przyspieszeniu tempa wzrostu kredytów, nadal utrzymuje się nadwyżka depozytów nad kredytami. Co więcej, silny napływ depozytów obserwowany w grudniu 2017 r. spowodował dalsze obniżenie relacji kredytów do depozytów (z 94,7% na koniec 2016 r. do 93,9% na koniec 2017 r.), co sprzyja stabilnemu rozwojowi sektora.

Wykres 20.
Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego

Stale zalecane działania zwiększające stabilność źródeł finansowania

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania oraz realizacji strategii, które będą dobrze wkomponowane w uwarunkowania zewnętrzne. W szczególności pożądana jest dalsza dywersyfikacja źródeł finansowania oraz wydłużanie terminów wymagalności zobowiązań.

5. WYNIKI FINANSOWE

Wynik finansowy na poziomie zbliżonym do 2016

Tabela 7. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	2016	2017	mln zł	%	I/17	II/17	III/17	IV/17
Wynik działalności bankowej	59 315	61 763	2 448	4,1%	14 766	15 721	15 511	15 765
- wynik z tytułu odsetek	38 024	42 629	4 604	12,1%	10 134	10 492	10 869	11 133
- wynik z tytułu opłat i prowizji	12 592	13 743	1 151	9,1%	3 390	3 445	3 486	3 421
- pozostałe pozycje	8 699	5 391	-3 307	-38,0%	1 243	1 783	1 156	1 210
Koszty działania	31 663	33 019	1 356	4,3%	8 652	8 065	7 931	8 372
Amortyzacja	2 913	2 949	37	1,3%	730	723	741	756
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	9 092	9 505	414	4,5%	1 948	2 221	2 270	3 066
WYNIK FINANSOWY NETTO, w tym:	13 914	13 600	-314	-2,3%	2 756	3 942	3 794	3 107
- banki komercyjne i oddz. inst. kred.	13 333	12 872	-461	-3,5%	2 519	3 738	3 616	2 999
- banki spółdzielcze	580	728	147	25,4%	237	204	178	108

Zrealizowany w 2017 r. wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 13 600 mln zł i był o 314 mln zł, tj. o 2,1% niższy od osiągniętego w 2016 r., ale istotnie lepszy od wcześniej planowanego (na podstawie planów finansowych banków można było oczekiwać obniżenia wyników sektora o około 10%).

Obniżenie wyników było konsekwencją zawyżenia bazy statystycznej 2016 r. na skutek transakcji sprzedaży udziałów w VISA Europe oraz krótszego o jeden miesiąc okresu objętego podatkiem od aktywów (zwiększyło to dochody banków w stosunku do 2017 r. odpowiednio o 2,5 mld zł i 0,3 mld zł). Gdyby nie te dwa czynniki to zrealizowany w 2017 r. wynik finansowy netto byłby znacznie wyższy niż zrealizowany w 2016 r. (o blisko 20%).

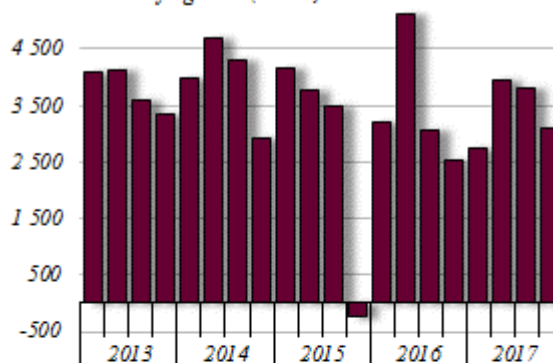
Obniżenie wyników odnotowano w 177 podmiotach skupiających 66,8% aktywów sektora.

W 18 podmiotach skupiających 4,0% aktywów odnotowano stratę w łącznej wysokości 839 mln zł (w 4 bankach komercyjnych, 6 spółdzielczych oraz 8 oddziałach instytucji kredytowych).

Wykres 21.

Wynik finansowy netto (kwartalny)

Sektor bankowy ogółem (mln zł)

w tym banki spółdzielcze (mln zł)

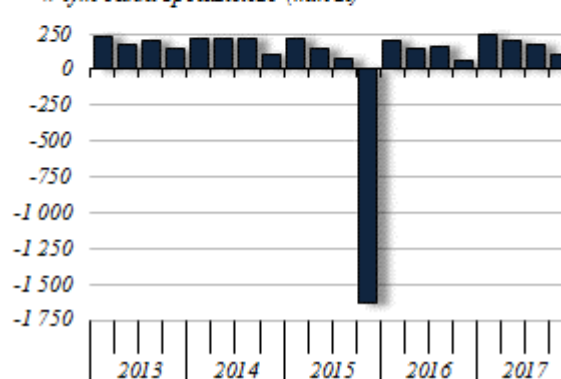

Tabela 8. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017

	Wartość (mln zł)		Wpływ na zmianę
	2016	2017	
1. Wynik działalności bankowej	59 315	61 763	
- wynik z tytułu odsetek	38 024	42 629	4 604
- wynik z tytułu opłat i prowizji	12 592	13 743	1 151
- pozostały wynik działalności bankowej	8 699	5 391	-3 307
2. Pozostałe przychody/koszty operacyjne (saldo) ¹¹	2 457	2 062	-396
3. Koszty działania banku	31 663	33 019	-1 356
4. Amortyzacja	2 913	2 949	-37
5. Saldo odpisów i rezerw (ujemne)	9 092	9 505	-414
6. Wynik z działalności operacyjnej (1+2-3-4-5)	18 105	18 350	
7. Wynik na operacjach nadzwyczajnych i działalności nieoperacyjnej	221	10	-212
8. Wynik brutto z działalności kontynuowanej (6+7)	18 326	18 360	
9. Obowiązkowe obciążenia	4 192	4 761	-569
10. Zysk netto z działalności kontynuowanej (8-9)	14 134	13 600	
11. Wynik netto z działalności zaniechanej	-221	0	221
12. Wynik finansowy netto (10+11)	13 914	13 600	-314

Obniżenie wyniku finansowego netto nastąpiło głównie na skutek zmniejszenia pozostałego wyniku działalności bankowej, a w mniejszym stopniu na skutek wzrostu kosztów działania, obniżenia dodatniego salda pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych oraz wzrostu ujemnego salda odpisów i rezerw. W przeciwnym kierunku oddziaływał wzrost wyniku odsetkowego oraz wyniku z tytułu opłat i prowizji.

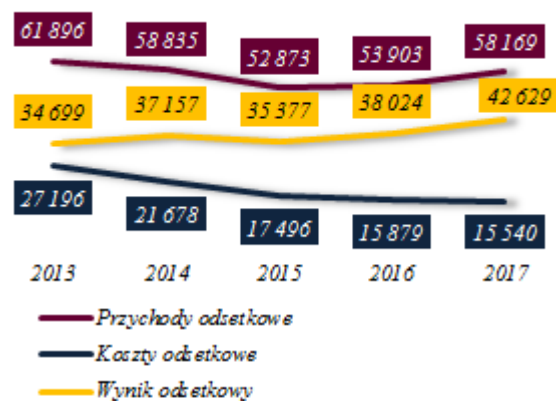
Rekordowy wynik odsetkowy

Pomimo utrzymującego się środowiska niskich stóp procentowych, banki osiągnęły w 2017 r. rekordowy wynik odsetkowy (o 4 604 mln zł, tj. o 12,1% wyższy od zrealizowanego w 2016 r.). Zostało to osiągnięte dzięki dokonany w ostatnich okresach zmianom w polityce depozytowo-kredytowej polegającym na obniżeniu oprocentowania depozytów oraz zwiększeniu oprocentowania części kredytów. W rezultacie odnotowano wzrost przychodów odsetkowych (o 4 266 mln zł; 7,9%), a zarazem obniżenie kosztów odsetkowych (o 338 mln zł; -2,1%). Zwiększeniu przychodów sprzyjał dodatkowo wzrost wolumenów biznesowych w niektórych obszarach.

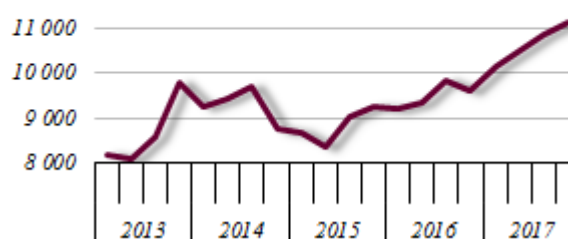
Wykres 22.

Przychody, koszty i wynik odsetkowy

W poszczególnych latach (mln zł)

Kwartalny wynik odsetkowy (mln zł)

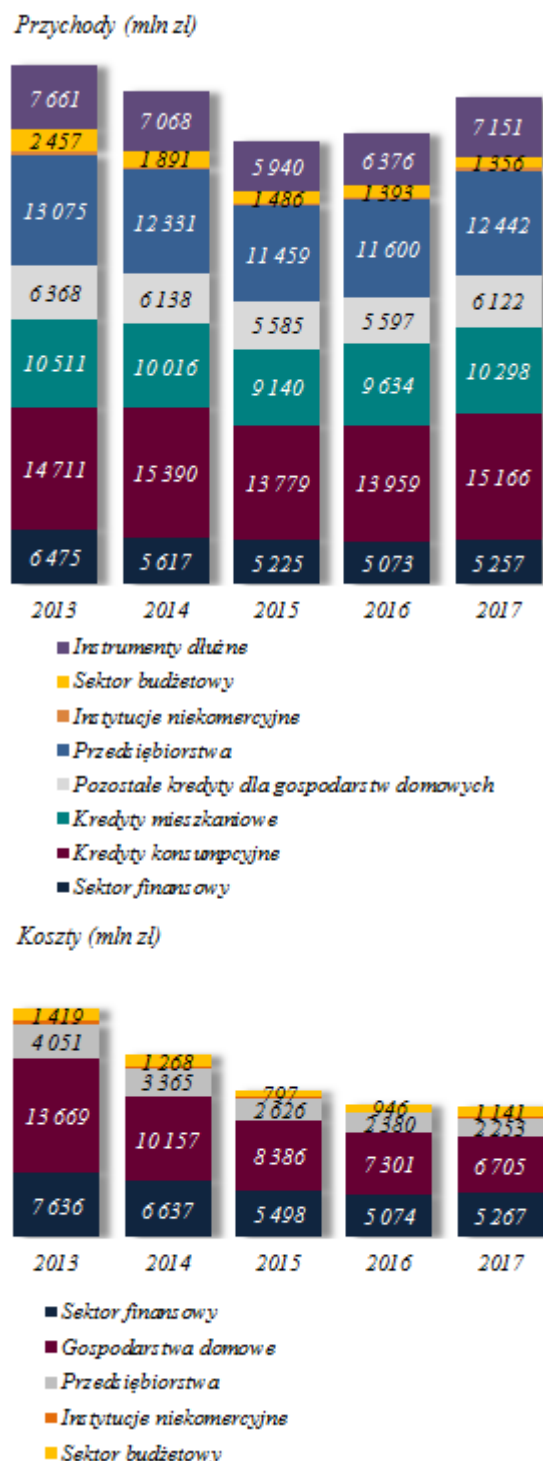

¹¹ Uwzględnia się tu również wynik z tytułu korekt wartości godziwej w rachunkowości zabezpieczeń i wynik z tytułu zaprzestania ujmowania składników aktywów innych niż przeznaczone do sprzedaży.

Wzrost przychodów odsetkowych dotyczył większości pozycji, przy czym w ujęciu wartościowym w największym stopniu wzrosły przychody z tytułu kredytów konsumpcyjnych (o 1 206 mln zł; 8,6%), a w dalszej kolejności kredytów dla przedsiębiorstw (o 842 mln zł; 7,3%), instrumentów dłużnych (o 774 mln zł; 12,1%), kredytów mieszkaniowych (o 664 mln zł; 6,9%) oraz pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 525 mln zł; 9,4%). W znacznie mniejszym stopniu zwiększyły się należności od sektora finansowego (o 185 mln zł; 3,6%), a w przypadku należności od sektora budżetowego odnotowano nieznaczne obniżenie przychodów (o 37 mln zł; -2,6%).

Z kolei zmniejszenie kosztów odsetkowych dotyczyło głównie odsetek płaconych z tytułu depozytów gospodarstw domowych (-596 mln zł; -8,2%) oraz depozytów przedsiębiorstw (-127 mln zł; -5,3%) i to pomimo istotnego zwiększenia bazy depozytowej. Z drugiej strony odnotowano wzrost kosztów z tytułu zobowiązań wobec sektora finansowego (o 193 mln zł; 3,8%) oraz budżetowego (o 195 mln zł; 20,6%).

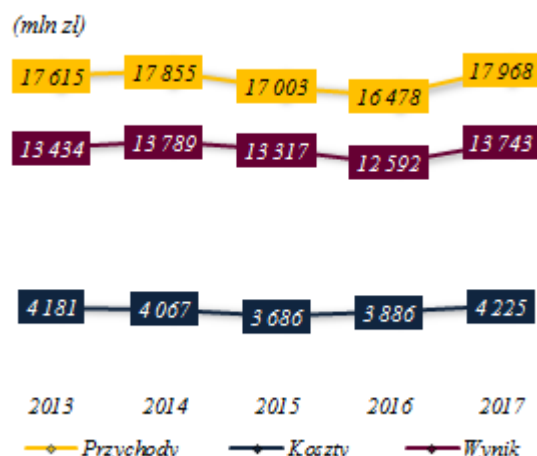
Wykres 23.
Struktura przychodów i kosztów odsetkowych

Wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji

Po kilku latach stagnacji, w 2017 r. odnotowano znaczny wzrost wyniku z tytułu opłat i prowizji (o 1 151 mln zł; 9,1%), który osiągnął najwyższy poziom w ostatnich latach. Wynikało to ze wzrostu przychodów z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek, obsługi rachunków bankowych, kart płatniczych i kredytowych, sprzedaży produktów ubezpieczeniowych, obsługi funduszy inwestycyjnych oraz działalności maklerskiej, etc.

Wykres 24.
Wynik z tytułu opłat i prowizji

Silne obniżenie wyniku pozostałej działalności bankowej

Silne obniżenie wyniku z pozostałej działalności bankowej (-3 307 mln zł; -38,0%) to przede wszystkim efekt wysokiej bazy statystycznej wynikającej ze wskazanej już sprzedaży w 2016 r. udziałów w VISA Europe. Dodatkowo na obniżenie wyniku wpłynął niższy wynik zrealizowany na aktywach finansowych dostępnych do sprzedaży oraz niższe przychody z tytułu dywidend.

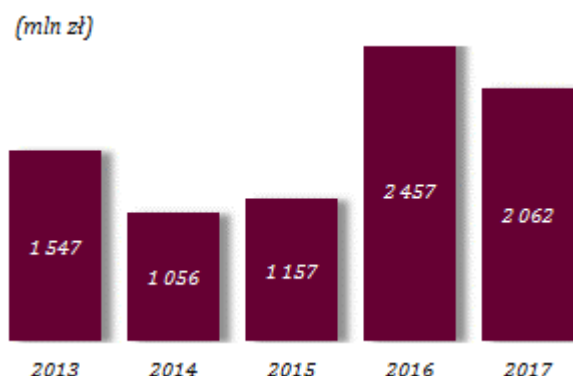
Wykres 25.
Wynik z pozostałej działalności bankowej

Obniżenie wyniku z tytułu pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych

Wynik z tytułu pozostałych przychodów i kosztów uległ zmniejszeniu (o 396 mln zł; -16,1%) na skutek wysokiej bazy z 2016 r., wynikającej ze zdarzeń o charakterze jednorazowym w kilku bankach, które zwiększyły ich przychody z tego tytułu.

Wykres 26.
Inne przychody i koszty (saldo)

Wzrost kosztów działania

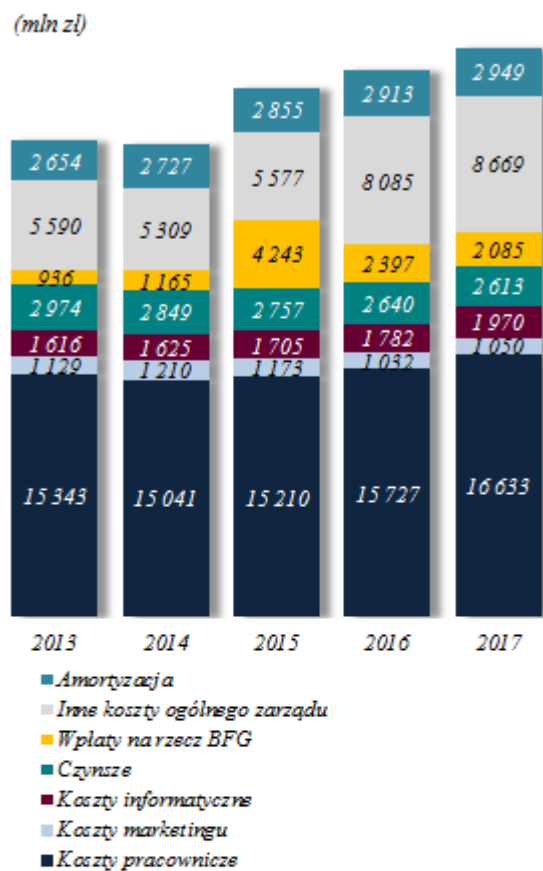
W 2017 r. odnotowano umiarkowany wzrost kosztów działania (o 1 356 mln zł; 4,3%), który wynikał głównie ze wzrostu kosztów pracowniczych (o 906 mln zł; 5,8%) oraz dodatkowego miesiąca naliczania podatku od niektórych instytucji finansowych (w 2017 r. 21 podmiotów zapłaciło z tego tytułu podatek w łącznej wysokości 3 631 mln zł, podczas gdy w 2016 r. w kwocie 3 198 mln zł). Dodatkowo odnotowano wzrost wydatków na informatykę (o 187 mln zł; 10,5%) oraz nieznaczny wzrost innych kosztów w tym z tytułu marketingu.

Z drugiej strony odnotowano obniżenie wpłat na rzecz BFG (-311 mln zł, -13,0%), jak też pewne obniżenie opłat z tytułu czynszów (-27 mln zł; -1,0%).

Koszty amortyzacji uległy nieznacznemu zwiększeniu (o 37 mln zł; 1,3%).

Efektywność działania mierzona udziałem kosztów działania w wyniku działalności bankowej oraz saldzie pozostałych dochodów i kosztów uległa nieznacznemu pogorszeniu (z 56,0% w 2016 r. do 56,4% w 2017 r.).

Wykres 27.
Koszty działania i amortyzacja

Udział kosztów działania i amortyzacji w wyniku działalności bankowej oraz w pozostałych przychodach i kosztach operacyjnych

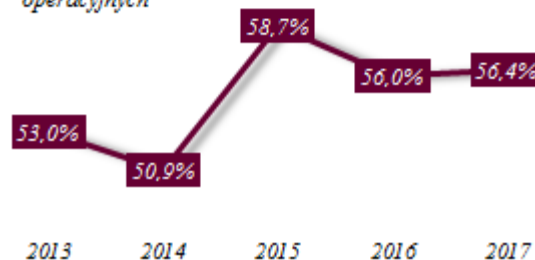

Tabela 9. Saldo odpisów i rezerw

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	2016	2017	mln zł	%	I/17	II/17	III/17	IV/17
Saldo odpisów i rezerw, w tym:	-9 092	-9 505	-414	4,5%	-1 948	-2 221	-2 270	-3 066
- banki komercyjne i od. inst. kred.	-8 546	-8 828	-282	3,3%	-1 858	-2 092	-2 098	-2 780
- banki spółdzielcze	-546	-678	-132	24,1%	-90	-129	-172	-286
1/ Odpisy z tytułu aktywów fin.	-7 665	-8 261	-596	7,8%	-1 599	-1 733	-2 130	-2 798
Gospodarstwa domowe	-4 958	-5 195	-237	4,8%	-1 152	-1 239	-1 385	-1 419
- kredyty konsumpcyjne	-2 565	-2 822	-257	10,0%	-584	-743	-716	-779
- kredyty mieszkaniowe	-1 049	-956	92	-8,8%	-259	-232	-226	-240
- pozostałe kredyty	-1 344	-1 417	-73	5,4%	-309	-264	-443	-401
Przedsiębiorstwa	-2 574	-3 010	-436	16,9%	-442	-476	-730	-1 363
Pozostałe podmioty	-133	-56	77	-58,2%	-115	-59	-158	-565
2/ Rezerwy ¹²	-1 134	-728	406	-35,8%	-172	-181	-86	-288
3/ Odpisy z tytułu aktywów niefin.	-338	-501	-162	47,9%	-22	-204	-52	-223
4/ IBNR ¹³ /Ryzyko ogólne	45	-16	-61	x	-154	-103	-2	243

Wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw

W 2017 r. odnotowano wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw (o 414 mln zł; 4,5%). Wynikało to ze wzrostu ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów dla przedsiębiorstw (o 436 mln zł), kredytów konsumpcyjnych (o 257 mln zł), pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (o 77 mln zł), jak też wzrostu odpisów z tytułu aktywów niefinansowych (o 162 mln zł) oraz pogorszenia wyniku z tytułu IBNR (o 61 mln zł). Z drugiej strony odnotowano zmniejszenie ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów mieszkaniowych (o 92 mln zł), jak też zmniejszenie poziomu salda tworzonych rezerw (o 406 mln zł).

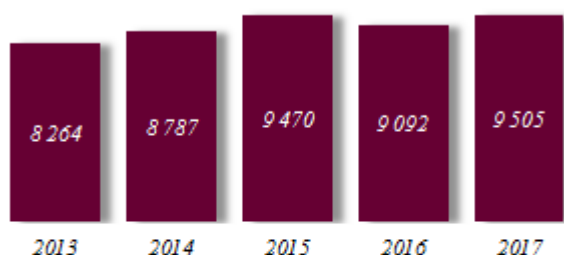
Wzrost ujemnego salda odpisów i rezerw przełożył się na nieznaczny wzrost jego udziału w osiągniętych wynikach (z 14,7% w 2016 r. do 14,9% w 2017 r.).

Relatywnie korzystnemu obrazowi sytuacji w zakresie odpisów i rezerw sprzyja

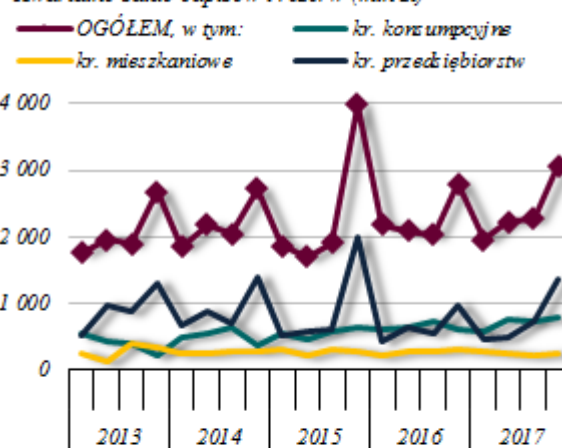
Wykres 28.

Saldo odpisów i rezerw

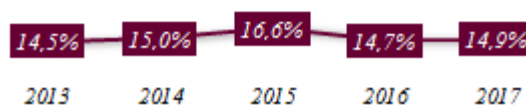
Saldo odpisów i rezerw (mln zł)

Kwartalne saldo odpisów i rezerw (mln zł)

Udział w wyniku działalności bankowej oraz pozostałych przychodach i kosztach

¹² Zmiana stanu rezerw tworzonych z tytułu: restrukturyzacji, spraw spornych (w tym podatkowych), emerytur i świadczeń pracowniczych (również dla byłych pracowników), zobowiązań pozabilansowych (finansowych i gwarancyjnych), innych umów rodzących obciążenia, pozostałych rezerw.

¹³ Poniesione, ale niewykazywane straty (IBNR) (MSR)/Rezerwa na ryzyko ogólne (PSR).

przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki oraz środowisko niskich stóp procentowych wpływające na znaczące obniżenie kosztów obsługi zadłużenia. Nie bez znaczenia jest też uruchomienie w 2016 r. Programu „Rodzina 500+”, który dla części kredytobiorców stanowi istotne wsparcie. Dodatkowo względna stabilizacja kosztów ryzyka jest pochodną działań nadzorczych podjętych we wcześniejszych okresach, jak też samoregulacji banków.

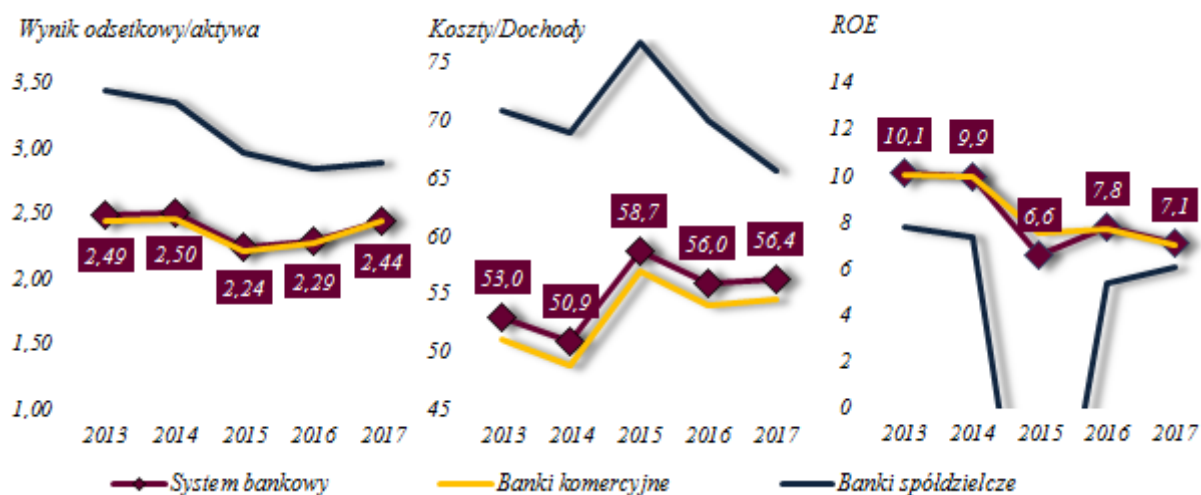
Względna stabilizacja miar efektywności działania

Tabela 10. Wybrane miary efektywności działania

	SEKTOR			Banki komercyjne			Banki spółdzielcze		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Wynik odsetkowy/średnie aktywa (NIM)	2,24	2,29	2,44	2,22	2,28	2,45	2,96	2,84	2,89
Koszty/dochody (C/I)	58,69	55,97	56,36	56,93	54,03	54,51	76,84	70,10	65,65
Wynik netto / średnie aktywa (ROA)	0,71	0,84	0,78	0,84	0,86	0,79	-1,09	0,51	0,59
Wynik netto / średnie fundusze (ROE)	6,60	7,76	7,07	7,57	7,73	6,98	-11,21	5,33	6,04

Wykres 29.

Wybrane miary efektywności działania

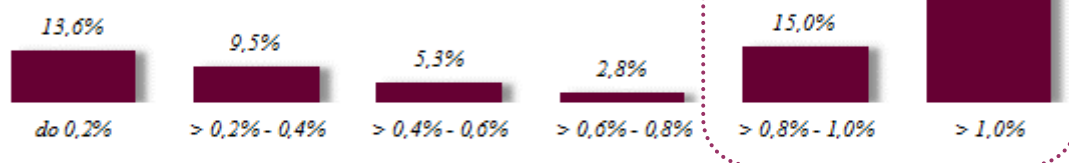
Wprawdzie rekordowy wynik odsetkowy przełożył się na poprawę marży odsetkowej (z 2,29 w 2016 r. do 2,44 w 2017 r.), ale pozostałe z podstawowych miar efektywności działania uległy nieznacznemu pogorszeniu. W szczególności odnotowano wzrost wskaźnika kosztów (z 55,97 do 56,36), obniżenie ROA (z 0,84 do 0,78) oraz ROE (z 7,76 do 7,07). W przypadku ROE trzeba jednak mieć na uwadze, że obserwowany w ostatnich okresach spadek, jest też konsekwencją znacznego wzrostu funduszy banków, co w sytuacji stabilizacji wyników prowadzi do obniżenia tego wskaźnika.

Wykres 30.

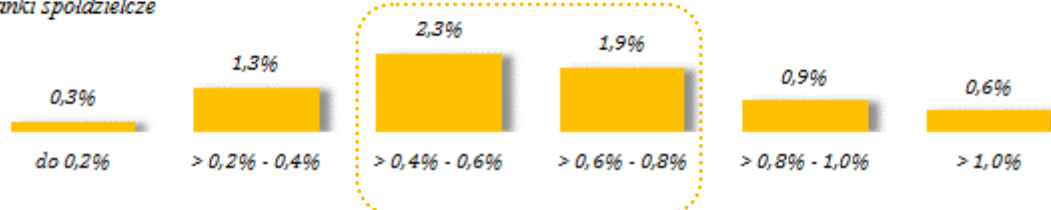
Rozkład banków względem ROA

Udział w aktywach sektora banków o wyróżnionym przedziale ROA według stanu na 12/2017

Banki komercyjne

Banki spółdzielcze

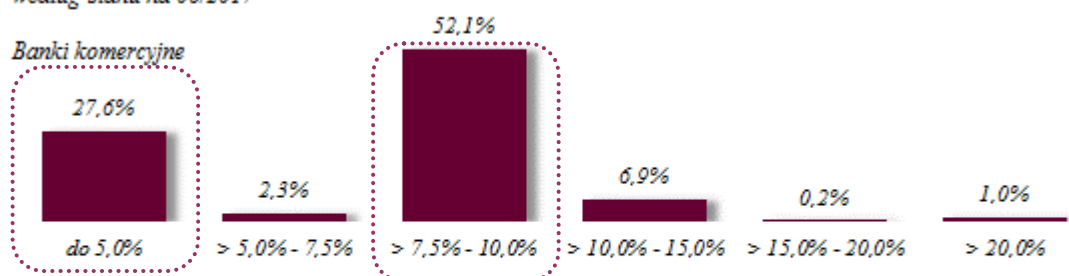

Wykres 31.

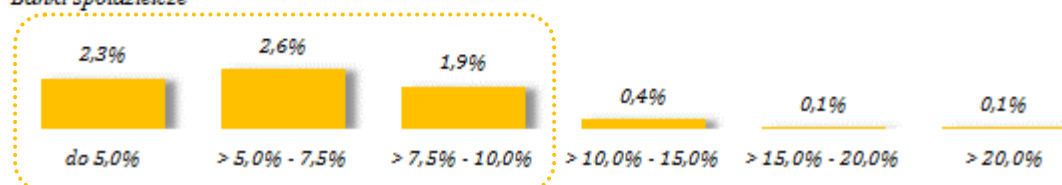
Rozkład banków względem ROE

Udział w aktywach sektora banków o wyróżnionym przedziale ROE według stanu na 06/2017

Banki komercyjne

Banki spółdzielcze

W kontekście efektywności działania nadal obserwowane są istotne różnice pomiędzy bankami komercyjnymi i spółdzielczymi. W szczególności te ostatnie, pomimo realizowania wyższej marży odsetkowej charakteryzuje niższa efektywność działania mierzona wskaźnikiem kosztów, ROA i ROE, choć w ostatnich okresach ulegają one stopniowej poprawie.

Warto przy tym zwrócić uwagę, że o ile w przypadku banków komercyjnych obserwowana jest wyraźna poprawa marży odsetkowej, która stopniowo zbliża się do poziomu sprzed rozpoczęcia ostatniego cyklu obniżek stóp procentowych, o tyle w przypadku banków spółdzielczych ustabilizowała się ona na poziomie znacząco niższym niż przed rozpoczęciem fazy łagodzenia polityki pieniężnej.

**Zapewnienie odpowiedniego poziomu zyskowności
pozostaje wyzwaniem dla niektórych banków**

Obserwowany w ostatnich okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności.

W kolejnych okresach, kluczowe znaczenie dla wyników banków będzie miał rozwój koniunktury w polskiej gospodarce oraz czynniki o charakterze regulacyjnym.

6. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU AKTYWÓW

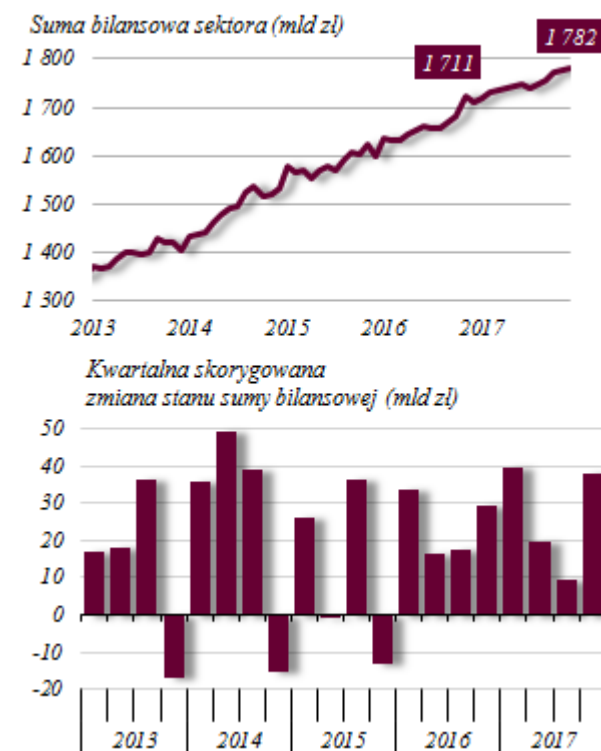
Wzrost skali działania sektora

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki w połączeniu z poprawą sytuacji na rynku pracy, nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów, jak też środowisko niskich stóp procentowych sprzyjały zwiększeniu skali działania sektora bankowego w niektórych obszarach.

Suma bilansowa sektora zwiększyła się z 1 711,3 mld zł na koniec 2016 r. do 1 781,7 mld zł na koniec 2017 r., czyli o 70,4 mld zł, tj. o 4,1%. Przyrost byłby wyższy, gdyby nie wskazane już umocnienie złotego względem walut głównych – po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego wyniósł około 107,2 mld zł, tj. 6,4%. Oznacza to, że w ujęciu nominalnym przyrost sumy bilansowej był niższy niż w 2016 r., a w ujęciu skorygowanym o zmiany kursów walut wyższy.

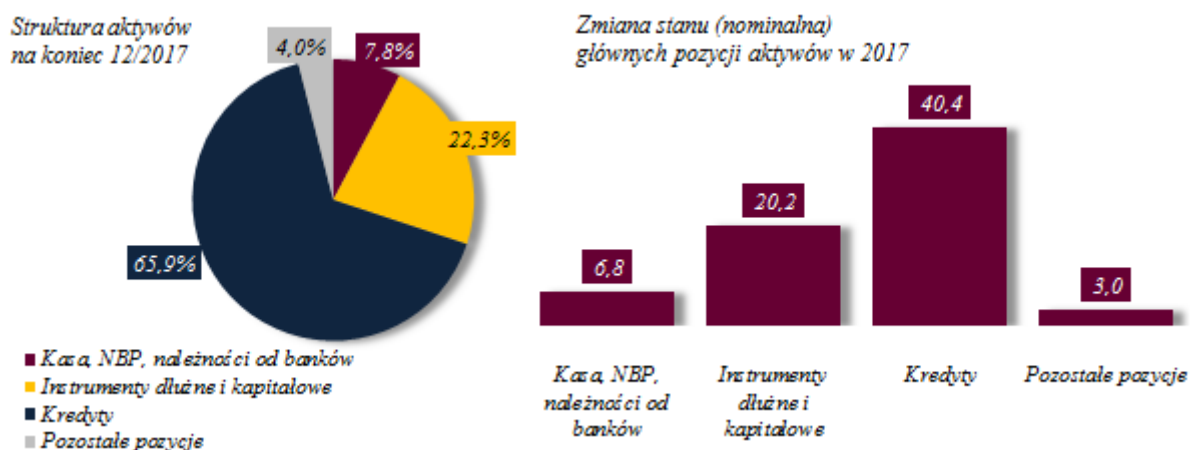
Wykres 32.

Suma bilansowej sektora

Wykres 33.

Struktura i zmiana stanu głównych pozycji aktywów w 2017

Zwiększenie sumy bilansowej po stronie aktywów wyraziło się głównie we wzroście kredytów dla sektora niefinansowego, a w mniejszym stopniu również we wzroście portfela instrumentów dłużnych.

Tabela 11. Portfel kredytowy

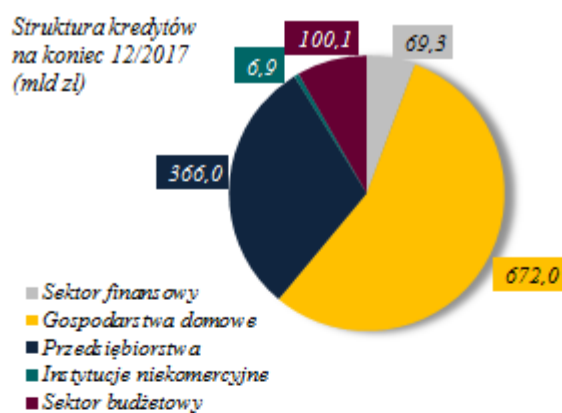
	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	12/15	12/16	09/17	12/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Kredyty ogółem	1 118,5	1 172,4	1 212,5	1 214,3	41,9	3,6%	73,3	6,4%
1/ Sektor finansowy	61,3	62,1	69,5	69,3	7,1	11,5%	7,9	13,0%
2/ Sektor niefinansowy	961,8	1 012,1	1 047,5	1 044,9	32,8	3,2%	62,0	6,3%
- gospodarstwa domowe	628,5	660,7	673,3	672,0	11,3	1,7%	32,9	5,2%
- przedsiębiorstwa	327,3	344,9	367,3	366,0	21,1	6,1%	28,6	8,5%
- instytucje niekomercyjne	6,0	6,5	6,8	6,9	0,5	7,1%	0,5	7,2%
3/ Sektor budżetowy	95,3	98,2	95,5	100,1	2,0	2,0%	3,4	3,5%
wg waluty								
- złote	814,1	859,5	925,5	940,3	80,8	9,4%	80,8	9,4%
- waluty	304,4	312,8	287,0	273,9	-38,9	-12,4%	-7,5	-2,7%

Przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej

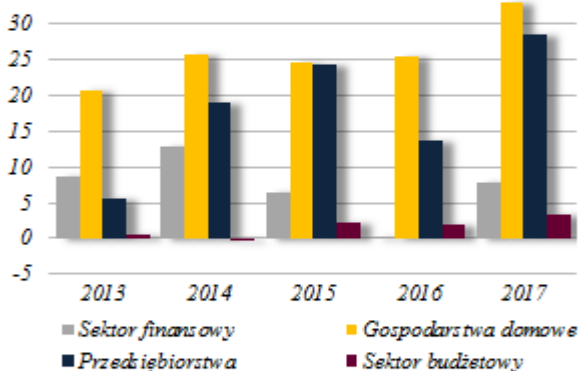
W 2017 r. obserwowano przyspieszenie tempa wzrostu akcji kredytowej. Wartość kredytów ogółem (według wartości bilansowej brutto) zwiększyła się o 41,9 mld zł, tj. o 3,6%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 73,3 mld zł, tj. o 6,4%. Oznacza to, że skorygowany o zmiany kursów walut przyrost stanu kredytów był wyższy od odnotowanego w 2016 r.

Głównym obszarem wzrostu były kredyty dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw, a w mniejszym kredyty dla sektora finansowego.

Wykres 34.
Kredyty ogółem

Roczna skorygowana zmiana stanu kredytów (mld zł)

Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

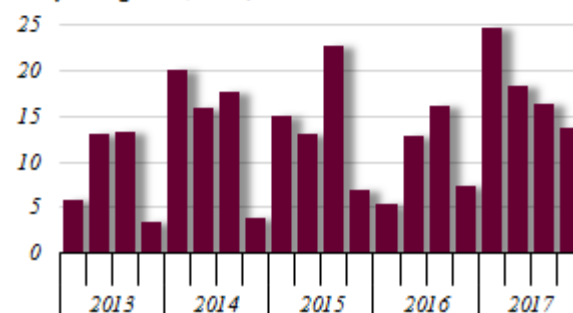

Tabela 12. Kredyty dla gospodarstw domowych¹⁴

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	12/15	12/16	09/17	12/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	628,5	660,7	673,3	672,0	11,3	1,7%	32,9	5,2%
1/ Kredyty mieszkaniowe	381,3	400,3	398,5	394,3	-6,0	-1,5%	14,2	3,7%
- złotowe	212,0	234,4	253,4	259,0	24,7	10,5%	24,7	10,5%
- walutowe	169,3	165,9	145,1	135,2	-30,7	-18,5%	-10,5	-7,2%
2/ Konsumpcyjne	140,2	150,2	160,2	162,3	12,1	8,0%	13,0	8,7%
- karty kredytowe	13,1	13,8	14,2	14,3	0,6	4,0%		
- samochodowe	4,0	4,2	4,7	4,9	0,7	16,0%		
- ratalne ¹⁵	57,3	63,2	78,9	80,3	x	x		
- pozostałe ¹⁶	65,8	69,1	62,5	62,8	x	x		
3/ Pozostałe	107,0	110,2	114,6	115,4	5,2	4,7%	5,7	5,2%
- operacyjne	42,3	42,5	46,8	46,2	3,7	8,6%		
- inwestycyjne	33,0	34,7	32,7	32,6	-2,1	-6,2%		
- nieruchomości	11,2	11,2	14,1	14,2	3,0	26,7%		
- pozostałe należności	20,6	21,7	21,0	22,4	0,7	3,2%		
wg waluty								
- złote	446,3	482,2	516,8	525,9	43,7	9,1%	43,7	9,1%
- waluty	182,3	178,5	156,5	146,1	-32,4	-18,2%	-10,8	-6,9%

Stabilny wzrost kredytów dla gospodarstw domowych

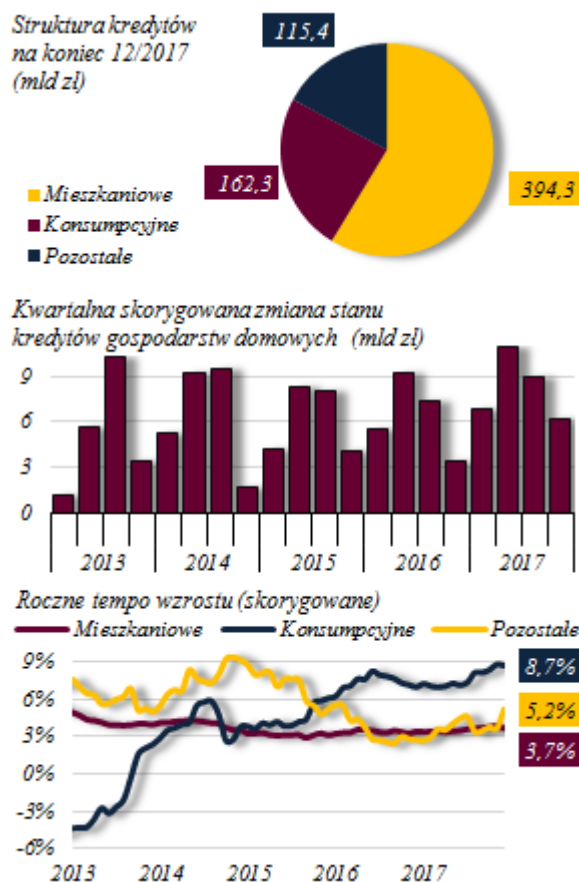
W 2017 r. wartość portfela kredytów gospodarstw domowych zwiększyła się o 11,3 mld zł, tj. o 1,7%. Ograniczony przyrost wynikał z umocnienia złotego względem walut głównych, skutkującego obniżeniem wyrażonego w złotych stanu kredytów walutowych, stanowiących ponad 20% całości portfela kredytowego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut przyrost stanu kredytów wyniósł około 32,9 mld zł, tj. 5,2%, co oznacza że był wyższy niż w 2016 r.

Zwiększenie stanu akcji kredytowej odnotowano we wszystkich obszarach, przy czym w ujęciu wartościowym najwyższy przyrost odnotowano w obszarze kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych.

Stabilnemu wzrostowi akcji kredytowej sprzyjała dalsza poprawa sytuacji na rynku

Wykres 35.

Kredyty dla gospodarstw domowych

¹⁴ W marcu 2017 r. jeden z dużych banków dokonał reklasyfikacji większości portfela pozostałych kredytów konsumpcyjnych do portfela kredytów ratalnych, w związku z czym w materiale zrezygnowano z prezentowania zmian w zakresie tych portfeli.

¹⁵ Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹⁶ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty gotówkowe spłacane jednorazowo.

pracy i związana z tym poprawa nastrojów konsumentów oraz rekordowo niskie stopy procentowe.

Stabilny wzrost kredytów mieszkaniowych

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostaje w ostatnich okresach relatywnie stabilne. Wprawdzie w 2017 r. wartość portfela kredytów mieszkaniowych w ujęciu nominalnym uległa obniżeniu o 6,0 mld zł, tj. o -1,5%, ale wynikało to z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut stan kredytów wzrósł o około 14,2 mld zł, tj. o 3,7%, co oznacza, że przyrost stanu akcji kredytowej był wyższy niż w 2016 r.

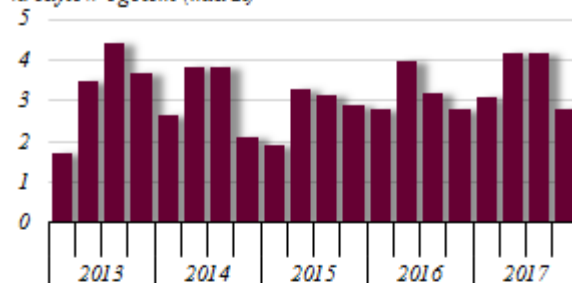
Według danych AMRON-SARFiN, w 2017 r. banki udzieliły 190,6 tys. kredytów, na łączną kwotę 44,6 mld zł, a liczba czynnych umów kredytowych zwiększyła się o 83,7 tys. do 2 140,9 tys.¹⁷ Oznacza to, że akcja kredytowa była wyższa od tej jaką banki wygenerowały w 2016 r. (banki udzieliły wówczas 178,4 tys. kredytów o łącznej wartości 39,5 mld zł).

Stabilnemu rozwojowi akcji kredytowej sprzyja środowisko rekordowo niskich stóp procentowych, co z jednej strony przekłada się na silny wzrost zdolności kredytowej, a z drugiej skłania część gospodarstw domowych do inwestycji na rynku nieruchomości, jako alternatywnej formy oszczędzania.

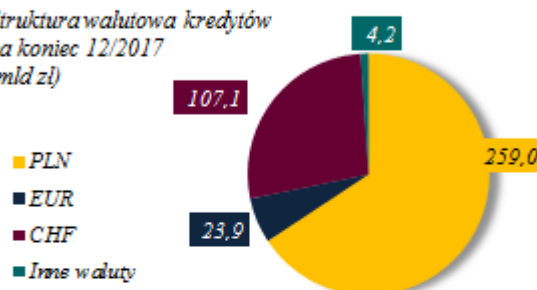
Wykres 36.

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

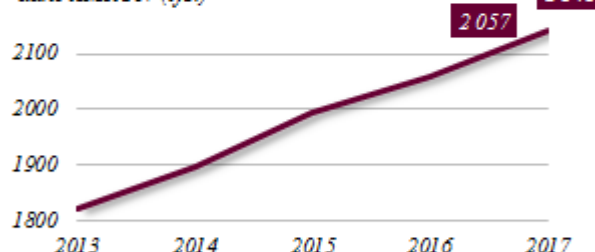
Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

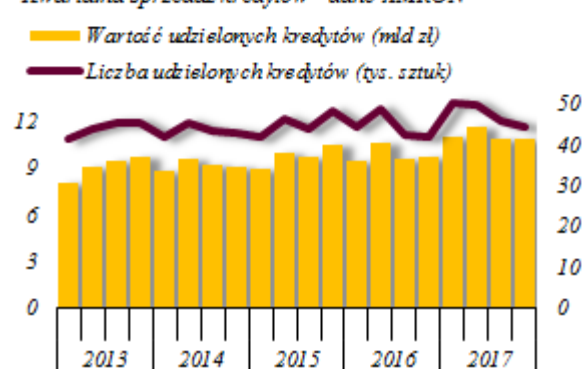
Struktura walutowa kredytów na koniec 12/2017 (mld zł)

Liczba czynnych kredytów mieszkaniowych dane AMRON (tys.)

Kwartałna sprzedaż kredytów - dane AMRON

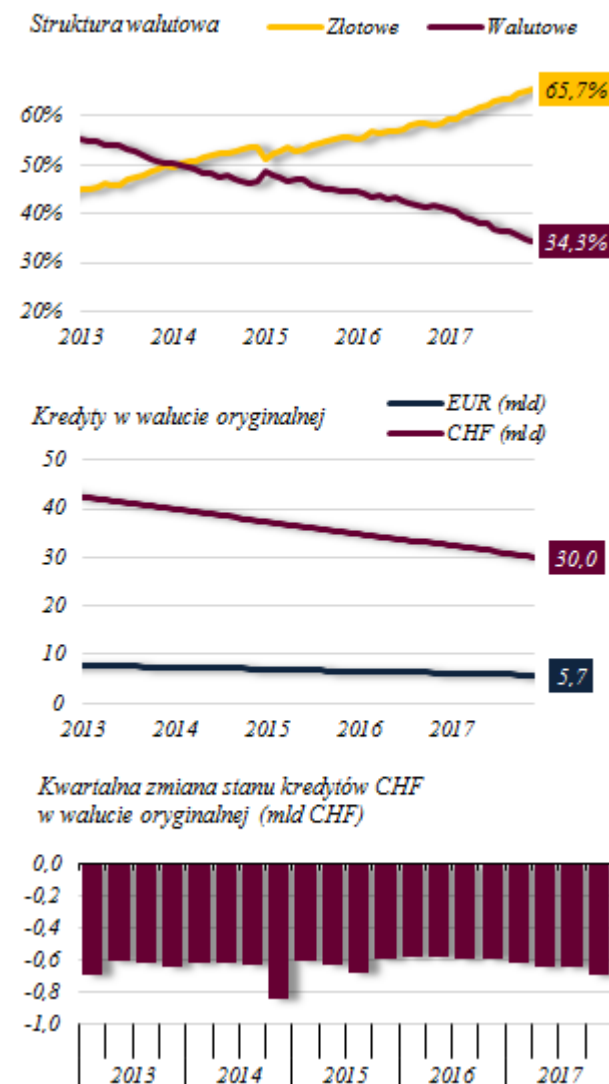
¹⁷ Szerzej zob. „Ogólnopolski raport o kredytach mieszkaniowych i cenach transakcyjnych nieruchomości”, AMRON-SARFiN. Interpretując dane AMRON-SARFiN należy mieć na uwadze, że obejmują one również klientów, którzy dokonują zmiany banku finansującego, co prowadzi do zawyżenia faktycznej skali akcji kredytowej, jak też może prowadzić do błędnych wniosków w przypadku istotnych zmian w zakresie liczby i wartości tego typu operacji pomiędzy porównywanymi okresami.

Spadek udziału kredytów walutowych

W strukturze walutowej portfela kredytów mieszkaniowych obserwowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 41,4% na koniec 2016 r. do 34,3% na koniec 2017 r.), co wynikało z umocnienia złotego oraz działań nadzoru podjętych w minionych okresach skutkujących marginalizacją sprzedaży kredytów walutowych (w ostatnich kwartałach sprzedaż kredytów walutowych nie przekracza 1-2% ogółu sprzedaży kredytów).

Jednocześnie utrzymujące się rekordowo niskie stopy procentowe instrumentów walutowych sprzyjają relatywnie szybkiemu obniżaniu się stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (w przypadku CHF o około 0,6-0,7 mld CHF kwartalnie). W rezultacie w 2017 r. zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się o 2,6 mld CHF, tj. o 7,9% (z 32,6 mld CHF na koniec 2016 r. do 30,0 mld CHF na koniec 2017 r.) i było o blisko 40% niższe niż w szczytowym momencie wartości tego portfela¹⁸.

Wykres 37.
Walutowe kredyty mieszkaniowe

¹⁸ W szczytowym momencie we wrześniu 2009 r. stan zadłużenia w CHF wynosił 48,2 mld CHF.

Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych

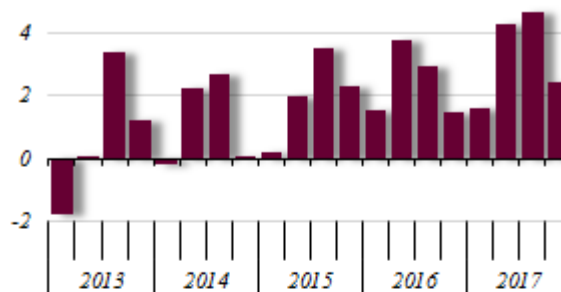
W 2017 r. stan kredytów konsumpcyjnych zwiększył się o 12,1 mld zł, tj. o 8,0%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 13,0 mld zł, tj. o 8,7%. Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był znacząco wyższy niż w 2016 r., a tempo wzrostu uległo przyspieszeniu.

Według danych BIK, banki i SKOKi udzieliły 7,2 mln kredytów konsumpcyjnych, na łączną kwotę 78,7 mld zł. Oznacza to, że akcja kredytowa była nieco wyższa od tej jaka została wygenerowana w 2016 r. (liczba udzielonych kredytów wzrosła o 1,0%, a wartość udzielonych kredytów o 3,5%)¹⁹.

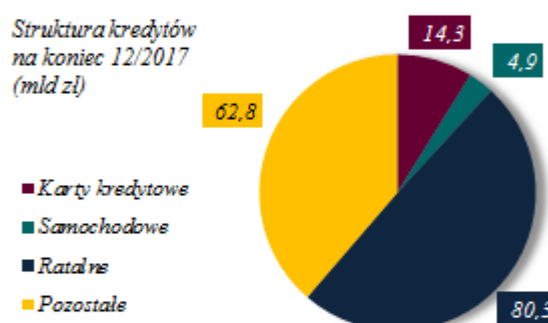
Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów, niskie stopy procentowe oraz poprawa jakości kredytów, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku wzrostu udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w 2016 r. Program „Rodzina 500+”, który może powodować wzrost skłonności części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej. Należy jednak mieć na uwadze, że poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości.

Wykres 38.
Kredyty konsumpcyjne

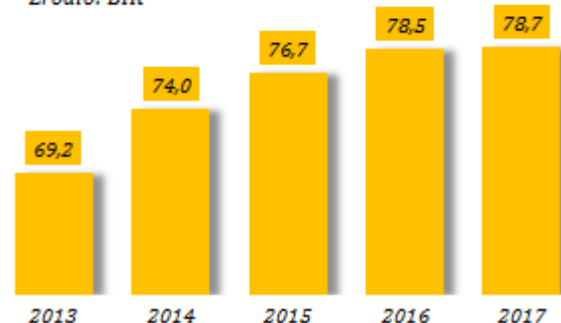
Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów konsumpcyjnych (mld zł)

Struktura kredytów na koniec 12/2017 (mld zł)

Kredyty konsumpcyjne udzielone w poszczególnych latach przez banki i SKOKi (mld zł)
Źródło: BIK

¹⁹ Zob. „Newsletter kredytowy BIK”, BIK.

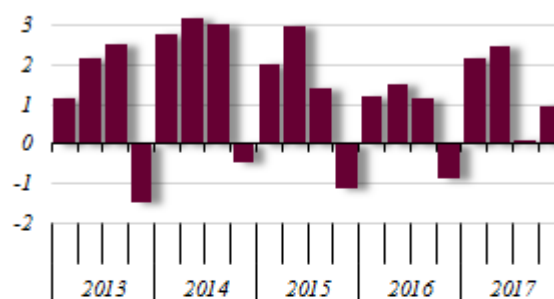
Przyspieszenie tempa wzrostu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

W 2017 r. stan pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (głównie operacyjnych i inwestycyjnych dla drobnych przedsiębiorców) zwiększył się o 5,2 mld zł, tj. o 4,7%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 5,7 mld zł, tj. o 5,2%. Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był wyższy od zrealizowanego w 2016 r., a tempo ich wzrostu uległo przyspieszeniu.

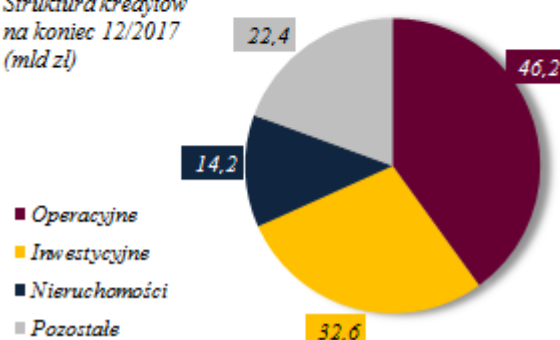
Wzrost akcji kredytowej obserwowany był w obszarze kredytów operacyjnych (o 3,7 mld zł) oraz kredytów na nieruchomości (o 3,0 mld zł), podczas gdy stan kredytów inwestycyjnych uległ obniżeniu (o 2,1 mld zł).

Wykres 39.
Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych

Kwartałna skorygowana zmiana stanu kredytów ogółem (mld zł)

Struktura kredytów na koniec 12/2017 (mld zł)

Przyspieszenie tempa wzrostu kredytów dla przedsiębiorstw

Tabela 13. Kredyty dla przedsiębiorstw

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)				Zmiana w 2017			
	12/15	12/16	09/17	12/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Ogółem	327,3	344,9	367,3	366,0	21,1	6,1%	28,6	8,5%
1/ MSP	185,8	193,6	207,9	206,6	12,9	6,7%	16,4	8,6%
- operacyjne	65,5	65,7	71,7	70,0	4,3	6,5%		
- inwestycyjne	57,7	62,1	68,7	68,8	6,8	10,9%		
- nieruchomości	44,0	42,4	41,9	41,9	-0,5	-1,1%		
- pozostałe należności	18,5	23,4	25,7	25,8	2,3	9,9%		
2/ Duże przedsiębiorstwa	141,5	151,3	159,4	159,4	8,2	5,4%	12,3	8,3%
- operacyjne	56,6	56,6	61,4	59,8	3,2	5,6%		
- inwestycyjne	44,8	51,5	55,2	56,8	5,2	10,2%		
- nieruchomości	13,4	16,5	17,9	17,3	0,7	4,5%		
- pozostałe należności	26,6	26,6	24,9	25,6	-1,0	-3,8%		
wg waluty								
- złote	234,8	245,4	270,9	273,7	28,3	11,5%	28,3	11,5%
- waluty	92,4	99,5	96,4	92,3	-7,3	-7,3%	0,3	0,3%

Obserwowane w 2017 r. przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw. W rezultacie stan tych kredytów zwiększył się o 21,1 mld zł, tj. o 6,1%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 28,6 mld zł, tj. o 8,5%. Oznacza to, że przyrost akcji kredytowej był znacznie wyższy niż w 2016 r., a tempo wzrostu uległo wyraźnemu przyspieszeniu.

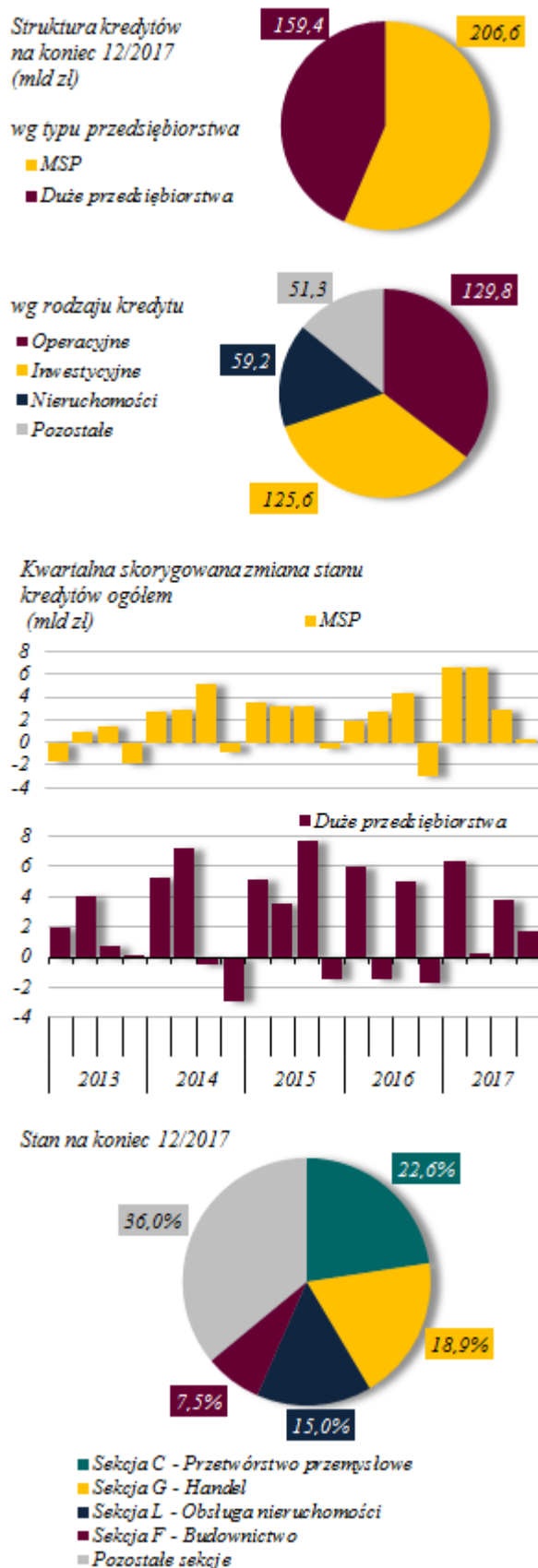
Wzrost akcji kredytowej obserwowano zarówno w obszarze kredytów dla MSP, jak i dużych przedsiębiorstw, przy czym po raz pierwszy od kilku lat przyrost kredytów w obszarze MSP (o 12,9 mld zł) był wyraźnie wyższy niż kredytów dla dużych przedsiębiorstw (8,2 mld zł).

Z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność inwestycyjną (wzrost o 12,0 mld zł) oraz bieżącą (o 7,5 mld zł). Wzrostowi popytu na kredyty inwestycyjne sprzyja wysokie wykorzystanie mocy produkcyjnych (ponad 80%) oraz rosnące wykorzystanie środków z funduszy unijnych.

W kontekście kredytów dla przedsiębiorstw, należy mieć na uwadze badania NBP, które wskazują na spadek zainteresowania przedsiębiorstw kredytem, pomimo jego wysokiej dostępności i historycznie najniższej ceny, choć w 2017 r. odnotowano wzrost odsetka przedsiębiorstw ubiegających się o kredyt (ale nadal kształtował się on na poziomie poniżej 20% badanej populacji), a jednocześnie spadek odsetka wniosków zaakceptowanych (do 80%)²⁰. Ograniczony popyt przedsiębiorstw na kredyt wynika m.in. z ich ogólnie dobrej sytuacji finansowej, rozwoju alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki grupy macierzystej.

W ujęciu branżowym dominują kredyty udzielone przedsiębiorstwom przetwórstwa przemysłowego, handlu oraz obsługi rynku nieruchomości, na które przypada ponad 55% zaangażowania banków (bilansowego).

Wykres 40.
Kredyty dla przedsiębiorstw

²⁰ Szerzej zob. „Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ...”, NBP.

Tabela 14. Struktura branżowa znaczących zaangażowań

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017		Struktura
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%	
Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	79,9	80,8	86,6	86,9	6,1	7,5%	22,6%
- spożywczy	18,4	18,7	19,0	19,5	0,8	4,2%	5,1%
- metalurgiczny	11,5	13,4	14,2	14,1	0,8	5,7%	3,7%
- chemiczny i farmaceutyczny	11,8	13,0	13,9	14,1	1,1	8,6%	3,7%
- drzewny i papierniczy	7,6	8,0	8,6	9,1	1,1	13,7%	2,4%
- maszynowy	7,1	6,9	8,2	7,9	1,0	14,7%	2,1%
- produkcja cementu, gipsu, szkła	4,7	5,4	6,1	6,2	0,8	15,1%	1,6%
- inna produkcja, naprawa maszyn	5,4	5,8	6,4	5,9	0,1	1,2%	1,5%
- produkcja sprzętu transportowego	5,4	4,5	5,4	5,6	1,2	26,6%	1,5%
- rafinerie i koksownictwo	6,2	3,4	2,7	2,5	-0,9	-26,8%	0,7%
- produkcja tekstylna	1,8	1,9	2,1	2,0	0,1	8,0%	0,5%
Sekcja G - Handel	65,8	68,7	73,7	72,8	4,1	5,9%	18,9%
Sekcja L - Obsługa nieruchomości	58,8	61,8	59,3	57,8	-4,0	-6,5%	15,0%
Sekcja F - Budownictwo	25,4	26,3	29,3	28,8	2,5	9,4%	7,5%
Sekcja M - Działalność profesjonalna	11,0	15,9	21,8	24,1	8,2	51,2%	6,3%
Sekcja H - Transport	15,4	17,5	17,9	18,6	1,0	5,7%	4,8%
Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, ryb.	14,7	15,8	16,5	16,3	0,5	3,3%	4,2%
Sekcja J - Informacja i komunikacja	9,2	13,0	16,7	15,8	2,9	22,0%	4,1%
Sekcja D - Energetyka	15,1	14,5	14,3	15,0	0,5	3,8%	3,9%
Sekcja N - Administrowanie	9,8	12,7	13,9	14,4	1,7	13,6%	3,8%
Sekcja I - Hotele i gastronomia	11,0	11,8	11,9	11,9	0,1	0,6%	3,1%
Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	8,9	8,3	7,7	7,6	-0,7	-8,9%	2,0%
Sekcja Q - Opieka zdrowotna	5,7	6,1	6,5	6,4	0,3	5,3%	1,7%
Sekcja E - Dostawa wody, ścieki, odp.	4,3	4,3	4,4	4,3	0,0	0,6%	1,1%
Sekcja R - Kultura, rozrywka i rekreacja	1,9	2,0	2,1	1,9	0,0	-1,7%	0,5%
Sekcja S - Pozostałe usługi	1,2	1,2	1,3	1,3	0,0	3,3%	0,3%
Sekcja P - Edukacja	1,1	0,9	1,0	1,0	0,1	6,9%	0,2%
RAZEM	339,1	361,6	384,9	384,8	23,1	6,4%	100,0%

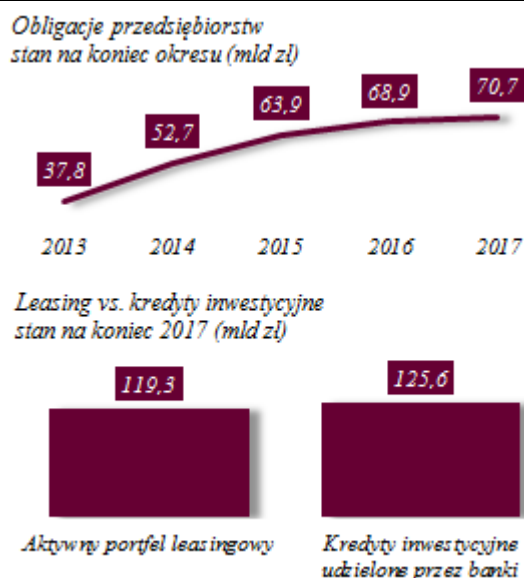
Rozwój alternatywnych form finansowania przedsiębiorstw

Jak już wskazano, w kontekście kredytów dla przedsiębiorstw trzeba mieć na uwadze systematyczny rozwój alternatywnych form finansowania ich działalności, których skala jest porównywalna z finansowaniem uzyskanym z krajowego sektora bankowego.

W szczególności uwagę zwraca rozwój rynków emisji obligacji przedsiębiorstw, leasingu i faktoringu, które w 2017 r. wzrosły odpowiednio o 2,6%; 15,7% i o 16,7%.

Wykres 41.

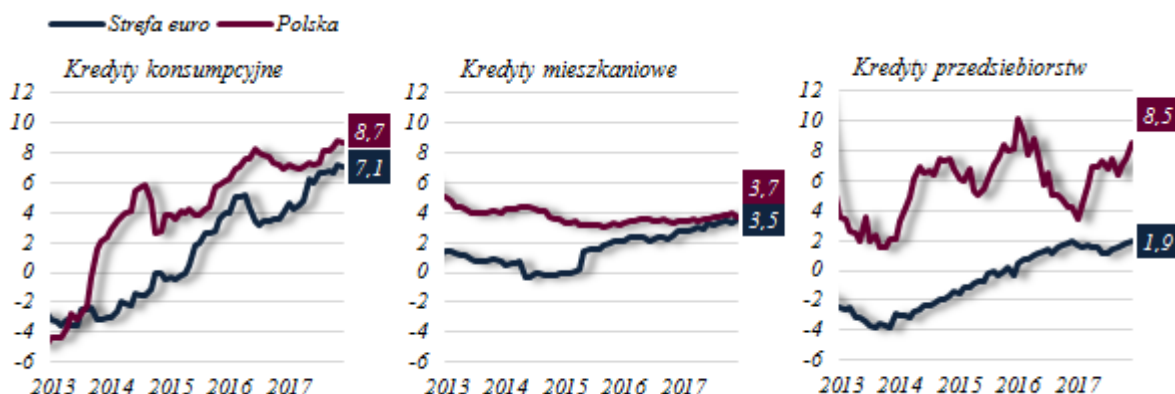
Wybrane alternatywne formy finansowania przedsiębiorstw

Dynamika akcji kredytowej w Polsce pozostaje wyższa niż w krajach strefy euro

Wykres 42.

Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego na tle strefy euro

Źródło: EBC, KNF

W kontekście umiarkowanej dynamiki kredytów dla sektora niefinansowego, trzeba zauważyć że na tle innych krajów UE dynamikę akcji kredytowej można uznać za relatywnie wysoką. W kolejnych okresach należy oczekiwać dalszego wzrostu akcji kredytowej, czemu sprzyja m.in. utrzymujące się ożywienie gospodarki, rekordowo niskie stopy procentowe oraz stabilizacja jakości portfela kredytowego. Jednak należy mieć na uwadze, że w otoczeniu zewnętrznym polskiej gospodarki utrzymuje się szereg potencjalnych zagrożeń oraz czynników generujących niepewność, co w przypadku realizacji niekorzystnych scenariuszy może mieć negatywny na zachowanie banków, przedsiębiorstw i konsumentów, w tym na popyt na kredyt i jego podaż.

Kredyty dla sektora budżetowego bez większych zmian

Przez większość 2017 r. w obszarze kredytów dla sektora budżetowego obserwowana była stagnacja. Wprawdzie w IV kwartale odnotowano znaczący wzrost stanu tych kredytów, ale obecnie trudno jest stwierdzić, czy to początek ożywienia w tym segmencie, czy też przyrost o charakterze jednorazowym, choć wzrost wykorzystania funduszy unijnych może przełożyć się na wzrost akcji kredytowej w tym obszarze.

Wykres 43.

Kredyty dla sektora budżetowego

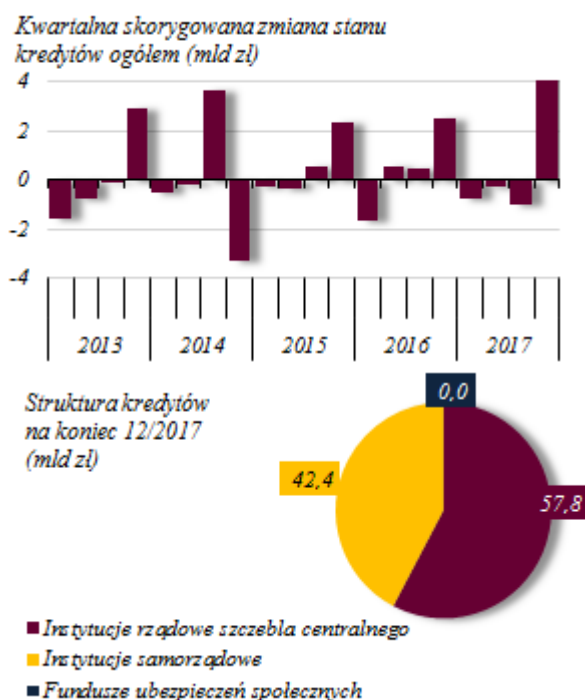

Tabela 15. Wybrane aktywa płynne

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%
Ogółem	445,2	509,1	515,2	536,1	27,0	5,3%
1/ Kasa, środki w bankach centralnych	69,1	55,2	63,6	57,7	2,5	4,6%
- kasa	18,1	17,6	17,1	18,3	0,8	4,3%
- środki w bankach centralnych	51,0	37,6	46,5	39,4	1,8	4,7%
2/ Należności od banków	70,1	76,9	74,1	81,1	4,3	5,5%
- rezydent	45,1	47,9	52,1	54,6	6,7	14,1%
- nierezydent	25,0	29,0	21,9	26,5	-2,5	-8,5%
3/ Instrumenty dłużne i kapitałowe	306,0	377,0	377,5	397,3	20,2	5,4%
- banki centralne	72,7	79,4	71,7	91,2	11,8	14,9%
- skarbowe	198,5	264,1	273,9	272,1	8,0	3,0%
- dłużne innych emitentów	27,9	27,2	26,3	28,2	1,0	3,5%
- instrumenty kapitałowe	7,0	6,4	5,6	5,8	-0,6	-8,8%

Wzrost najpłynniejszych aktywów

W 2017 r. stan najpłynniejszych aktywów²¹ zwiększył się o 27,0 mld zł, tj. o 5,3%, przy czym przyrost wynikał głównie ze zwiększenia portfela bonów pieniężnych NBP (o 11,8 mld zł) oraz papierów skarbowych (o 8,0 mld zł), a w mniejszym stopniu ze wzrostu pozostałych pozycji.

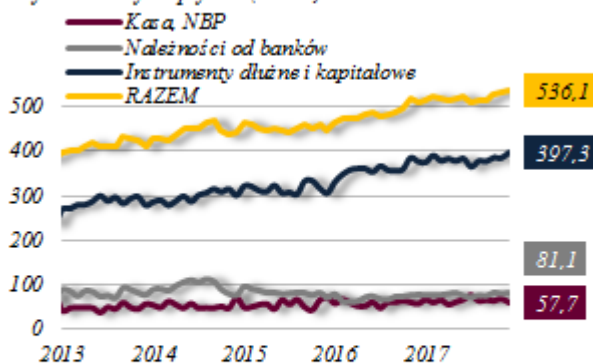
Większość przyrostu papierów skarbowych wystąpiła w podmiotach, które od lutego 2016 r. podlegają ustawie o podatku od niektórych instytucji finansowych, dzięki czemu udaje im się obniżyć kwotę zapłaconego podatku (na mocy ustawy papiery skarbowe wyłączone są z podstawy opodatkowania). Jednak skala przyrostu papierów skarbowych była znacznie niższa niż w 2016 r. (wówczas przyrost papierów skarbowych wyniósł 65,6 mld zł), co wynikało m.in. z redukcji zaangażowania w obligacje ze strony niektórych banków.

Udział aktywów płynnych w sumie bilansowej pozostał stabilny (marginalny wzrost do 30,2% na koniec 2017 r.).

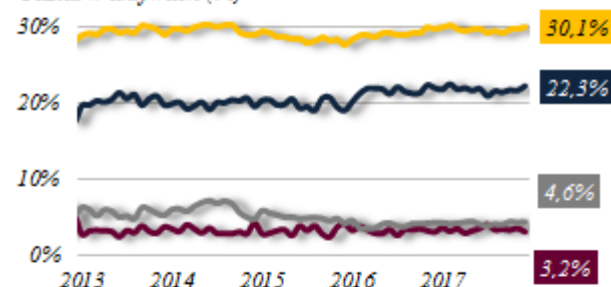
Wykres 44.

Aktywa płynne

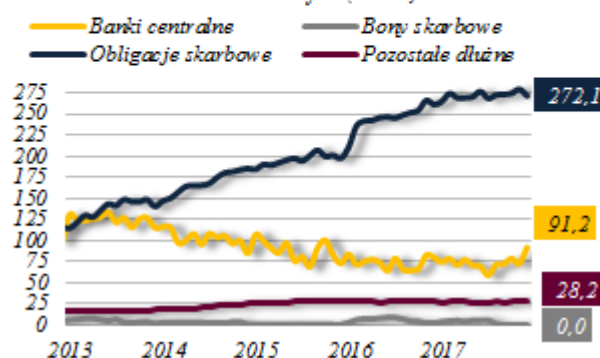
Wybrane aktywa płynne (mld zł)

Udział w aktywach (%)

Struktura instrumentów dłużnych (mld zł)

²¹ Zdefiniowanych, jako suma środków zgromadzonych w kasach, bankach centralnych, należności od banków oraz portfela instrumentów dłużnych i kapitałowych.

Wzrost zobowiązań dotyczących finansowania oraz operacji instrumentami pochodnymi

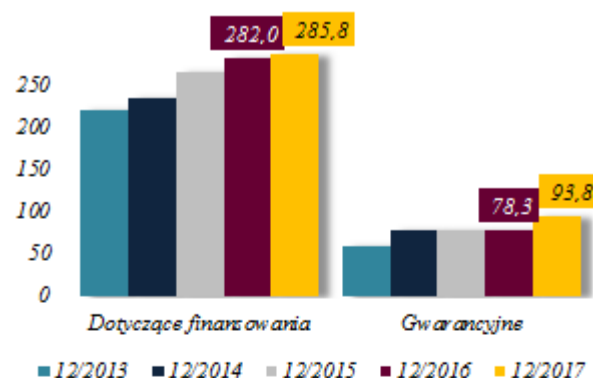
W 2017 r. stan zobowiązań dotyczących finansowania udzielonych przez sektor bankowy nieznacznie wzrósł (o 3,8 mld zł, tj. 1,4% do 285,8 mld zł), przy czym większość tych zobowiązań została udzielona podmiotom sektora niefinansowego (78,2%) i wynikała z tytułu przyznanych linii kredytowych (193,8 mld zł). W okresie tym, odnotowano też znaczny wzrost stanu gwarancji udzielonych przez banki (o 15,4 mld zł, tj. 19,7% do 93,8 mld zł).

Obserwowane zmiany w zakresie stóp procentowych oraz oczekiwań w zakresie ich kształtowania w przyszłych okresach, zmiany rentowności papierów skarbowych, zmiany kursów walut oraz zmiany w strukturze bilansów banków, przełożyły się na zwiększenie stanu instrumentów pochodnych (wartość nominalna tych transakcji wzrosła z 1 839,5 mld zł na koniec 2016 r. do 1 906,0 mld zł na koniec 2017 r., tj. o 3,6%). Wzrost nastąpił w obszarze transakcji stopy procentowej (nominalna wartość tych transakcji zwiększyła się o 6,3% do 1 396,0 mld zł, za sprawą wzrostu skali transakcji IRS), podczas gdy wartość transakcji walutowych uległa obniżeniu (o 3,0% do 509,9 mld zł, za sprawą zmniejszenia stanu transakcji fx swap i fx option).

Wykres 45.

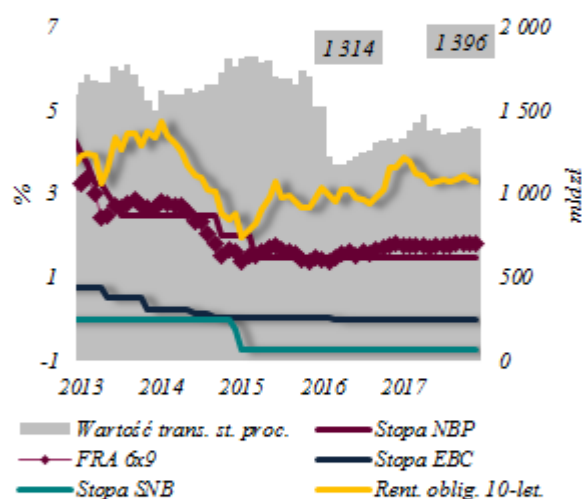
Operacje pozabilansowe

Zobowiązania udzielone (mld zł)

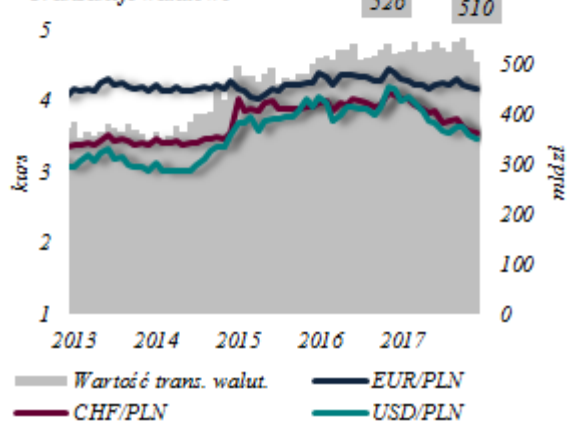

Transakcje pochodne (wartość nominalna)

Transakcje stopy procentowej

Transakcje walutowe

7. JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

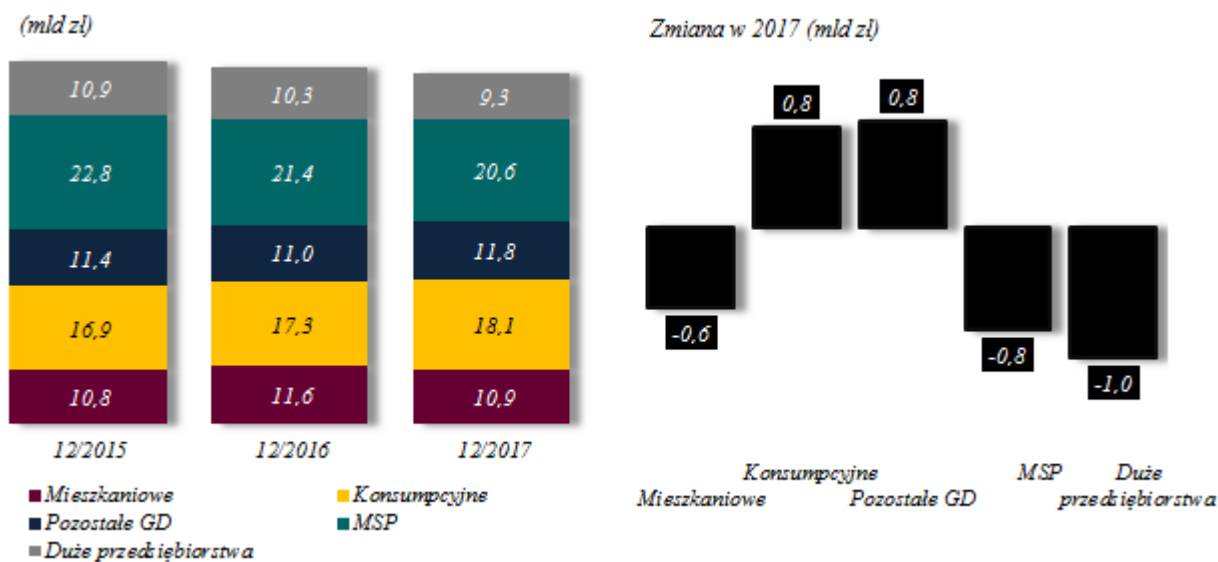
Jakość portfela kredytowego pozostaje relatywnie stabilna

Tabela 16. Jakość portfela kredytowego

	Kredyty zagrożone (mld zł)				Zmiana w 2017		Udział (%)			
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%	12/15	12/16	09/17	12/17
Kredyty zagrożone	73,5	72,3	72,7	71,5	-0,8	-1,2%	6,6%	6,2%	6,0%	5,9%
Sektor finansowy	0,3	0,3	0,3	0,4	0,1	41,8%	0,4%	0,5%	0,4%	0,6%
Sektor niefinansowy	73,0	71,7	72,1	70,8	-0,9	-1,3%	7,6%	7,1%	6,9%	6,8%
Sektor budżetowy	0,2	0,3	0,3	0,2	-0,1	-25,3%	0,2%	0,3%	0,3%	0,2%
Gospodarstwa domowe	39,1	39,8	41,3	40,8	1,0	2,5%	6,2%	6,0%	6,1%	6,1%
Konsumpcyjne	16,9	17,3	18,2	18,1	0,8	4,5%	12,0%	11,5%	11,4%	11,1%
Mieszkaniowe	10,8	11,6	11,3	10,9	-0,6	-5,6%	2,8%	2,9%	2,8%	2,8%
Pozostałe	11,4	11,0	11,8	11,8	0,8	7,6%	10,7%	10,0%	10,3%	10,3%
Przedsiębiorstwa	33,7	31,8	30,7	29,9	-1,9	-5,9%	10,3%	9,2%	8,4%	8,2%
MSP	22,8	21,4	20,8	20,6	-0,8	-3,8%	12,3%	11,1%	10,0%	10,0%
Duże przedsiębiorstwa	10,9	10,3	9,9	9,3	-1,0	-10,1%	7,7%	6,8%	6,2%	5,8%
Kredyty opóźnione w spłacie										
Konsumpcyjne										
do 30 dni	7,8	7,6	8,1	8,8	1,1	14,7%	5,3%	4,9%	4,9%	5,3%
> 30 dni	17,8	18,4	19,1	19,1	0,7	3,9%	12,3%	11,9%	11,7%	11,5%
Mieszkaniowe										
do 30 dni	12,7	12,1	9,9	9,7	-2,3	-19,3%	3,3%	3,0%	2,5%	2,5%
> 30 dni	10,3	11,1	10,7	10,3	-0,8	-7,4%	2,7%	2,8%	2,7%	2,6%

Wykres 46.

Kredyty zagrożone sektora niefinansowego

Jakość portfela kredytowego pozostaje stabilna. W 2017 r. odnotowano nieznaczny spadek stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości (o 0,8 mld zł, tj. o -1,2%), co w połączeniu ze wzrostem portfela kredytowego doprowadziło do zmniejszenia ich udziału w całym portfelu (z 6,2% na koniec 2016 r. do 5,9% na koniec 2017 r.). Trzeba jednak dodać, że ten korzystny obraz po części wynikał ze zmiany zasad rachunkowości w jednym z banków, skutkującym

wyłączeniem z kategorii zagrożone części portfela kredytowego, jak też umocnienia złotego względem CHF oraz sprzedaży części portfela „złych kredytów” (gdyby nie te zdarzenia, to stan kredytów zagrożonych byłby wyższy niż na koniec 2016 r.) oraz przyspieszenia tempa wzrostu kredytów.

Z punktu widzenia poszczególnych kategorii kredytów, zmniejszenie stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości odnotowano w portfelu kredytów dla przedsiębiorstw oraz kredytów mieszkaniowych, a wzrost w portfelu kredytów konsumpcyjnych i pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych.

Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów zagrożonych w tych portfelach był marginalny).

Stabilizacja/Poprawa jakości kredytów mieszkaniowych

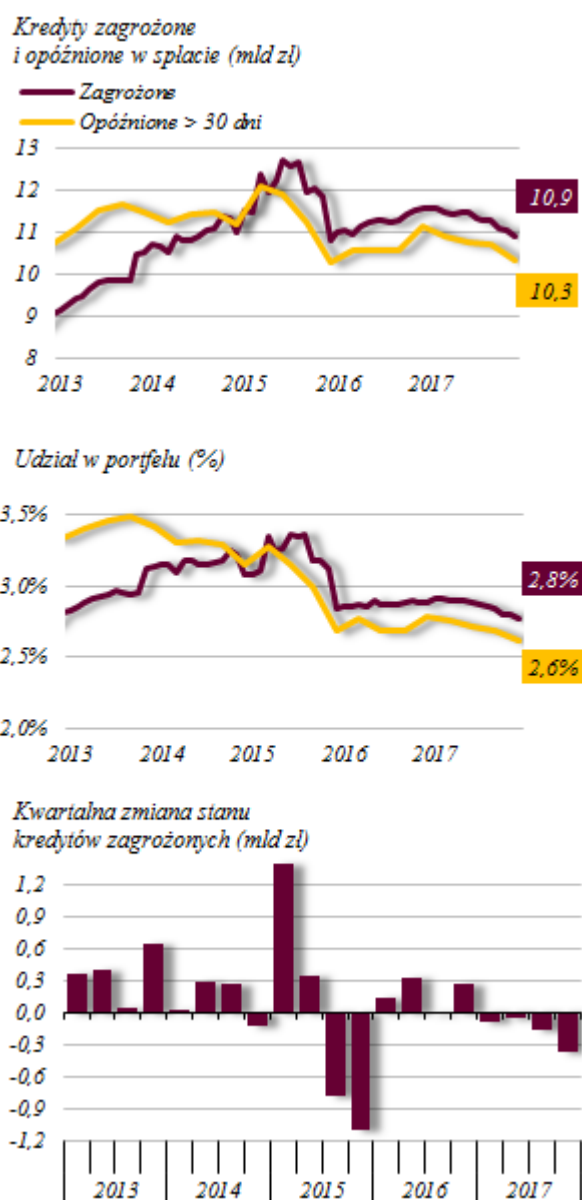
W 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów mieszkaniowych (o 0,6 mld zł, tj. o -5,6%), oraz ich udziału w portfelu (z 2,9% na koniec 2016 r. do 2,8% na koniec 2017 r.). W okresie tym odnotowano też nieznaczny spadek stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,8 mld zł) i ich udziału w portfelu (z 2,8% do 2,6%).

Trzeba jednak mieć na uwadze, że spadek stanu kredytów zagrożonych (jak i opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni) wynikał z umocnienia złotego, co skutkowało zmniejszeniem stanu kredytów zagrożonych w portfelu kredytów walutowych (o 1,1 mld zł), podczas gdy stan zagrożonych kredytów złotych nieznacznie wzrósł (o 0,4 mld zł). Poprawie jakości sprzyjał też proces sprzedaży części portfela „złych kredytów”.

W kontekście relatywnie wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze iż portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości. W szczególności trzeba mieć na uwadze

Wykres 47.

Jakość kredytów mieszkaniowych

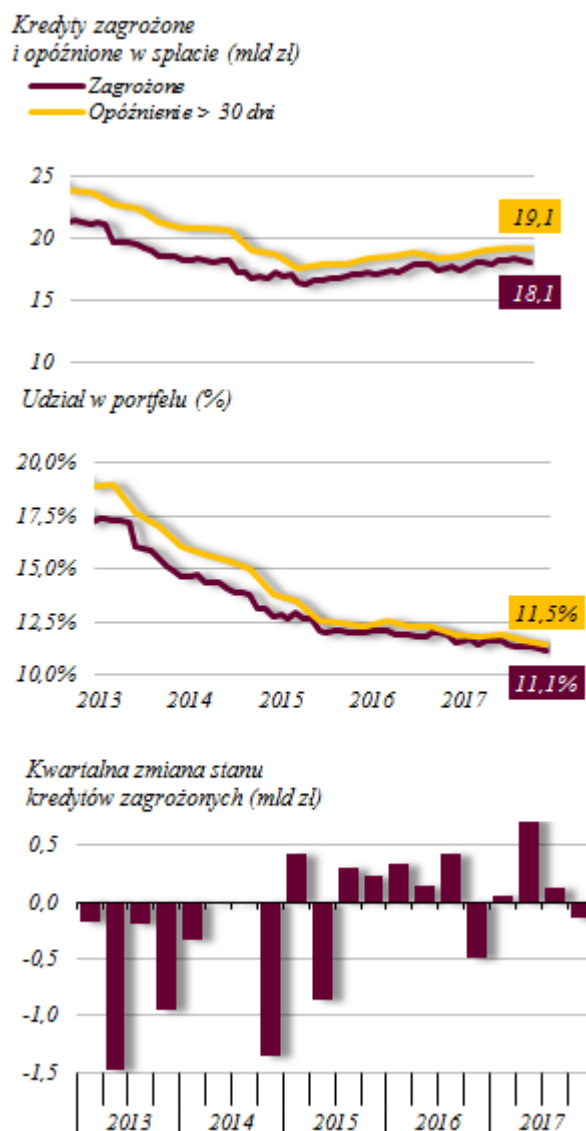
dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego (na koniec 2017 r. stanowiły one 38,7% kredytów dla sektora niefinansowego oraz 21,8% sumy bilansowej sektora, ale w niektórych bankach udział ten był znacznie wyższy), nadal wysoki udział kredytów walutowych, jak też wysokie LTV części portfela kredytowego. Dodatkowo należy mieć na uwadze kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń.

Jak już wcześniej wskazano, mając na uwadze ryzyko związane z portfelem kredytów mieszkaniowych, KNF nałożyła na niektóre banki dodatkowy wymóg kapitałowy, a Minister Finansów podniósł wagę ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości mieszkalnej, w przypadku której wysokość raty kapitałowej lub odsetkowej uzależniona jest od zmian kursu waluty lub walut innych niż waluty przychodów osiągniętych przez dłużnika do 150%. Dodatkowo KNF wydała bankom szereg zaleceń związanych z ich polityką kredytową i dywidendową, których realizacja jest systematycznie monitorowana, a UKNF zwraca bankom uwagę na konieczność przestrzegania postanowień Rekomendacji S.

Stabilizacja jakości kredytów konsumpcyjnych

Jakość portfela kredytów konsumpcyjnych pozostaje stabilna. Jednak w 2017 r. odnotowano wzrost stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 4,5%), choć ze względu na wyższą dynamikę wzrostu całego portfela, udział kredytów zagrożonych w portfelu tych kredytów uległ marginalnemu obniżeniu (z 11,5% na koniec 2016 r. do 11,1% na koniec 2017 r.). W okresie tym odnotowano też zwiększenie stanu kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni (o 0,7 mld zł, tj. o 3,9%), choć ich udział w portfelu kredytowym uległ obniżeniu (z 11,9% do 11,5%).

Wykres 48.
Jakość kredytów konsumpcyjnych

Pogorszenie jakości pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych

W 2017 r. odnotowano pogorszenie jakości portfela pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych, wyrażające się wzrostem stanu kredytów zagrożonych (o 0,8 mld zł, tj. o 7,6%) oraz ich udziału w portfelu (z 10,0% na koniec 2016 r. do 10,3% na koniec 2017 r.).

Wzrost stanu kredytów zagrożonych odnotowano we wszystkich obszarach, przy czym w ujęciu wartościowym w największym stopniu wzrósł stan kredytów zagrożonych na działalność bieżącą drobnych przedsiębiorstw (o 0,8 mld zł).

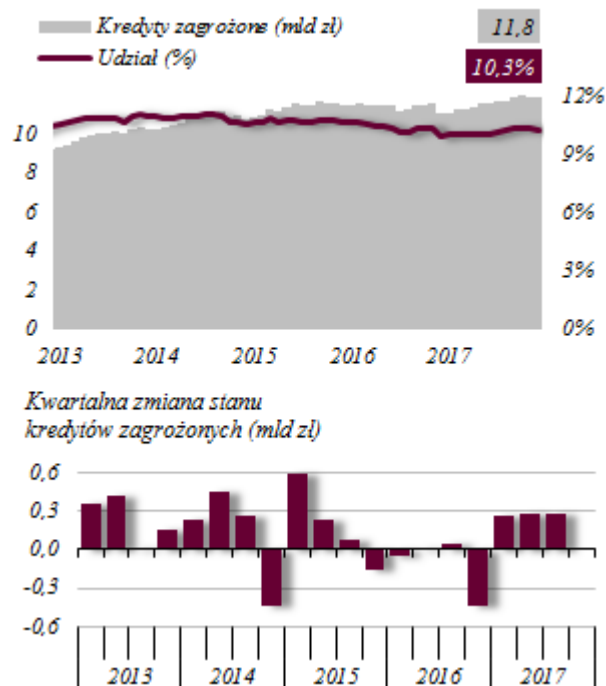
Poprawa jakości kredytów dla przedsiębiorstw

W 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu zagrożonych kredytów przedsiębiorstw (o 1,9 mld zł, tj. o -5,9%) oraz znaczne zmniejszenie ich udziału w portfelu (z 9,2% na koniec 2016 r. do 8,2% na koniec 2017 r.).

Poprawę jakości odnotowano zarówno w portfelu kredytów dla MSP (stan kredytów zagrożonych zmniejszył się o 0,8 mld zł, a ich udział w portfelu obniżył z 11,1% do 10,0%), jak i kredytów dla dużych przedsiębiorstw (stan kredytów zagrożonych obniżył się o 0,8 mld zł, a ich udział w portfelu z 6,8% do 5,8%).

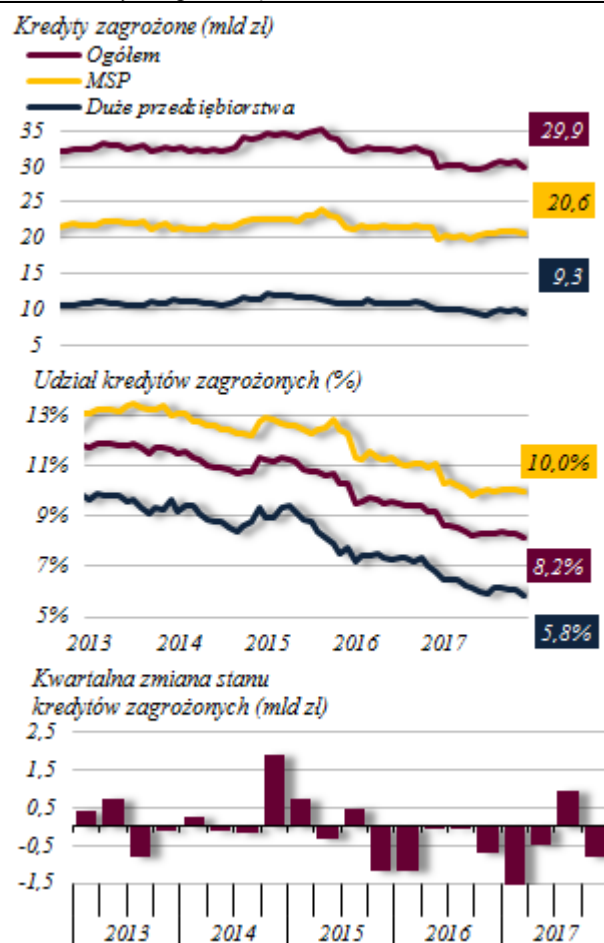
Wykres 49.

Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych

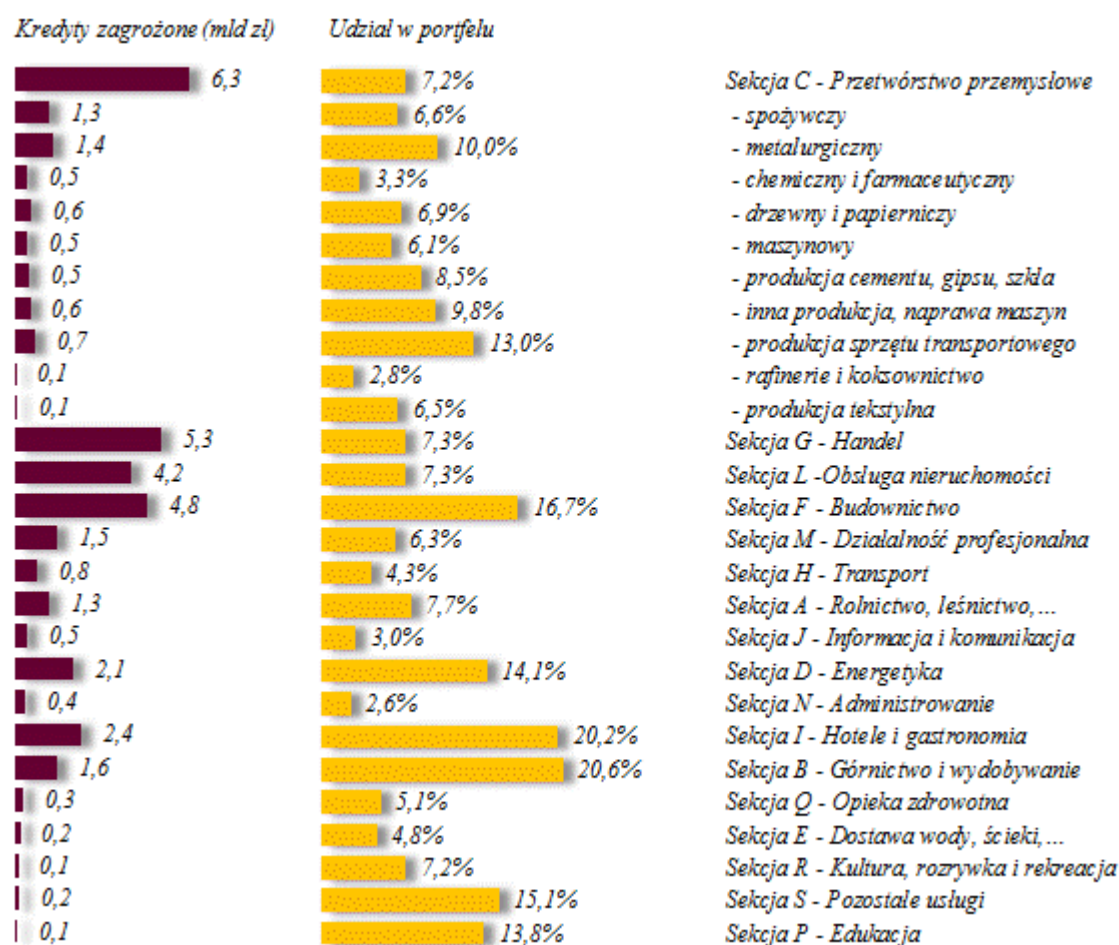
Wykres 50.

Jakość kredytów przedsiębiorstw

Wykres 51.

Jakość znaczących zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według stanu na koniec 2017

W ujęciu branżowym, największy przyrost kredytów zagrożonych w 2017 r. odnotowano w przedsiębiorstwach branży energetycznej (o 0,9 mld zł) oraz przemyśle produkcji sprzętu transportowego (o 0,4 mld zł), a największy spadek w przedsiębiorstwach branży metalurgicznej (o 0,5 mld zł) i rynku nieruchomości (o 1,1 mld zł).

Na koniec 2017 r. najniższą jakość przedstawiał portfel kredytów przedsiębiorstw z branży górnictwa i wydobywania oraz hoteli i gastronomii, w których udział kredytów zagrożonych przekraczał 20%.

Wzrost odpisów oraz stopnia pokrycia należności zagrożonych

Tabela 17. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzoną utratą wartości/zagrożonych

	Poziom odpisów (mld zł)			Zmiana w 2017		Stopień pokrycia kredytów zagrożonych odpisami (%)		
	12/15	12/16	12/17	mld zł	%	12/15	12/16	12/17
Sektor niefinansowy ogółem	39,9	38,3	39,7	1,4	3,7%	54,7%	53,3%	56,0%
Gospodarstwa domowe	22,8	23,3	24,5	1,2	5,3%	58,2%	58,4%	60,0%
Mieszkaniowe	5,0	5,5	5,6	0,1	1,0%	46,3%	47,9%	51,2%
Konsumpcyjne	11,4	11,6	12,2	0,5	4,5%	67,4%	67,3%	67,3%
Pozostałe	6,4	6,1	6,8	0,7	10,8%	56,1%	55,5%	57,1%
Przedsiębiorstwa	17,1	14,9	15,1	0,2	1,2%	50,7%	47,0%	50,6%
MSP	10,8	9,2	9,8	0,6	6,3%	47,1%	42,9%	47,5%
Duże przedsiębiorstwa	6,4	5,7	5,3	-0,4	-6,9%	58,3%	55,6%	57,5%

W kontekście jakości portfela kredytowego, trzeba też zwrócić uwagę, na kwestię odpisów dokonanych przez banki na związane z nimi ryzyko.

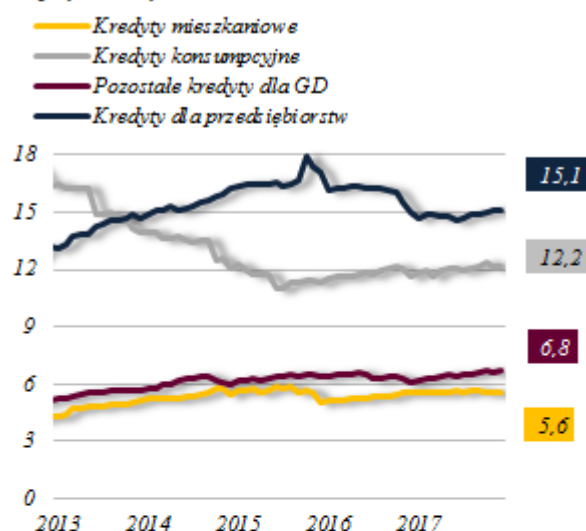
W 2017 r. odnotowano umiarkowany wzrost stanu odpisów na należności od sektora niefinansowego (o 1,4 mld zł; 3,7%), który wynikał głównie ze wzrostu poziomu odpisów na należności od gospodarstw domowych (o 1,2 mld zł) oraz w nieznacznym stopniu ze wzrostu odpisów na należności od przedsiębiorstw (o 0,2 mld zł).

Stopień pokrycia odpisami należności zagrożonych wzrósł (z 53,3% na koniec 2016 r. do 56,0% na koniec 2017 r.), przy czym wzrost stopnia pokrycia odpisami odnotowano zarówno w przypadku należności od gospodarstw domowych (z 58,4% do 60,0%), jak i należności od przedsiębiorstw (z 47,0% do 50,6%).

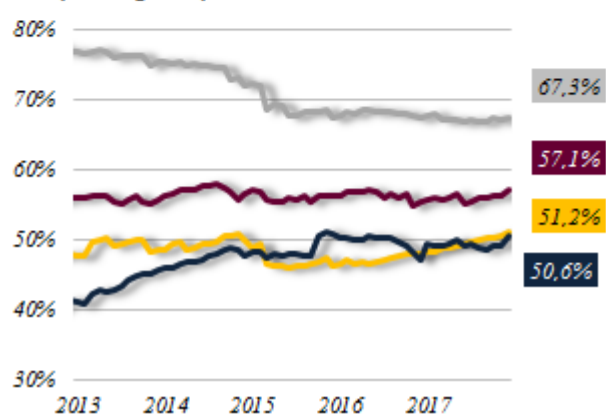
Wykres 52.

Odpisy na kredyty sektora niefinansowego

Odpisy/rezerwy (mld zł)

Stopień pokrycia odpisami kredytów zagrożonych

Jakość kredytów zdeterminowana przez rozwój sytuacji gospodarczej

Relatywnie korzystny obraz sytuacji w zakresie jakości portfela kredytowego obserwowany w ostatnich okresach należy wiązać z utrzymującym się ożywieniem gospodarczym oraz związaną z tym poprawą sytuacji finansowej części przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, jak też środowiskiem niskich stóp procentowych, które doprowadziło do znaczącego zmniejszenia kosztów obsługi kredytów. Korzystny wpływ miały też podjęte w minionych okresach działania regulacyjne i samoregulacja banków, które doprowadziły do wzmocnienia procesu zarządzania ryzykiem. Ponadto, stabilizacji lub poprawie jakości portfela kredytowego w ujęciu sprawozdawczym sprzyja też sprzedaż portfela „złych kredytów”, jak też wzrost akcji kredytowej. Istotnym elementem wspierającym stabilizację lub poprawę jakości części portfela kredytowego jest też uruchomiony w 2016 r. Program „Rodzina 500+”, który dla części kredytobiorców stanowi bardzo znaczące wsparcie.

Z punktu widzenia jakości portfela kredytowego w przyszłych okresach kluczowe znaczenie będzie miał rozwój sytuacji makroekonomicznej. W przypadku kontynuacji ożywienia gospodarki, będzie to pozytywnie wpływało na sytuację finansową części kredytobiorców, co powinno prowadzić do dalszej poprawy jakości portfela kredytowego.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wzrost zobowiązań i kapitałów

W 2017 r. stan zobowiązań sektora bankowego w ujęciu nominalnym zwiększył się o 49,9 mld zł, tj. o 3,3%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 79,5 mld zł, tj. o około 5,3%. Wynikało to głównie z przyrostu depozytów sektora niefinansowego, a w mniejszym stopniu ze wzrostu stanu emisji własnych. W okresie tym odnotowano też znaczny wzrost kapitałów (o 22,1 mld zł; tj. o 12,7%).

Wykres 53.

Struktura źródeł finansowania sektora bankowego

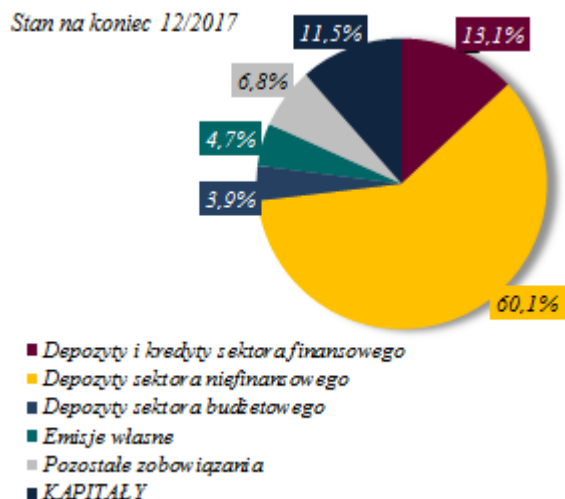
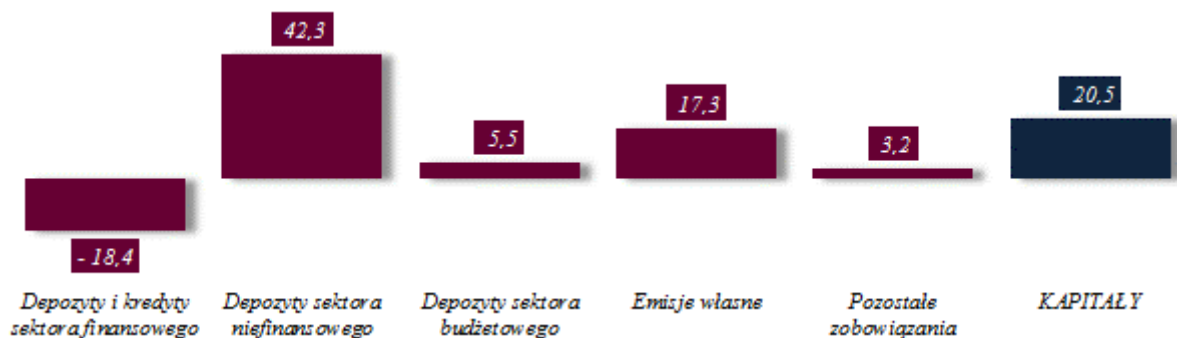

Tabela 18. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017			
	12/15	12/16	09/17	12/17	nominalna mld zł	%	skorygowana mld zł	%
Zobowiązania	1 426,1	1 527,5	1 561,6	1 577,4	49,9	3,3%	79,5	5,3%
1/ Depozyty i kredyty sektora finansowego	259,1	250,9	242,3	232,6	-18,4	-7,3%	-5,8	-2,4%
2/ Depozyty sektora niefinansowego:	938,8	1 028,1	1 027,0	1 070,4	42,3	4,1%	54,3	5,3%
- gospodarstwa domowe	665,7	730,8	742,3	761,3	30,6	4,2%	38,3	5,3%
- przedsiębiorstwa	253,3	274,9	260,1	285,0	10,0	3,6%	14,2	5,2%
- instytucje niekomercyjne	19,7	22,4	24,6	24,1	1,7	7,7%	1,8	8,1%
3/ Depozyty sektora budżetowego	48,4	63,5	106,0	69,0	5,5	8,6%	6,0	9,5%
4/ Zobowiązania z tytułu własnej emisji	57,6	67,2	78,2	84,6	17,3	25,8%		
5/ Zobowiązania podporządkowane	6,7	8,5	6,8	7,7	-0,8	-9,2%		
6/ Pozostałe	115,5	109,3	101,4	113,2	3,9	3,6%		
wg waluty								
- złotowe	1 132,8	1 214,3	1 253,9	1 245,9	31,6	2,6%	31,6	2,6%
- walutowe	293,2	313,2	307,6	331,5	18,3	5,9%	47,9	16,9%
wg kraju								
- rezydent	1 188,1	1 288,3	1 336,8	1 360,6	72,3	5,6%	85,3	6,7%
- nierezydent	237,9	239,2	224,8	216,8	-22,4	-9,4%	-5,8	-2,6%
w tym środki z macierzystej grupy kapitał.	97,4	93,9	86,4	80,5	-13,4	-14,3%		
Kapitały	173,9	183,8	196,0	204,3	22,1	12,7%		

Wykres 54.

Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w 2017

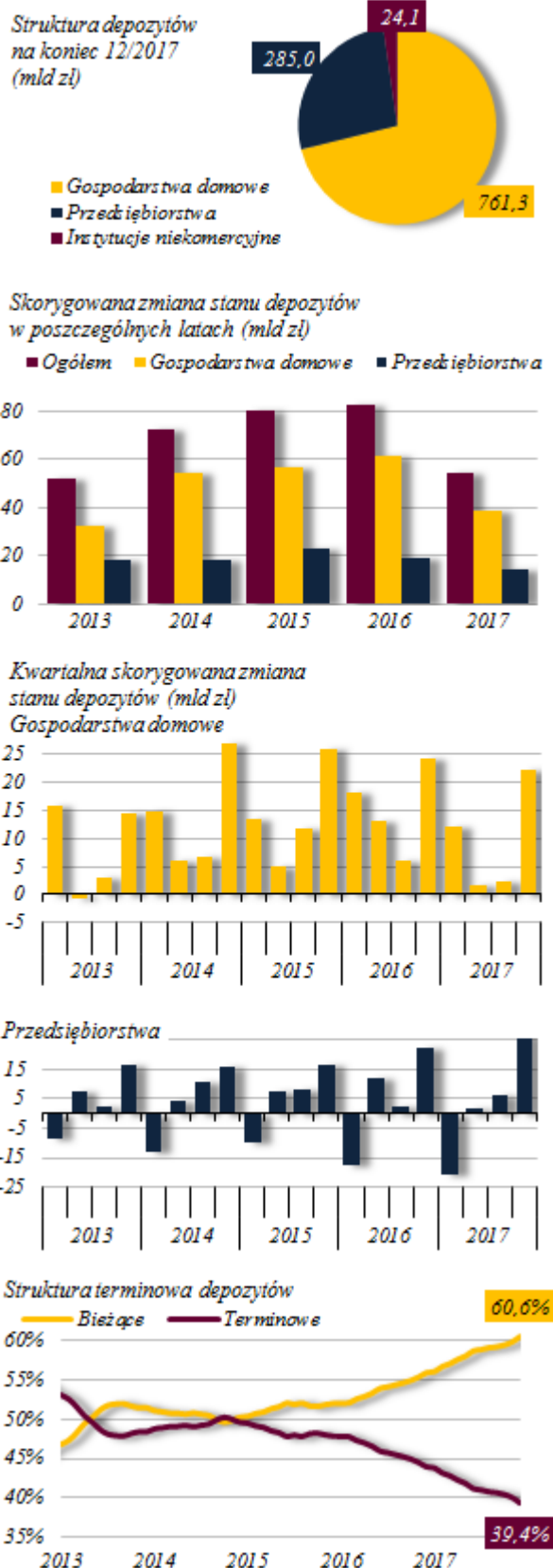
Znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego

W 2017 r. odnotowano znaczne obniżenie tempa wzrostu depozytów sektora niefinansowego, których stan zwiększył się o 42,3 mld zł, tj. o 4,1%, a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 54,3 mld zł, tj. o 5,3%, co oznacza, że przyrost depozytów okazał się najniższy na przestrzeni ostatnich kilku lat.

Obniżenie tempa wzrostu dotyczyło zarówno depozytów gospodarstw domowych (wzrost o 30,6 mld zł, tj. o 4,2%), jak i depozytów sektora przedsiębiorstw (wzrost o 10,0 mld zł, tj. o 3,6%). Jednocześnie w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących kosztem depozytów terminowych (w przypadku depozytów gospodarstw domowych udział ten wzrósł z 56,0% na koniec 2016 r. do 60,6% na koniec 2017 r.).

Obecnie trudno jest stwierdzić, czy obniżenie tempa wzrostu bazy depozytowej jest zjawiskiem trwałym. W szczególności przyspieszenie wzrostu gospodarki mogło skłonić część przedsiębiorstw do rozszerzenia skali działania i inwestycji w oparciu o środki własne, w tym ulokowane dotychczas w bankach. Jednak niewątpliwie rozwój bazy depozytowej pozostaje pod presją środowiska niskich stóp procentowych, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach. Dodatkową presję wywiera powrót zjawisk inflacyjnych, który powoduje że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co skłania część podmiotów do poszukiwania alternatywnych form oszczędzania i inwestycji.

Wykres 55.
Depozyty sektora niefinansowego

Stabilny poziom depozytów i kredytów sektora finansowego

W 2017 r. odnotowano zmniejszenie nominalnego stanu depozytów oraz kredytów sektora finansowego o 18,4 mld zł, tj. o -7,3%, które w znacznym stopniu wynikało z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut spadek wyniósł około 5,8 mld zł, tj. -2,4%.

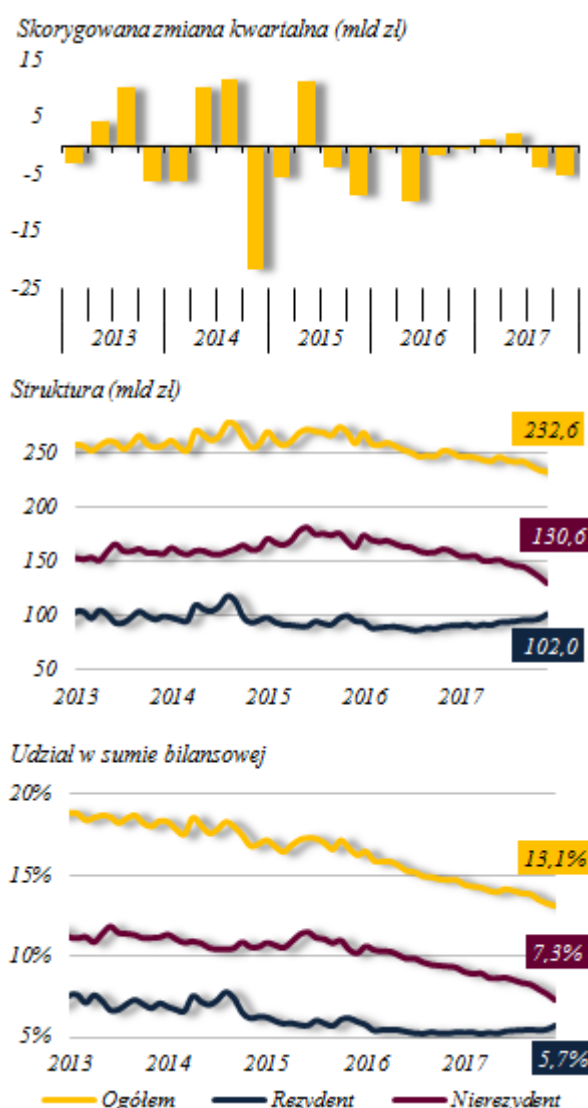
W długim okresie stan tych środków pozostaje względnie stabilny, co w połączeniu ze wzrostem innych pozycji prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec 2017 r. stanowiły one 14,7% ogółu zobowiązań oraz 13,1% sumy bilansowej).

Z punktu widzenia kraju pochodzenia, struktura tych środków nie uległa istotnej zmianie – nadal większość stanowią środki, jakie banki otrzymały od nierezydentów (56,1% na koniec 2017 r.).

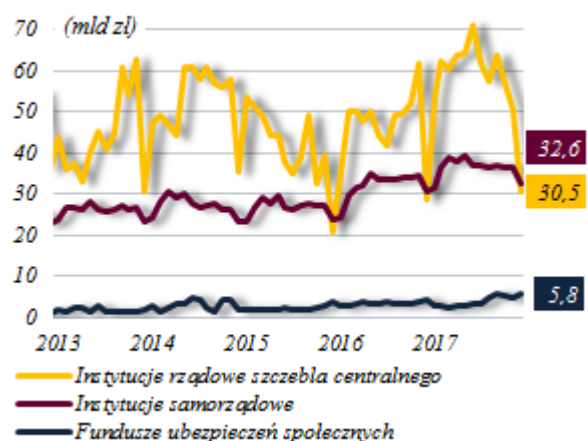
Okresowe wahania depozytów sektora budżetowego

Podobnie, jak w latach ubiegłych, na początku roku odnotowano silny napływ lokat sektora rządowego, które w końcu roku zostały wycofane. W rezultacie na koniec 2017 r. stan tych środków był o 5,8 mld zł, tj. o 8,6% wyższy niż na koniec 2016 r. Należy też mieć na uwadze, że środki te są bardzo silnie skoncentrowane, w rezultacie czego ich rola w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Wykres 56.
Depozyty i kredyty sektora finansowego

Wykres 57.
Depozyty sektora budżetowego

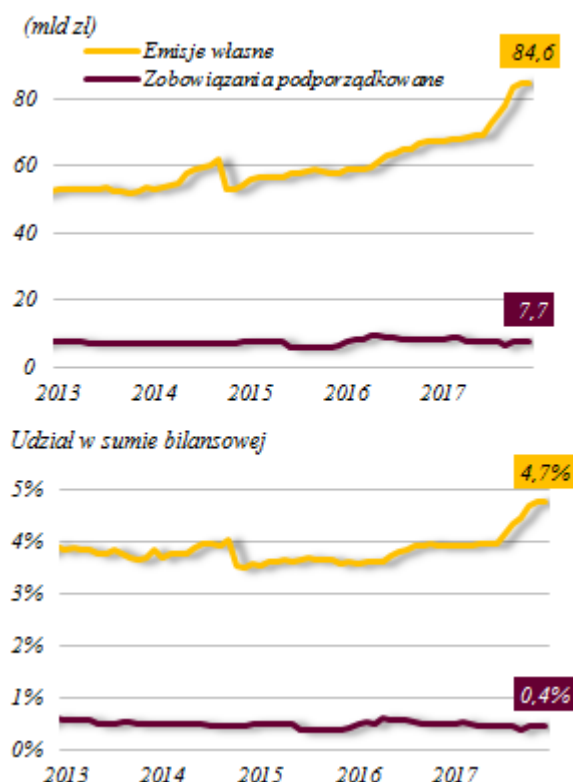
Silny wzrost emisji własnych

W 2017 r. odnotowano silny wzrost stanu emisji własnych (o 17,3 mld zł, tj. o 25,8%), co w znacznym stopniu wynikało z emisji listów zastawnych przeprowadzonych przez jeden z banków hipotecznych. Pomimo wzrostu stanu tych środków, ich rola w finansowaniu działania sektora pozostaje ograniczona, a do tego źródło to charakteryzuje silna koncentracja.

Stan zobowiązań podporządkowanych oraz pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

Wykres 58.

Emisje własne i pożyczki podporządkowane

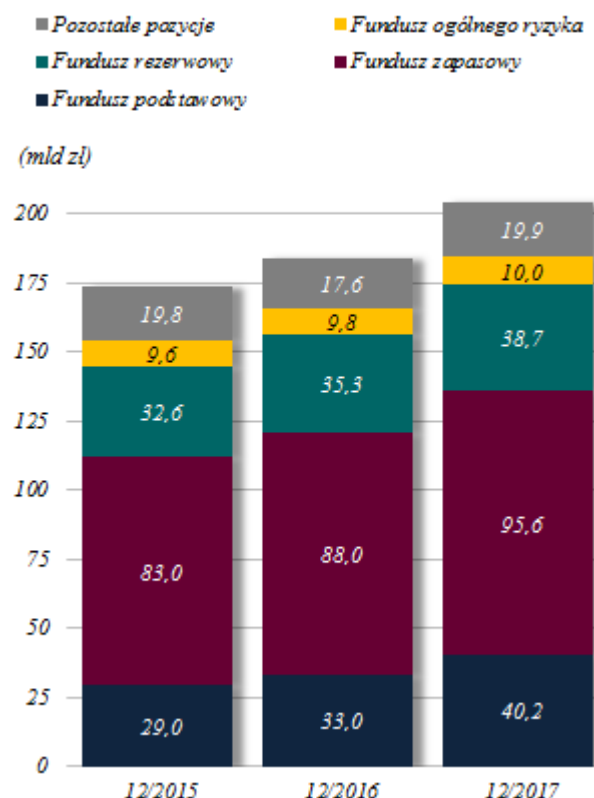

Wzrost kapitałów

W 2017 r. odnotowano wzrost kapitałów (o 22,1 mld zł; tj. 12,7%). Wynikało to ze zwiększenia funduszu podstawowego na skutek nowych emisji instrumentów kapitałowych, jak też funduszu zapasowego i rezerwowego, dzięki zatrzymaniu w bankach większości zysków wypracowanych w 2016 r. Dodatkowo odnotowano wzrost kapitału z aktualizacji wyceny.

Wykres 59.

Struktura kapitałów

Stan finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny

W 2017 br. stan środków nierezydentów zmniejszył się o 22,4 mld zł, tj. o 9,4%, ale większość spadku wynikała z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut spadek wyniósł jedynie około 5,8 mld zł, tj. -2,6%.

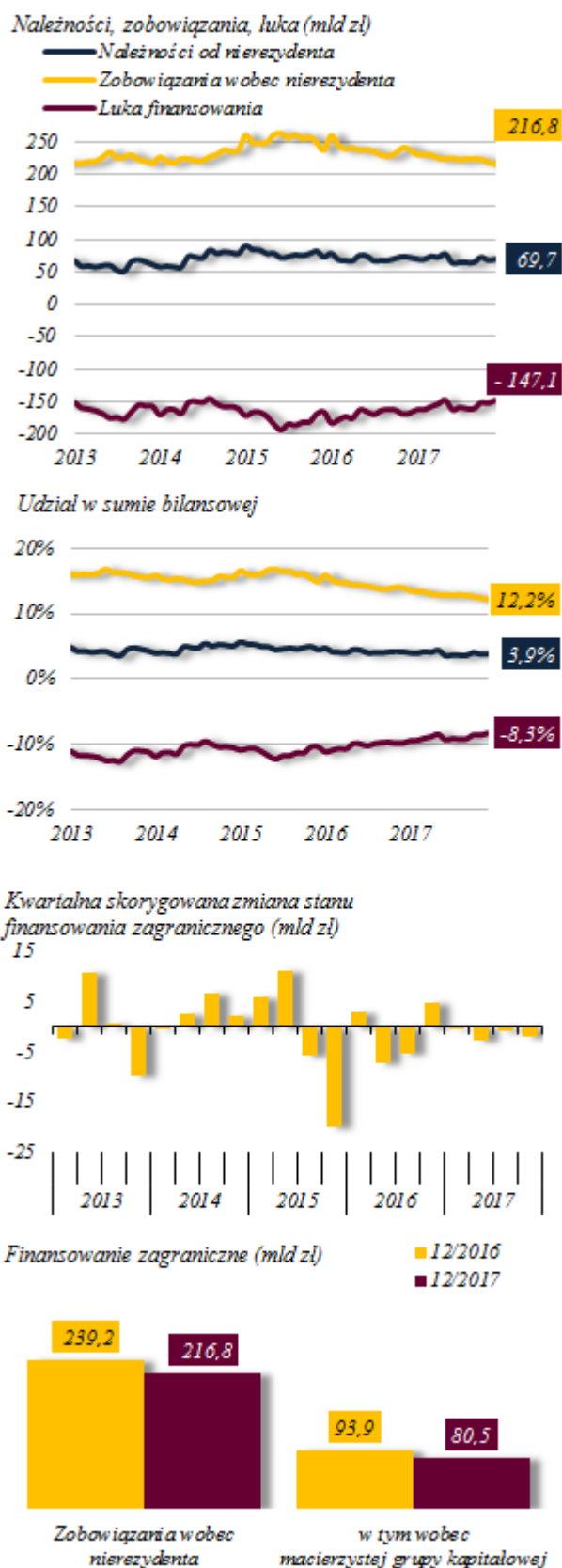
W długim okresie stan finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny, a zmiany stanu tych środków wynikają głównie z wahań złotego, skali operacji skarbowych dokonywanych przez poszczególne banki oraz zmiany strategii działania banków (tj. wyeliminowania sprzedaży kredytów walutowych dla gospodarstw domowych oraz dążenia do zmniejszenia stopnia uzależnienia od podmiotów dominujących). Konsekwencją tego jest stopniowe zmniejszanie udziału tych środków w strukturze zobowiązań oraz w sumie bilansowej (na koniec 2017 r. udział ten wynosił odpowiednio 13,7% i 12,2%), co sprzyja zwiększeniu stabilności sektora bankowego.

Według stanu na koniec 2017 r. 37,1% zobowiązań wobec nierezydenta pochodziło od podmiotów z macierzystej grupy kapitałowej.

Zmniejszeniu stanu zobowiązań zagranicznych towarzyszyło nieznaczne obniżenie stanu należności od nierezydentów (o 2,8 mld zł, tj. o 3,8%). W rezultacie odnotowano zmniejszenie ujemnej luki finansowania zagranicznego (do -147,1 mld zł) i jej udziału w sumie bilansowej (do -8,3%).

Wykres 60.

Finansowanie zagraniczne

9. STRUKTURA WALUTOWA I TERMINOWA BILANSU

Zmniejszenie niedopasowania walutowego

Tabela 19. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego

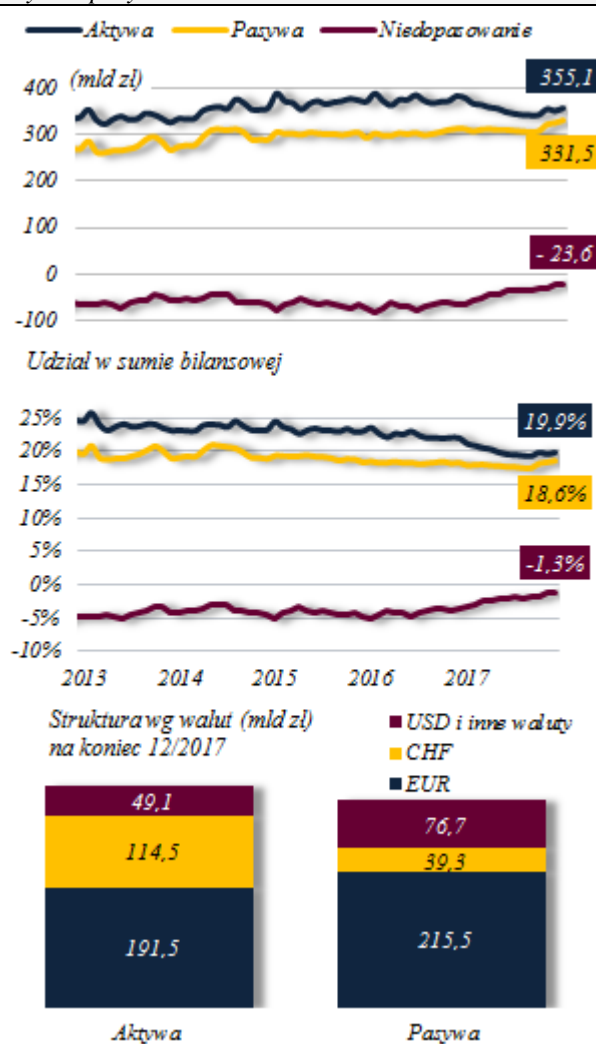
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%
Aktywa						
- złotowe	1 230,9	1 334,3	1 416,9	1 426,6	92,3	6,9%
- walutowe	369,1	376,9	340,7	355,1	-21,9	-5,8%
Pasywa						
- złotowe	1 306,7	1 398,1	1 450,0	1 450,2	52,1	3,7%
- walutowe	293,2	313,2	307,6	331,5	18,3	5,9%
Niedopasowanie walutowe						
- w mld zł	-75,8	-63,8	-33,1	-23,6	40,2	-63,1%
- % sumy bilansowej	-4,7%	-3,7%	-1,9%	-1,3%	x	x

W 2017 r. odnotowano zmniejszenie stanu aktywów walutowych, co doprowadziło do obniżenia ich udziału w sumie bilansowej (z 22,0% na koniec 2016 r. do 19,9% na koniec 2017 r.). Po stronie pasywów odnotowano wzrost stanu pasywów walutowych oraz ich udziału w sumie bilansowej (z 18,3% do 18,6%). W rezultacie odnotowano zmniejszenie niedopasowania walutowego (do -23,6 mld zł) i jego udziału w sumie bilansowej (do -1,3%).

W strukturze aktywów walutowych dominują aktywa wyrażone w EUR (na koniec 2017r. stanowiły 53,9% aktywów walutowych), podczas gdy udział aktywów w CHF i innych walutach był wyraźnie niższy (odpowiednio 32,2% i 13,8%). Również po stronie zobowiązań dominowały zobowiązania w EUR (65,0% ogółu zobowiązań walutowych), podczas gdy udział zobowiązań w CHF i innych walutach był znacznie niższy (odpowiednio 11,9% i 23,1%)²².

Wykres 61.

Aktywa i pasywa walutowe

²² Na koniec 2017 r. aktywa wyrażone w EUR wynosiły 45,9 mld EUR, a w CHF 32,1 mld CHF, natomiast zobowiązania w EUR wynosiły 51,7 mld EUR, a w CHF 11,0 mld CHF.

Finansowanie długoterminowe bez większych zmian

Tabela 20. Struktura terminowa bilansu²³

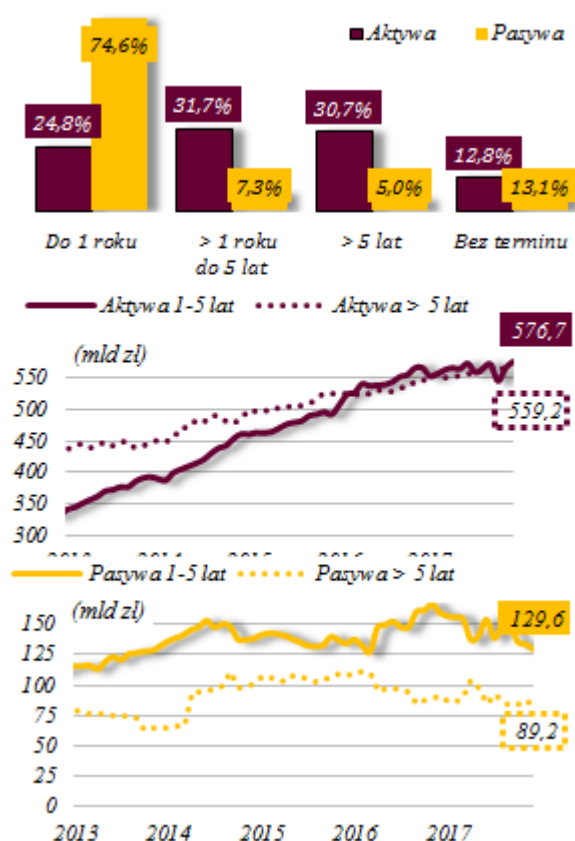
	Wartość (mld zł)				Zmiana w 2017	
	12/15	12/16	09/17	12/17	mld zł	%
Aktywa	1 634,4	1 748,1	1 797,1	1 821,9	73,8	4,2%
do roku	390,7	422,9	425,1	452,7	29,8	7,0%
1-2 lata	142,0	191,4	196,0	168,8	-22,6	-11,8%
2-5 lat	350,3	375,5	376,7	407,9	32,4	8,6%
powyżej 5 lat	525,9	545,7	562,3	559,2	13,4	2,5%
bez terminu	225,4	212,5	236,9	233,3	20,8	9,8%
Pasywa	1 596,5	1 708,0	1 753,6	1 778,4	70,5	4,1%
do roku	1 155,2	1 247,1	1 298,0	1 326,2	79,1	6,3%
1-2 lata	50,8	65,8	59,4	43,6	-22,2	-33,8%
2-5 lat	83,3	93,5	90,9	86,0	-7,5	-8,0%
powyżej 5 lat	106,8	90,5	82,3	89,2	-1,3	-1,5%
bez terminu	200,3	211,0	223,1	233,5	22,5	10,7%

W 2017 r. w strukturze terminowej aktywów w największym stopniu wzrosły aktywa zapadalne w okresie do 1 roku oraz w okresie od 2 do 5 lat. Natomiast po stronie pasywów obserwowano głównie wzrost stanu zobowiązań wymagalnych do 1 roku, podczas gdy stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku uległ obniżeniu (stan zobowiązań wymagalnych powyżej 1 roku zmniejszył się z 249,9 mld zł na koniec 2016 r. do 218,8 mld zł na koniec 2017 r., tj. o - 12,4%, a ich udział w sumie bilansowej obniżył się do 12,3%), przy czym część tego spadku wynikała z umocnienia złotego.

Utrzymujące się duże dysproporcje w strukturze terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wskazują na oparcie długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach. Dlatego pożądane jest, aby banki kontynuowały działania zmierzające do pozyskania długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania.

Wykres 62.

Struktura terminów płatności bilansu

²³ System sprawozdawczy FINREP w zakresie struktury terminów płatności opiera się na danych w wartościach nominalnych oraz zawiera pozycję „bez określonego terminu”, co powoduje występowanie pewnych zniekształceń i niezgodności (m.in. pomiędzy sumą aktywów i pasywów). Ograniczenia te nie wpływają jednak na istotę prezentowanych zjawisk i wysnuwanych wniosków.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wybrane wskaźniki struktury sektora.....	19
Tabela 2. Aktywa głównych podmiotów systemu finansowego w latach 2016-2017 (bez NBP).....	21
Tabela 3. Fundusze własne i kwota ekspozycji na ryzyko	23
Tabela 4. Współczynniki kapitałowe	24
Tabela 5. Wybrane miary płynności.....	28
Tabela 6. Liczba podmiotów nie spełniających Uchwały KNF nr 386/2008 na koniec okresu	29
Tabela 7. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego.....	31
Tabela 8. Czynniki zmiany wyniku finansowego netto sektora bankowego w 2017	32
Tabela 9. Saldo odpisów i rezerw.....	36
Tabela 10. Wybrane miary efektywności działania.....	37
Tabela 11. Portfel kredytowy	41
Tabela 12. Kredyty dla gospodarstw domowych	42
Tabela 13. Kredyty dla przedsiębiorstw	46
Tabela 14. Struktura branżowa znaczących zaangażowań	48
Tabela 15. Wybrane aktywa płynne	50
Tabela 16. Jakość portfela kredytowego	52
Tabela 17. Pokrycie odpisami należności ze stwierdzoną utratą wartości/zagrożonych	57
Tabela 18. Źródła finansowania	59
Tabela 19. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego.....	64
Tabela 20. Struktura terminowa bilansu.....	65

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Tempo wzrostu PKB	12
Wykres 2. Wynik finansowy netto sektora przedsiębiorstw	13
Wykres 3. Sytuacja na rynku pracy	13
Wykres 4. Inflacja, stopa referencyjna NBP.....	14
Wykres 5. Sytuacja budżetu państwa	14
Wykres 6. Sytuacja na rynkach finansowych.....	15
Wykres 7. Nastroje przedsiębiorstw i konsumentów.....	16
Wykres 8. Sytuacja na rynku mieszkaniowym	17
Wykres 9. Liczba banków i oddziałów instytucji kredytowych	19
Wykres 10. Zatrudnienie i sieć sprzedaży.....	20
Wykres 11. Struktura własnościowa (udział w aktywach sektora)	20
Wykres 12. Koncentracja sektora	21
Wykres 13. Struktura systemu finansowego na koniec 2017	21
Wykres 14. Rola sektora bankowego w gospodarce.....	22
Wykres 15. Fundusze własne i struktura ekspozycji na ryzyko.....	23
Wykres 16. Łączny współczynnik kapitałowy	24
Wykres 17. Wskaźnik dźwigni finansowej.....	25
Wykres 18. Wybrane miary płynności	28
Wykres 19. Rozkład banków komercyjnych względem LCR	29
Wykres 20. Relacja kredytów do depozytów sektora niefinansowego	30
Wykres 21. Wynik finansowy netto (kwartalny).....	31
Wykres 22. Przychody, koszty i wynik odsetkowy.....	32
Wykres 23. Struktura przychodów i kosztów odsetkowych	33
Wykres 24. Wynik z tytułu opłat i prowizji	34
Wykres 25. Wynik z pozostałej działalności bankowej	34
Wykres 26. Inne przychody i koszty (saldo).....	34
Wykres 27. Koszty działania i amortyzacja	35
Wykres 28. Saldo odpisów i rezerw	36
Wykres 29. Wybrane miary efektywności działania	37
Wykres 30. Rozkład banków względem ROA.....	38
Wykres 31. Rozkład banków względem ROE.....	38
Wykres 32. Suma bilansowej sektora	40
Wykres 33. Struktura i zmiana stanu głównych pozycji aktywów w 2017	40
Wykres 34. Kredyty ogółem.....	41
Wykres 35. Kredyty dla gospodarstw domowych	42
Wykres 36. Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	43
Wykres 37. Walutowe kredyty mieszkaniowe	44
Wykres 38. Kredyty konsumpcyjne	45

Wykres 39. Pozostałe kredyty dla gospodarstw domowych	46
Wykres 40. Kredyty dla przedsiębiorstw	47
Wykres 41. Wybrane alternatywne formy finansowania przedsiębiorstw	48
Wykres 42. Roczne tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego na tle strefy euro	49
Wykres 43. Kredyty dla sektora budżetowego	49
Wykres 44. Aktywa płynne	50
Wykres 45. Operacje pozabilansowe	51
Wykres 46. Kredyty zagrożone sektora niefinansowego	52
Wykres 47. Jakość kredytów mieszkaniowych	53
Wykres 48. Jakość kredytów konsumpcyjnych	54
Wykres 49. Jakość pozostałych kredytów gospodarstw domowych	55
Wykres 50. Jakość kredytów przedsiębiorstw	55
Wykres 51. Jakość znaczących zaangażowań wobec sektora przedsiębiorstw według stanu na koniec 2017	56
Wykres 52. Odpisy na kredyty sektora niefinansowego	57
Wykres 53. Struktura źródeł finansowania sektora bankowego	59
Wykres 54. Zmiana (nominalna) źródeł finansowania w 2017	59
Wykres 55. Depozyty sektora niefinansowego	60
Wykres 56. Depozyty i kredyty sektora finansowego	61
Wykres 57. Depozyty sektora budżetowego	61
Wykres 58. Emisje własne i pożyczki podporządkowane	62
Wykres 59. Struktura kapitałów	62
Wykres 60. Finansowanie zagraniczne	63
Wykres 61. Aktywa i pasywa walutowe	64
Wykres 62. Struktura terminów płatności bilansu	65

ANEKS

Wycena rynkowa największych banków i ich inwestorów strategicznych

Podmioty o sumie bilansowej powyżej 10 mld zł i ich inwestorzy dominujący/strategiczni (stan na 31/12/2017)

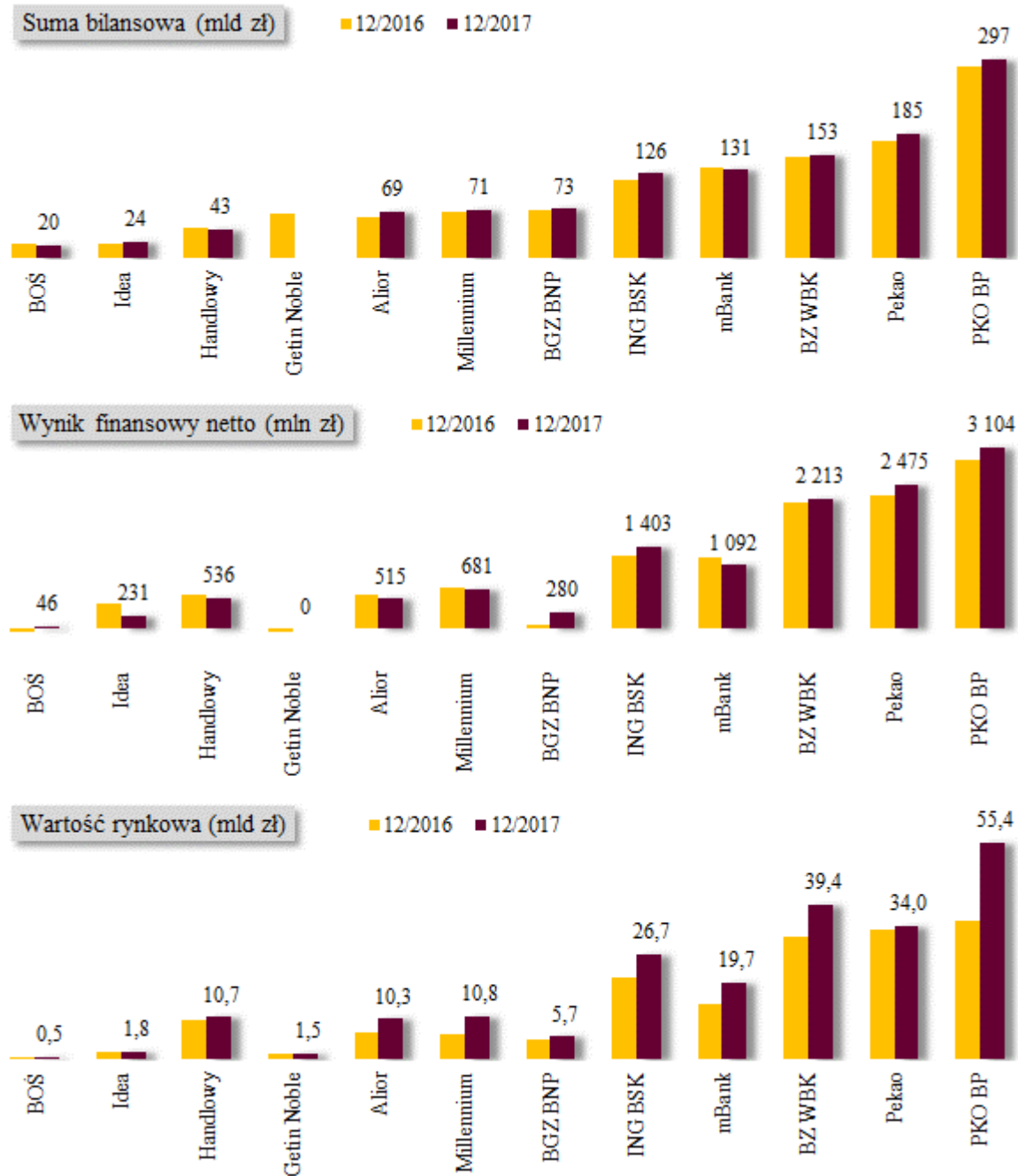
	Inwestor dominujący/strategiczny
1 Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski	polski
2 Bank Polska Kasa Opieki	polski
3 Bank Gospodarstwa Krajowego	polski
4 Bank Zachodni WBK	zagraniczny
5 mBank	zagraniczny
6 ING Bank Śląski	zagraniczny
7 Bank BGŻ BNP Paribas	zagraniczny
8 Bank Millennium	zagraniczny
9 Alior Bank	polski
10 Getin Noble Bank	polski
11 Raiffeisen Bank Polska	zagraniczny
12 Bank Handlowy w Warszawie	zagraniczny
13 Deutsche Bank Polska	zagraniczny
14 Idea Bank	polski
15 Bank Polskiej Spółdzielczości	polski
16 Credit Agricole Bank Polska	zagraniczny
17 Bank Ochrony Środowiska	polski
18 SGB-Bank	polski
19 Santander Consumer Bank	zagraniczny
20 PKO Bank Hipoteczny	polski
21 Euro Bank	zagraniczny
22 Bank BPH	zagraniczny
23 mBank Hipoteczny	zagraniczny
24 DNB Bank Polska	zagraniczny

Na koniec 2017 r. suma bilansowa 24 banków przekraczała 10 mld zł i skupiały one łącznie 88,4% aktywów sektora bankowego (w 6 bankach suma bilansowa przekraczała 100 mld zł). Wśród tych podmiotów 9 znajdowało się pod kontrolą kapitału polskiego, a pozostałe – pod kontrolą kapitału zagranicznego. Jednocześnie 12 banków, skupiających 67,4% aktywów sektora, było notowanych na warszawskiej giełdzie, co świadczy o wysokiej transparentności polskiego sektora bankowego.

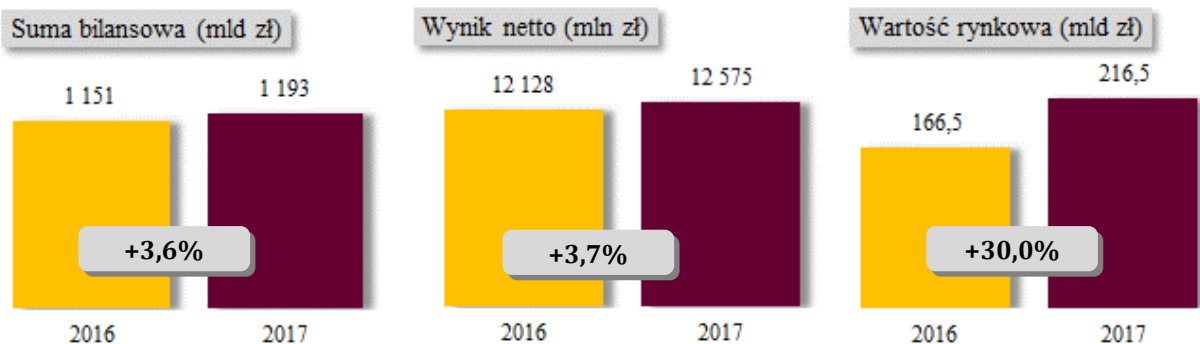
Pomimo lokalnego charakteru działania polskich banków, niższego stopnia rozwoju gospodarki i rynku finansowego, wycena polskich banków pozostaje relatywnie korzystna na tle banków europejskich.

W 2017 r. odnotowano silny wzrost łącznej wartości rynkowej banków notowanych na GPW (z 166,5 mld zł na koniec 2016 r. do 216,5 mld zł na koniec 2017 r., tj. o 30,0%), czemu sprzyjała dobra koniunktura panująca na globalnych rynkach, jak też poprawa sentymentu wobec sektora bankowego w związku ze zmniejszeniem ryzyka przyjęcia skrajnych wariantów rozwiązania kwestii walutowych kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych oraz adaptacją banków do podatku od niektórych instytucji finansowych.

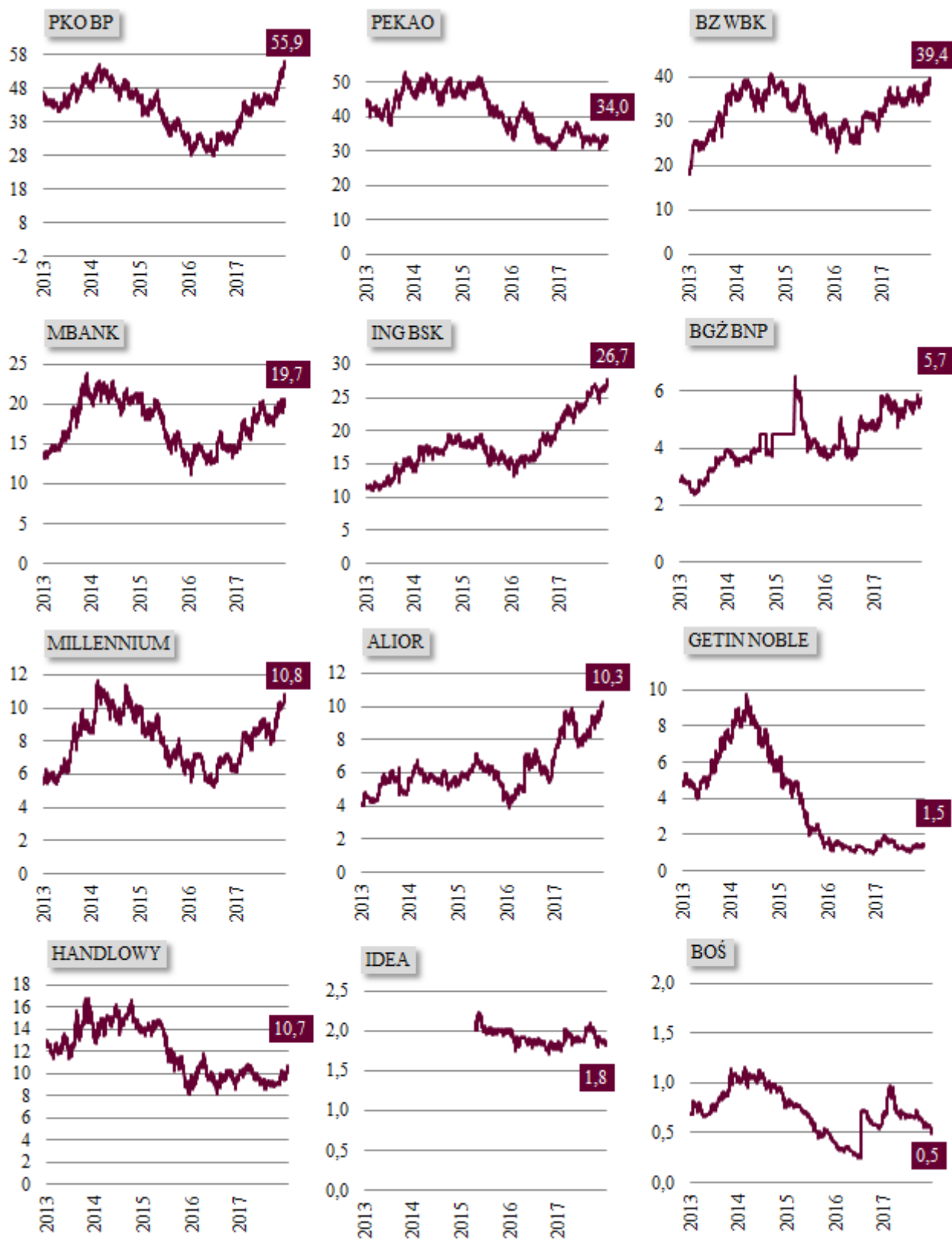
Wybrane dane banków notowanych na GPW w Warszawie

Razem (wg danych dostępnych na dzień publikacji)

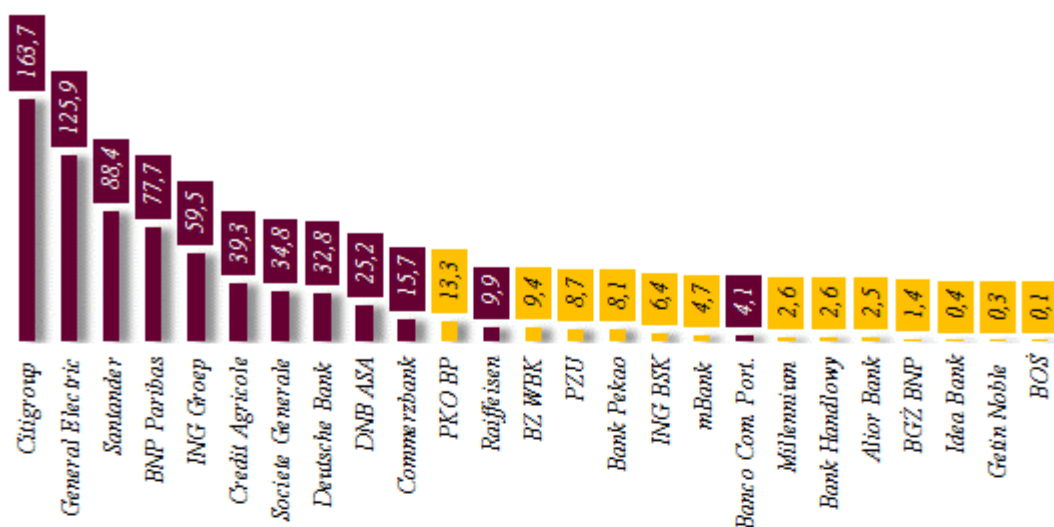

Wartość rynkowa w latach 2013-2017 (mld zł)

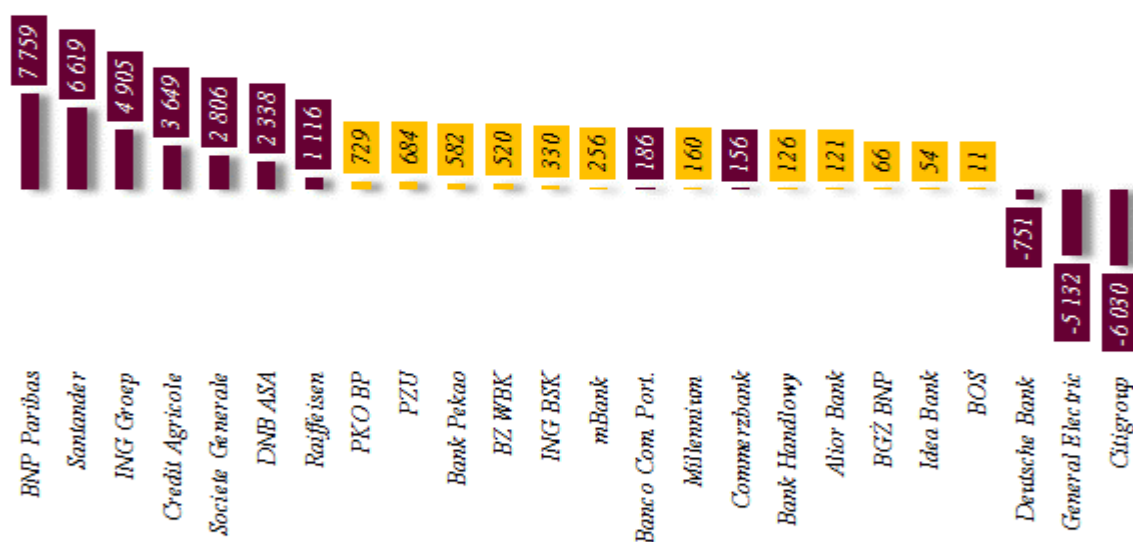

Źródło: Bloomberg

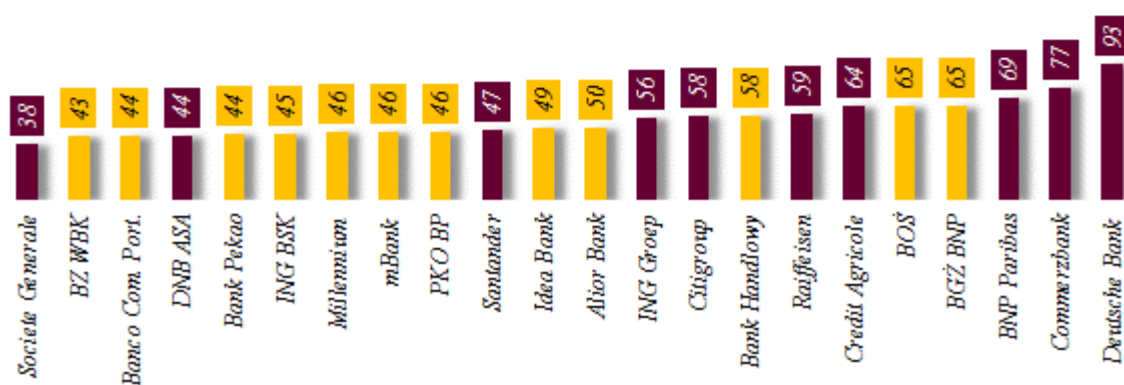
Wartość rynkowa na koniec 2017 (mld EUR)

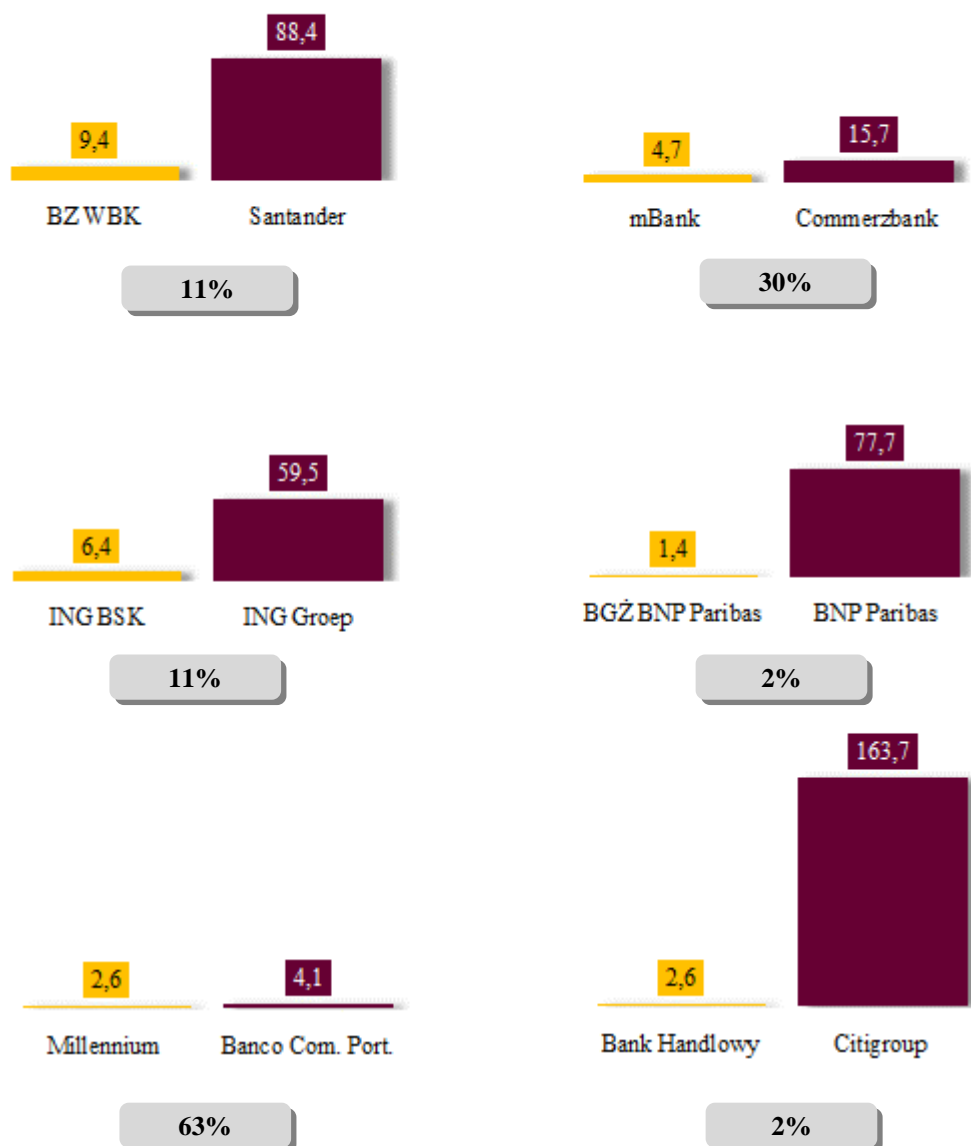
Wynik finansowy netto na koniec 2017 (mln EUR)

Efektywność kosztowa (C/I) na koniec 2017

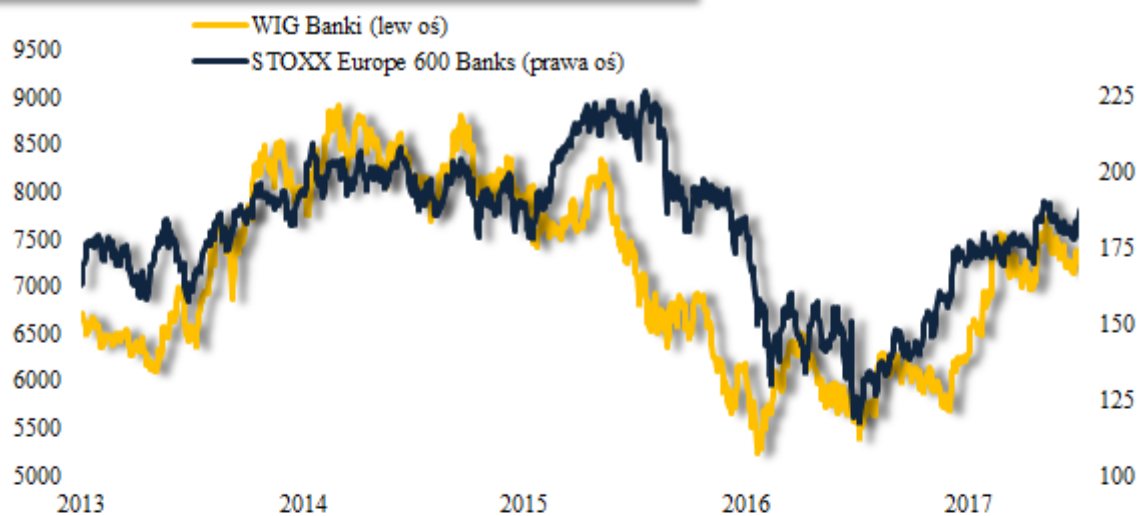

**Wycena polskich banków na tle podmiotów dominujących (mld EUR, %)
według stanu na koniec 12/2017**

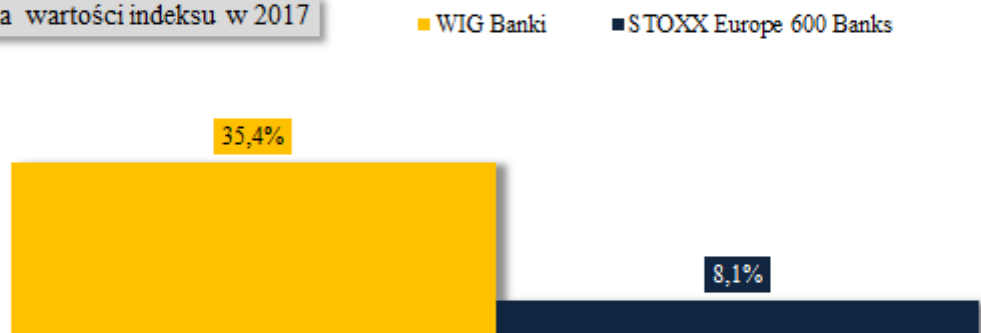

Źródło: Bloomberg

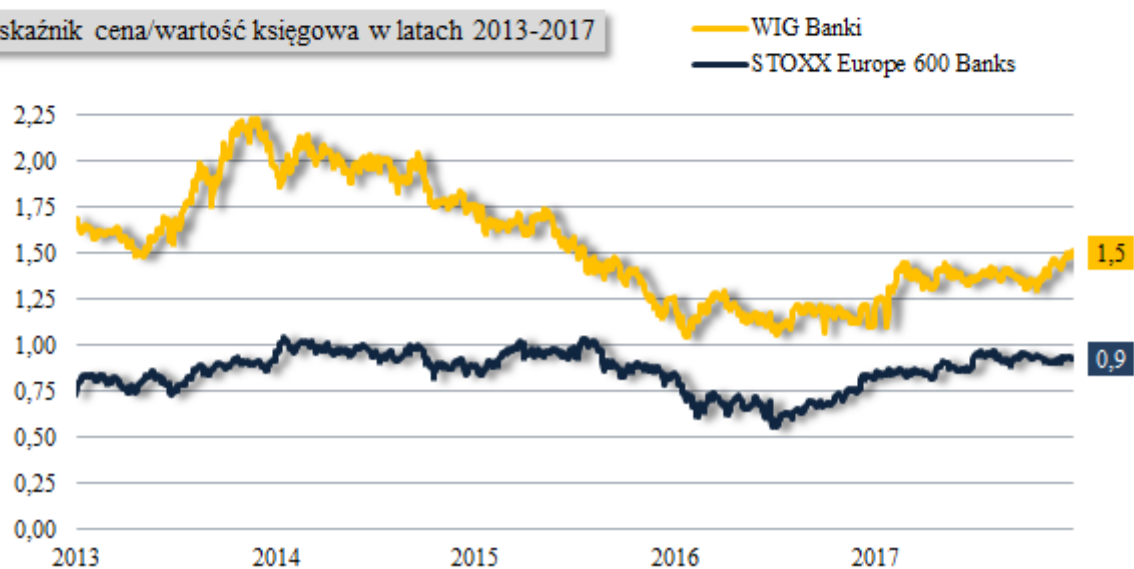
WIG Banki i STOXX Europe 600 Banks w latach 2013-2017

Zmiana wartości indeksu w 2017

Wskaźnik cena/wartość księgowa w latach 2013-2017

Źródło: Bloomberg

Wybrane dane wg stanu na koniec 2017 w mln EUR

	Aktywa	Kredyty	Depozyty	Wynik netto	C/I	ROE	Kapitał własny	Fundusze własne	CAR	Wartość rynkowa	C/Z	C/WK	Zatrudnienie
PKO Bank Polski	71 113	50 907	52 393	729	46,0	9,0	8 684	8 149	17,4	13 266	17,9	1,5	28 443
Bank Polska Kasa Opieki	44 420	33 012	34 824	582	44,4	10,7	5 573	4 910	17,1	8 141	13,7	1,5	17 339
Bank Zachodni WBK	36 567	26 989	26 701	520	43,4	10,6	5 591	4 757	16,7	9 427	17,8	1,8	14 200
mBank	31 477	20 916	21 809	256	45,9	8,0	3 423	3 425	21,0	4 712	18,0	1,4	6 455
ING Bank Śląski	30 181	22 216	25 029	330	44,6	12,6	2 825	2 613	16,7	6 406	19,1	2,3	8 032
Bank BGŻ BNP Paribas	17 424	13 353	13 491	66	x	x	1 571	1 843	13,8	1 370	20,4	0,9	7 634
Bank Millennium	17 039	11 714	13 717	160	45,8	9,3	1 862	1 722	22,0	2 598	16,0	1,4	5 945
Alior Bank	16 644	13 094	13 799	121	49,7	8,0	1 620	1 833	15,2	2 461	19,9	1,5	8 110
Getin Noble Bank	x	x	x	x	x	x	x	x	x	350	x	0,3	x
Bank Handlowy w Warszawie	10 308	4 895	7 697	126	58,0	7,8	1 662	x	17,9	2 562	20,0	1,5	3 487
Idea Bank	5 737	4 095	4 193	54	48,5	8,9	655	466	14,0	435	7,9	0,7	2 860
Bank Ochrony Środowiska	4 713	3 106	3 704	11	x	x	446	522	15,1	125	11,3	0,3	1 565
Razem	285 622	204 297	217 357	2 990			33 910	30 240		51 852			104 070
BNP Paribas	1 960 252	787 709	765 424	7 759	69,4	8,1	107 209	94 700	15	77 735	10,3	0,8	51 498
Credit Agricole	1 550 283	366 942	549 040	3 649	64,2	6,0	64 706	54 200	18	39 276	12,4	0,7	73 707
Citigroup	1 532 600	586 773	798 388	-6 030	58,0	-4,2	167 752	168 262	18	163 650	15,0	1,1	209 000
Deutsche Bank	1 474 732	405 621	580 812	-751	93,4	-1,7	68 099	64 016	19	32 810	x	0,5	97 535
Banco Santander	1 444 305	872 849	777 730	6 619	47,4	6,7	106 833	90 706	15	88 410	13,6	0,9	202 251
Societe Generale	1 275 128	416 399	394 228	2 806	38,0	3,9	64 037	60 000	17	34 781	14,7	0,6	147 125
ING Groep	846 216	578 629	539 799	4 905	55,5	9,8	51 121	57 410	19	59 546	12,2	1,2	51 815
Commerzbank	452 493	x	x	156	77,3	0,5	30 100	x	x	15 661	104,2	0,5	x
General Electric	314 379	x	x	-5 132	x	-8,9	71 024	x	x	125 876	14,8	2,4	313 000
DNB ASA	274 157	158 228	98 583	2 338	44,2	10,7	22 038	21 190	20	25 172	11,8	1,2	9 144
Raiffeisen Bank International	135 146	81 232	84 831	1 116	59,4	12,0	11 241	12 892	18	9 934	9,0	1,0	49 700
Powszechny Zakład Ubezpieczeń	76 021	x	47 683	684	x	21,1	9 006	x	x	8 720	12,5	2,5	43 310
Banco Comercial Portugues	71 939	x	51 188	186	44,1	3,6	7 180	5 457	14	4 111	19,6	0,7	15 727

Źródło: Bloomberg (dane skonsolidowane)

**Banki i oddziały instytucji kredytowych według udziału kapitału polskiego
stan na 31/12/2017**

Kolejność według wielkości sumy bilansowej

Banki krajowe z dominującym udziałem kapitału polskiego

1. Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.
2. Bank Polska Kasa Opieki S.A.
3. Bank Gospodarstwa Krajowego
4. Alior Bank S.A.
5. Getin Noble Bank S.A.
6. Idea Bank S.A.
7. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.
8. Bank Ochrony Środowiska S.A.
9. SGB-Bank S.A.
10. PKO Bank Hipoteczny S.A.
11. Bank Pocztowy S.A.
12. Plus Bank S.A.
13. Pekao Bank Hipoteczny S.A.
14. BPI Bank Polskich Inwestycji S.A.

Wszystkie banki spółdzielcze

Banki krajowe z dominującym udziałem kapitału zagranicznego

- 1 Bank Zachodni WBK S.A.
- 2 mBank S.A.
- 3 ING Bank Śląski S.A.
- 4 Bank BGŻ BNP Paribas S.A.
- 5 Bank Millennium S.A.
- 6 Raiffeisen Bank Polska S.A.
- 7 Bank Handlowy w Warszawie S.A.
- 8 Deutsche Bank Polska S.A.
- 9 Credit Agricole Bank Polska S.A.
- 10 Santander Consumer Bank S.A.
- 11 Euro Bank S.A.
- 12 Bank BPH S.A.
- 13 mBank Hipoteczny S.A.
- 14 DnB Bank Polska S.A.
- 15 HSBC Bank Polska S.A.

- 16 Nest Bank S.A.
- 17 VOLKSWAGEN BANK POLSKA S.A.
- 18 Toyota Bank Polska S.A.
- 19 FCA-Group Bank Polska S.A.
- 20 RBS BANK (Polska) S.A.
- 21 Mercedes-Benz Bank Polska S.A.

Oddziały instytucji kredytowych

- 1. BNP Paribas S.A. Oddział w Polsce
- 2. "Societe Generale" Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 3. Industrial and Commercial Bank of China (Europe) S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 4. Intesa Sanpaolo S.p.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 5. Bank of China (Luxembourg) S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 6. MUFG Bank (Europe) N.V. S.A. Oddział w Polsce
- 7. Danske Bank A/S Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 8. Skandinaviska Enskilda Banken AB (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 9. RCI Banque Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 10. Caixabank, S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 11. FCE Bank Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 12. Svenska Handelsbanken AB, Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 13. Elavon Financial Services Limited (Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością) Oddział w Polsce
- 14. Haitong Bank S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 15. Nykredit Realkredit A/S Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 16. BNP Paribas Securities Services Spółka Komandytowo-Akcyjna Oddział w Polsce
- 17. Ikano Bank AB (publ) Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 18. Citibank Europe plc (Publiczna Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 19. Euroclear Bank SA/NV (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 20. Nordea Bank AB SA Oddział w Polsce
- 21. TF BANK AB (SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ) ODDZIAŁ W POLSCE
- 22. Banque PSA Finance Spółka Akcyjna Oddział w Polsce
- 23. China Construction Bank (Europe) S.A. (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 24. AS Inbank Spółka Akcyjna-Oddział w Polsce
- 25. J.P. Morgan Europe Limited Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością Oddział w Polsce
- 26. Aareal Bank Aktiengesellschaft (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce
- 27. Western Union International Bank GmbH, sp. z o.o. Oddział w Polsce
- 28. UBS Limited (Spółka z Ograniczoną Odpowiedzialnością) Oddział w Polsce

Podział portfela kredytowego – metodologia UKNF

Sektor finansowy (bez banków i oddziałów instytucji kredytowych)

Sektor niefinansowy

- Przedsiębiorstwa
 - MSP
 - Operacyjne
 - Inwestycyjne
 - Na nieruchomości
 - Pozostałe kredyty i należności
 - Duże przedsiębiorstwa
 - Operacyjne
 - Inwestycyjne
 - Na nieruchomości
 - Pozostałe kredyty i należności
- Gospodarstwa domowe
 - Mieszkaniowe
 - Złotowe
 - Walutowe
 - Konsumpcyjne
 - Karty kredytowe
 - Samochodowe
 - Ratalne
 - Pozostałe
 - Pozostałe
 - Operacyjne
 - Inwestycyjne
 - Na nieruchomości
 - Pozostałe kredyty i należności
- Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych

Sektor instytucji rządowych i samorządowych

- Instytucje rządowe szczebla centralnego
- Instytucje samorządowe
- Fundusze ubezpieczeń społecznych

Kredyty operacyjne – kredyty przeznaczone na finansowanie bieżącej działalności firmy, gospodarstwa rolnego tj. np. na spłatę zobowiązań wobec dostawców, wypłatę wynagrodzeń, kosztów bieżących. W tej kategorii należy wykazywać również: kredyty dyskontowe, eksportowe oraz kredyty w rachunku bieżącym (z wyjątkiem kredytów w rachunku bieżącym dla osób prywatnych).

Kredyty inwestycyjne – kredyty na finansowanie nowych lub powiększenie istniejących zdolności wytwórczych i usługowych kredytobiorcy oraz inne przedsięwzięcia o charakterze inwestycji wspólnych i towarzyszących, udzielone na finansowanie przedsięwzięć zmierzających do: odtworzenia, modernizacji i zwiększenia majątku trwałego, z wyłączeniem kredytów samochodowych oraz kredytów na nieruchomości (wykazywanych odrębnie). W przypadku, gdy kredyt udzielany jest na realizację różnorodnych celów (np. zakup gruntu, budowę zakładu przemysłowego oraz zakup maszyn i urządzeń) klasyfikacji kredytu należy dokonać w oparciu o cel przeważający w kwocie kredytu.

Kredyty mieszkaniowe – umownie przyjmuje się, że są to kredyty udzielone gospodarstwom domowym na: nabycie, budowę, przebudowę, rozbudowę lub nadbudowę domu albo lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość oraz adaptację pomieszczeń (budynków) niemieszkalnych na cele mieszkalne, nabycie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego lub prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego w spółdzielni mieszkaniowej, remont domu albo lokalu, o których mowa powyżej, nabycie działki budowlanej lub jej części pod budowę domu jednorodzinnego lub budynku mieszkalnego, w którym jest lub ma być położony lokal mieszkalny, inne cele związane z zaspokajaniem potrzeb mieszkaniowych, w szczególności na pokrycie kosztów partycypacji w kosztach budowy mieszkań przez towarzystwa budownictwa społecznego.

Kredyty na nieruchomości – pozostałe kredyty mieszkaniowe (udzielone innym podmiotom niż gospodarstwa domowe), kredyty na nieruchomości komercyjne oraz kredyty na pozostałe nieruchomości.

Kredyty na cele konsumpcyjne – kredyty i pożyczki udzielone osobom prywatnym, które zostały udzielone na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Kredyty te obejmują:

- kredyty w **rachunku karty kredytowej** - wykorzystane środki w ramach przyznanego limitu kredytowego określonego przez bank w ramach przyznanej karty kredytowej, bez żadnych ograniczeń w zakresie celu, na jaki kredyt został udzielony oraz niezależnie od przyjętej formy spłaty;
- kredyty **samochodowe**;
- kredyty **ratalne** - kredyty spłacane w ratach (zazwyczaj w okresie od 1 do 3 lat) i przeznaczone na zakup dóbr konsumpcyjnych (np. artykułów gospodarstwa domowego) lub finansowanie bieżących potrzeb gospodarstw domowych (np. kredyty świąteczne, wakacyjne etc.). Do kategorii tej zalicza się również kredyty balonowe. **Z kategorii tej wyłączono kredyty samochodowe oraz kredyty spłacane jednorazowo;**

- **pozostałe** – kredyty, które są **splacane jednorazowo**. Obejmują one również **kredyty w rachunku bieżącym** dla gospodarstw domowych niezwiązane z działalnością gospodarczą lub prowadzeniem gospodarstwa rolnego.

Pozostałe kredyty i należności – pozostałe kredyty (niezliczone do wyżej wymienionych grup) i pozostałe należności.

Podział sektorowy gospodarki²⁴

Sektor finansowy

- Monetarne instytucje finansowe
 - Banki centralne
 - NBP
 - Banki centralne – nierezydent
 - Pozostałe monetarne instytucje finansowe
 - Banki i oddziały instytucji kredytowych
 - Inne monetarne instytucje finansowe
 - SKOK
 - Fundusze rynku pieniężnego
- Pozostałe instytucje sektora finansowego
 - Instytucje ubezpieczeniowe
 - Fundusze emerytalne
 - Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego
 - Fundusze inwestycyjne (z wyłączeniem funduszy rynku pieniężnego)
 - Inne instytucje pośrednictwa finansowego (z wyłączeniem funduszy inwestycyjnych)
 - Pomocnicze instytucje finansowe
 - Międzynarodowe organizacje finansowe (dotyczy tylko nierezydentów)

Sektor niefinansowy

- Przedsiębiorstwa
 - MSP
 - Duże przedsiębiorstwa
- Gospodarstwa domowe
 - Przedsiębiorcy indywidualni
 - Osoby prywatne
 - Rolnicy indywidualni
- Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych

Sektor instytucji rządowych i samorządowych

- Instytucje rządowe szczebla centralnego
- Instytucje samorządowe
- Fundusze ubezpieczeń społecznych

²⁴ Prezentowany materiał stanowi nieznacznie zmodyfikowany wyciąg z „Instrukcji uzupełniającej do pakietu FINREP”, NBP.

SEKTOR FINANSOWY - jednostki, których główną działalnością jest pośrednictwo finansowe, tj. nabywanie aktywów finansowych przy równoczesnym zaciąganiu zobowiązań na własny rachunek w wyniku przeprowadzania rynkowych transakcji finansowych, oraz jednostki świadczące usługi pomocnicze w stosunku do pośrednictwa finansowego.

Banki centralne - Narodowy Bank Polski – działający na podstawie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.). **Banki centralne - nierezydent** - instytucja w kraju nierezydenta pełniąca funkcje władzy monetarnej, której podstawową działalnością jest emitowanie waluty krajowej i utrzymywanie całości lub części rezerw dewizowych państwa. Bank centralny może pełnić także inne funkcje, takie jak kontrola wielkości podaży pieniądza oraz kredytu w gospodarce, prowadzenie polityki kursowej, wykonywanie obsługi finansowej sektora rządowego, sprawowanie nadzoru nad systemem bankowym, utrzymywanie rezerw banków oraz ich refinansowanie, organizowanie rozliczeń pieniężnych. Niektóre z wyżej wymienionych funkcji mogą być wykonywane przez inne instytucje. Kategoria ta obejmuje również Europejski Bank Centralny.

Pozostałe monetarne instytucje finansowe - instytucje finansowe, których działalność polega na przyjmowaniu depozytów i/lub bliskich substytutów depozytów od podmiotów innych niż monetarne instytucje finansowe oraz udzielaniu kredytów i/lub inwestowaniu w papiery wartościowe na własny rachunek. Dla krajów należących do Unii Europejskiej instytucje te klasyfikowane są zgodnie z aktualizowaną na bieżąco listą, publikowaną w Internecie na stronie NBP (www.nbp.pl) oraz na stronie Europejskiego Banku Centralnego (www.ecb.int). Dla pozostałych krajów należy przyjąć, że pozostałe monetarne instytucje finansowe oznaczają banki (z wyłączeniem banku centralnego).

Banki (z wyłączeniem banków w stanie upadłości, w likwidacji oraz w organizacji) - jednostki tworzone i działające w oparciu o ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939 z późn. zm.), w odniesieniu do banków spółdzielczych – ustawę z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 1995 r. Nr 54, poz. 288 z późn. zm.), w odniesieniu do banków zrzeszających – ustawę z dnia 28 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz. U. Nr 119, poz. 1252 z późn. zm.), w odniesieniu do banków hipotecznych – ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych (Dz. U. Nr 140, poz. 940 z późn. zm.).

Oddziały instytucji kredytowych – jednostki organizacyjne instytucji kredytowej wykonujące w jej imieniu i na jej rzecz wszystkie lub niektóre czynności wynikające z zezwolenia udzielonego tej instytucji kredytowej, przy czym wszystkie jednostki organizacyjne danej instytucji kredytowej odpowiadające powyższym cechom, utworzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, uważa się za jeden oddział.

Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe - jednostki tworzone i działające w oparciu o ustawę z dnia 14 grudnia 1995 r. spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z dnia 4 stycznia 1996 r. Nr 1, poz. 2 z późn. zm.)

Fundusze rynku pieniężnego - fundusze utworzone na podstawie Ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. 146/04 poz. 1546).

Instytucje ubezpieczeniowe - instytucje oferujące ochronę ubezpieczeniową (produkty ubezpieczeniowe) i realizujące swoje cele i zadania poprzez przedsiębiorstwo ubezpieczeniowe

(zakład ubezpieczeń), funkcjonujące w formie spółki akcyjnej lub towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, prowadzące działalność na podstawie ustawy z 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz.U. Nr 124, poz.1151 z późn. zm.). Pojęcie instytucji ubezpieczeniowych nie obejmuje jednostek działających w sferze ubezpieczeń społecznych (Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Narodowy Fundusz Zdrowia, Fundusz Pracy) oraz jednostek sprawujących nadzór nad instytucjami ubezpieczeniowymi i funduszami emerytalnymi (Komisja Nadzoru Finansowego) zaliczanych do sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Fundusze emerytalne - instytucje, których przedmiotem działalności jest gromadzenie środków pieniężnych i ich lokowanie, z przeznaczeniem na wypłatę członkom funduszu po osiągnięciu przez nich wieku emerytalnego, działające w oparciu o ustawę z 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2004r. Nr 159, poz.1667 z późn. zm.).

Pozostałe instytucje pośrednictwa finansowego – instytucje finansowe, których podstawową działalnością jest pośrednictwo finansowe realizowane poprzez zaciąganie zobowiązań w formach innych niż gotówka, depozyty i/lub substytuty depozytów w jednostkach instytucjonalnych innych niż monetarne instytucje finansowe.

Fundusze inwestycyjne (z wyłączeniem funduszy rynku pieniężnego) - osoby prawne, określone w Ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych (Dz.U. 146/04 poz. 1546), których wyłącznym przedmiotem działalności jest lokowanie środków pieniężnych zebranych w drodze publicznego, a w przypadkach określonych w ustawie również niepublicznego, proponowania nabycia jednostek uczestnictwa albo certyfikatów inwestycyjnych, w określone w ustawie papiery wartościowe, instrumenty rynku pieniężnego i inne prawa majątkowe. Do tej kategorii zalicza się także Narodowe Fundusze Inwestycyjne.

Inne instytucje pośrednictwa finansowego (z wyłączeniem funduszy inwestycyjnych) - instytucje finansowe, których podstawową działalnością jest pośrednictwo finansowe realizowane poprzez zaciąganie zobowiązań w formach innych niż gotówka, depozyty i/lub substytuty depozytów w jednostkach instytucjonalnych innych niż monetarne instytucje finansowe. Do podsektora tego zaliczane są m.in.: przedsiębiorstwa leasingu finansowego, (przedsiębiorstwa świadczące usługi leasingu operacyjnego należy wykazywać w sektorze niefinansowym w przedsiębiorstwach), przedsiębiorstwa factoringowe, domy maklerskie, instytucje typu Private Equity/ Venture Capital, firmy utworzone w celu sekurytyzacji aktywów, banki w stanie upadłości, w likwidacji oraz w organizacji.

Pomocnicze instytucje finansowe – instytucje finansowe, które nie prowadzą pośrednictwa finansowego we własnym imieniu, a jedynie przyczyniają się do tworzenia warunków do tego pośrednictwa. Do tego podsektora zalicza się m.in.: brokerów, agentów i doradców ubezpieczeniowych i emerytalnych, doradców inwestycyjnych, kantory, giełdy papierów wartościowych, giełdy towarowe, instytucje tworzące infrastrukturę dla funkcjonowania rynków finansowych, np. izby i centra rozliczeniowe (np. Polcard), depozyty papierów wartościowych (np. Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA), instytucje gwarancyjne (np. Bankowy Fundusz Gwarancyjny), fundusze i fundacje finansowe (w tym: Fundusz Współpracy), towarzystwa funduszy inwestycyjnych, towarzystwa funduszy emerytalnych, instytucje zajmujące się sprzedażą ratalną, firmy zarządzające aktywami (typu „asset management”),

Związek Banków Polskich, Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa, przedstawicielstwa banków zagranicznych.

Międzynarodowe organizacje finansowe – organizacje finansowe zajmujące się wielostronną współpracą i udzielaniem pomocy państwom członkowskim lub krajom trzecim, np. Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), Międzynarodowy Bank Odbudowy i Rozwoju (Bank Światowy), Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS), Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju (EBOR). Zaliczane są tu również międzynarodowe instytucje finansowe w rozumieniu art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo Bankowe (Dz.U. z 2002r. Nr 72, poz. 665 z późn. zm.).

SEKTOR NIEFINANSOWY - jednostki, których główną działalnością jest produkcja i obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych (w tym leasingu operacyjnego), jednostki wykonujące funkcje o charakterze niefinansowym oraz osoby fizyczne. Sektor niefinansowy obejmuje przedsiębiorstwa, gospodarstwa domowe oraz instytucje niekomercyjne.

Przedsiębiorstwa – wszystkie jednostki, których główną działalnością jest produkcja, obrót dobrami lub świadczenie usług niefinansowych. Do grupy tej zalicza się również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego więcej niż 9 osób.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MSP) – jednostki w których liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła mniej niż 250 osób oraz osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego więcej niż 9 osób, lecz mniej niż 250 osób. Kategoria ta obejmuje także mikroprzedsiębiorstwa (przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła do 9 osób włącznie). Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, w ramach której liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego nie przekraczała 9 osób są zaliczane do kategorii przedsiębiorców indywidualnych (gospodarstwa domowe).

Duże przedsiębiorstwa - jednostki w których liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła co najmniej 250 osób oraz osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na własny rachunek, o ile liczba pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego wynosiła co najmniej 250 osób.

Gospodarstwa domowe – osoby lub grupy osób będące konsumentami i/lub osoby lub grupy osób, które są producentami rynkowymi wyrobów i usług niefinansowych, przeznaczonych wyłącznie na własnego potrzeby.

Przedsiębiorcy indywidualni - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, którym bank sprawozdający świadczy usługi związane z ich działalnością, a liczba pracujących w ramach prowadzonej działalności gospodarczej wynosiła na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego do 9 osób włącznie (np. przedstawiciele wolnych zawodów, jeśli spełniają ww. warunki). Kredyty udzielane osobom prowadzącym działalność gospodarczą, przeznaczone na realizację celów konsumpcyjnych lub zaspokojenie własnych potrzeb

mieszkaniowych powinny być wykazywane jako kredyty dla osób prywatnych. Podobnie, depozyty dla tych osób, jeżeli zakładane są odrębnie dla celów prywatnych, powinny być wykazywane jako depozyty osób prywatnych. Zaliczyć tu należy także niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz szkoły niepubliczne, prowadzone przez osoby fizyczne, o ile na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego liczba pracujących wynosiła do 9 osób włącznie.

Osoby prywatne - osoby fizyczne, z wyjątkiem osób prowadzących działalność gospodarczą i/lub rolniczą (tj. zakwalifikowanych do grupy przedsiębiorców indywidualnych lub rolników indywidualnych). Do kategorii tej zalicza się tu również: pracownicze kasy zapomogowo-pożyczkowe prowadzone przez zakłady pracy, szkolne kasy oszczędnościowe oraz rady rodziców działające w szkołach, przedszkolach i innych placówkach.

Rolnicy indywidualni - osoby fizyczne, których głównym źródłem dochodów jest produkcja rolnicza, a ich działalność nie jest zarejestrowana w formie przedsiębiorstwa, spółki, spółdzielni lub grup producenckich. Kredyty udzielane rolnikom indywidualnym, przeznaczone na realizację celów konsumpcyjnych lub zaspokojenie własnych potrzeb mieszkaniowych powinny być wykazywane jako kredyty dla osób prywatnych. Podobnie, depozyty tych osób, jeżeli zakładane są odrębnie dla celów prywatnych, powinny być wykazywane jako depozyty osób prywatnych.

Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych - instytucje niekomercyjne stanowiące odrębne jednostki prawne działające na rzecz gospodarstw domowych, których podstawowe przychody, pomijając uzyskiwane z okazjonalnej sprzedaży, stanowią dobrowolne wpłaty pieniężne lub wkłady w naturze od gospodarstw domowych, dotacje instytucji rządowych i samorządowych oraz dochody z tytułu własności. Do tego podsektora zalicza się: związki zawodowe, towarzystwa i stowarzyszenia zawodowe i naukowe, stowarzyszenia konsumentów, partie polityczne, kościoły i związki wyznaniowe, ochotniczą straż pożarną, fundusze i fundacje działające na rzecz gospodarstw domowych, kluby społeczne, kluby kultury, rekreacyjne i sportowe, wspólnoty mieszkaniowe, niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i szkoły niepubliczne, o ile prowadzone są przez kościoły i związki wyznaniowe, fundacje działające na rzecz gospodarstw domowych, związki zawodowe, samorządy zawodowe i stowarzyszenia oraz inne podmioty zaliczane do instytucji niekomercyjnych, instytucje dobroczynne, organizacje pomocy humanitarnej finansowane z dobrowolnych transferów pieniężnych lub w naturze od innych jednostek instytucjonalnych.

SEKTOR INSTYTUCJI RZĄDOWYCH I SAMORZĄDOWYCH - sektor instytucji rządowych i samorządowych obejmuje organy władzy publicznej i podległe im jednostki organizacyjne, państwowe osoby prawne oraz inne państwowe jednostki organizacyjne nieobjęte Krajowym Rejestrem Sądowym, których działalność finansowana jest ze środków publicznych w całości lub przeważającej części, z wyjątkiem przedsiębiorstw państwowych, banków państwowych, spółek prawa handlowego.

Instytucje rządowe szczebla centralnego - wszystkie ministerstwa i inne instytucje centralne, których kompetencje obejmują zwykle całe terytorium ekonomiczne kraju, z wyjątkiem zarządzania funduszami ubezpieczeń społecznych. Podsektor ten obejmuje centralne organy administracji rządowej i podległe im jednostki organizacyjne, których działalność finansowana jest w określonym stopniu z budżetu państwa.

Instytucje samorządowe - organy administracji samorządowej (gminne, powiatowe i wojewódzkie) i podlegające im jednostki organizacyjne, których działalność jest finansowana z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, z wyjątkiem regionalnych oddziałów funduszy ubezpieczeń społecznych. Kompetencje instytucji samorządowych obejmują tylko lokalne części terytorium ekonomicznego kraju.

Fundusze ubezpieczeń społecznych – obejmują wszystkie centralne i lokalne jednostki instytucjonalne, których podstawową działalnością jest zabezpieczenie świadczeń społecznych, o ile spełniają oba następujące kryteria: z mocy prawa lub na podstawie odpowiednich regulacji, określone grupy ludności są zobowiązane do uczestnictwa w planie (np. emerytalnym) lub do opłaty składek oraz rząd jest odpowiedzialny za zarządzanie instytucją w odniesieniu do ustalania czy zatwierdzania wysokości składek i świadczeń. Do podsektora tego zalicza się: Zakład Ubezpieczeń Społecznych i Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz zarządzane przez nie fundusze (Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Rezerwy Demograficznej, Fundusz Składowy, Fundusz Prewencji i Rehabilitacji, Fundusz Emerytalno-Rentowy, Fundusz Administracyjny, Fundusz Motywacyjny, Fundusz Rezerwowy oraz Fundusz Pracy), Narodowy Fundusz Zdrowia oraz jego oddziały wojewódzkie.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl